LETO XIV. ŠT. 7 (635) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 26. FEBRUARJA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Italija vse bolj v desno

"Predsednik vlade ima v mislih tako državo, v kateri oblast potiho prehaja vse bolj v roke ene same osebe. To je seveda v popolnem nasprotju z ustavo, kateri je bil sam zaprisegel", je te dni dejal novi vodja Demokratske stranke Dario Franceschini, ki je prevzel krmilo Demokratske stranke po odstopu Walterja Veltronija. Ob odstopu je Veltroni dejal, da odhaja preprosto zato, ker ni bil sposoben narediti take stranke, ki bi bila zares prava opozicija sedanji vladi. Dejstvo je, da je leva sredina izgubila Sardinijo na nedavnih volitvah, in to spet tako, kot je izgubila na vsedržavnih volitvah, zelo slabo, saj je desnica več kot prepričljivo slavila.

Italijansko volilno telo neustavljivo drsi na desno, o tem ni več nobenega dvoma, a to ni več tista desnica, ki smo je bili v preteklosti vajeni, saj se, kar je seveda absurdno!, danes zdi, da je prav vodja Narodnega zavezništva, desnice torej, Gianfranco Fini, danes tisti, ki opozarja premierja, naj spoštuje ustavo...

Italija je te dni tudi dobila t. i. "mestne straže", s katerimi naj bi prostovoljci (večina jih je pripadnikov Narodnega zavezništva, Severne lige in nasploh desnice!) preprečili nasilje, še posebej nasilje nad ženskami, kar je seveda čista in tudi cenena demagogija, če vemo, da je v Italiji več kot osemdeset odstotkov nasilja nad ženskami storjenega za "varnimi" zidovi italijanskih domov.

Da se je nekoč s podobnimi "stražami" začelo obdobje, ki je pahnilo Italijo v črni totalitarizem, seveda ne vznemirja nikogar. Vsi, ki te stvari pišemo, smo takoj ožigosani kot "nedemokratični in nevredni dialoga", saj si sedanji italijanski premier demokratični dialog predstavlja tako, kot si ga: pogovarja se samo s tistimi, ki mislijo natančno tako, kot misli sam. Kar bi seveda lahko primerjali ploskanju z eno roko, a nima smisla nadaljevati s temi razglabljanji, ker itak volilci dajejo prav premierju.

Minuli teden je tudi pokazal, kakšne razsežnosti ima tak način vladanja, saj smo pri letošnjem festivalu italijanske popevke Sanremo lahko videli, da je prišlo, de facto, do "ustanovitve nove televizijske hiše", ki jo že imenujejo Raiset. V tej besedi se skriva dejansko vse, ker je iz te besede razvidno, kako sedanji premier, ki je lastnik televizijske hiše Mediaset, kontrolira in po svoji meri ureja državno televizijsko hišo RAI. Ne smemo tudi pozabiti, da je taisti človek, ki bi tudi iskreno rad postal italijanski predsednik (samo še to mu in nam manjka!), s svojimi televizijami vzgojil generacije mladih ljudi, ki danes volijo. Morda je najlepša slika sedanje italijanske družbe iskrena (!!!) želja mladih deklet, ki si želijo postati "veline", televizijska, zelo, zelo pomanjkljivo oblečena, dekleta, katerih edini življenjski namen je še poročiti bogatega nogometaša in tako postati za vse dni preskrbljene...

Kaj ima to opraviti s slovensko manjšino, se boste vprašali.

Veliko več, kot smo si pripravljeni priznati, saj je tudi manjšina, tako kot Demokratska stranka, razdeljena in ni sposobna najti niti dogovora na lokalni ravni za skupen politični jezik, kaj šele, da bi bila privlačna in vabljiva za tiste, ki so na narodnostni meji. In zato nista ne manjšina in niti Demokratska stranka prepričljivi!

Kot da bi bila danes samo denar in uspeh merilo vsega, kot da bi Mamon uspeha za vsako ceno, kapitala in zopet denarja zares omračil um vseh nas in nam ne dopustil več trezne presoje o poštenju, vrednotah, resničnem, človeka vrednem življenju!

Narava in igre z žlahtnim kulturnim nadihom

Tržaški in goriški skavti na Gorenjskem (str. 5)

POGOVOR Deželni svetnik Igor Gabrovec

DS mora preseči notranja razhajanja, če želi ohraniti svoj pomen

Po nedavnem polomu Demokratske stranke na deželnih volitvah na Sardiniji smo deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca vprašali za oceno stanja v največji opozicijski stranki v Italiji.

Kot bližnji opazovalec življenja Demokratske stranke v Deželnem svetu FJK preprosto ugotavljam, da so razlike v največji levosredinski stranki že od njenega samega nastanka dokaj zaznavne. Laično-levičarsko in katoliško-sredinsko komponento druži marsikateri skupni cilj, preštevilna pa so ključna vprašanja družbenopolitičnega značaja, pri katerih se dve strankini duši delita. Jasne opredelitve ni niti na evropski ravni, saj bi nekateri želeli vključiti DS v ljudsko, drugi pa v socialistično skupino.

Kaj pa na deželni ravni?

Kot deželni svetnik Slovenske skupnosti v okviru sedemnajstčlanske skupine DS me kriza te stranke skrbi, saj gre tokrat resno za usodo političnega partnerja, s katerim smo sklenili pomemben dogovor. Poleg tega z izvoljenimi predstavniki DS delimo upravne ali opozicijske odgovornosti v marsikateri krajevni javni upravi.

Kar zadeva odnose znotraj svetniške skupine, ne gre skrivati določenih političnih razlik med načelnikom skupine Gianfrancom Morettonom, ki izhaja iz Marjetice (Ljudske stranke), in deželnim tajnikom DS Brunom Zvechom, deželnim svetnikom, nekdanjim tajnikom Levih demokratov. Ne glede na to pa je opozicijska vloga Demokratske stranke v deželnem svetu vedno slonela na složnosti celotne svetniške skupine. Razlike in razhajanja na vsedržavni ravni se niso pretirano zrcalila na deželni ravni in niso zato okrnila učinkovitosti opozicijske politike. Moretton in Zvech sta tudi po Veltronijevem odstopu jasno izpostavila potrebo, da se ne porazgubi izhodiščna podlaga, na kateri je nastala DS. V časopisnih izjavah se je sicer nekajkrat zaiskrilo, oba pa povezuje skrb, da se stranka ne zlomi pod težo volilnih neuspehov. Upam, da delijo taka mnenja tudi voditelji DS v Rimu. DS bo politično pomembna le, če ji uspe preseči notranja razhajanja in ohraniti svojo celovitost.

Kako naj se DS pripravi na prihodnje evropske volitve in upravne volitve v naši deželi?

DS je bila na zadnjih volilnih preizkušnjah že večkrat poražena: primer Sardinije je le zadnji po vrsti. Nekaj očitno škripa tudi v odnosu med stranko in italijansko družbo, ki jo premier Berlusconi očitno uspešneje nagovarja. Ko bi se ta trend nadaljeval še na junijskih upravnih in evropskih volitvah, bi bila škoda res velika in postopek razkrajanja težko vzdržen. Menim vsekakor, da bi bilo najbolje, če bo do internih razčiščenj v stranki prišlo po junijskih volitvah, nikakor pa ne prej! Kdo bi se potem ukvarjal z volilno kampanjo? Ni pravi čas za izredne kongrese, temveč za to, da v sklopu levosredinske koalicije strnemo moči in previharimo prihodnjo volilno rundo.

Ali je bil vsega kriv Walter Veltroni – sam si namreč nalaga krivdo za tako šibak položaj stranke - ali bi se spričo že omenjenih temeljnih razhajanj kdor koli znašel v podobnem položaju?

Težko je odgovoriti. Veltroni je bil legitimiran na najvišji ravni: velika večina somišljenikov DS je na primarnih volitvah glasovala zanj. Istočasno pa so strankini organi še vedno nekako začasne narave, saj prvega kongresa doslej še ni bilo: zgovorno je namreč dejstvo, da niso še niti vse deželne skupščine DS (vključno s FJK) sprejele svojega statuta.

/ stran 3

Igor Gregori

Pogovor

Goriška pokrajinska odbornica Mara Černic o turističnem projektu Brda 2009-2011 3

SD Sončnica: predavanje

Vilma in Dani Siter v Gorici o odnosu med zakoncema, družini, starših, molitvi in še čem 5

Na knjižni polici

Vilma Purič o delu Eveline Umek (na sliki) Po sledeh Fate Morgane Marica Nadlišek Bartol 1867-1940 8

Seja Izvršnega sveta SSO

V pretresu tri pomembne teme

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je sejo, ki je bila 18. februarja v Trstu, posvetil v glavnem trem problemom, ki so v tem trenutku v ospredju pozornosti naših organizacij in slovenske narodne skupnosti.

Kot prvo je SSO globoko analiziral problem vertikalizacije oz. reorganizacije slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem, potrdil stališče, ki ga je Izvršni odbor zavzel s svojo izjavo z dne 3. februarja letos, in prišel do zaključka, da morajo v tem letu naše organizacije posvetiti svoj trud predvsem reševanju slovenskih šol vseh vrst in stopenj, ker je to za nas vse življenjskega pomena.

Obstoj in rast slovenske šole v naši deželi sta primarna skrb celotne naše skupnosti in ves napor mora iti v smer obrambe in življenja naših šol in to tudi v luči mednarodnih sporazumov, ki so v tej točki zelo jasni in natančni.

Izvršni odbor je v zvezi z reševanjem slovenske šolske problematike imenoval poseben strokovni svet, kateremu je zaupana naloga, da vprašanjem slovenske šole stalno in skrbno sledi in daje Izvršnemu odboru svoje smernice, pripombe in predloge.

V ta namen je bil predlagan strokovni svet, ki so ga odborniki soglasno potrdili. V tem strokovnem svetu bodo sodelovali člani Peter Černic, Jelka Cvelbar, Stanka Čuk, Tamara Petaros, Barbara Lapornik, Marijan Kravos, Franka Padovan, Bernard Špacapan in Dario Bertinazzi.

V nadaljevanju seje so člani Izvršnega odbora razpravljali o nastajajočem osnutku mednarodnega sporazuma med Italijo in Slovenijo, ki zaobjema obdobje 2009-2013 in nakazuje možne razvojne perspektive obeh držav in obeh narodnih skupnosti, ki živita na teh ozemljih.

Osnutek sporazuma, o katerem je podrobneje poročal predsednik Drago Štoka, je zelo obširen in predvideva v bistvu vsa področja, s katerimi se naša skupnost sooča, predvsem v luči evropske perspektive, ki odpira vedno nova obzorja in nakazuje nove ideje v vsakodnevnem delovanju tako slovenske narodne skupnosti v Italiji kot italijanske skupnosti v Republiki Sloveniji.

Izvršni odbor se je na omenjeni seji srečal tudi s predstavniki Sklada Mitja Čuk, ki so spregovorili o težavah in nerešenih problemih tega Sklada, ki so povezani predvsem z gradnjo večjega centra v neposredni bližini openskega središča.

Po odstopu Walterja Veltronija

Novi vsedržavni tajnik DS je Dario Franceschini

Glavni dogodek minulega tedna v Italiji je bil odstop vsedržavnega tajnika Demokratske stranke Walterja Veltronija. Do tega ni prišlo povsem nepričakovano, kajti že nekaj časa so v stranki vladale zmedene razmere glede njene programske in akcijske usmeritve ter odnosa do desnosredinske Berlusconijeve vlade in posledično je bila vse manj prepoznavna tako za nekdanje privržence Levih demokratov in Marjetice kot za pridobivanje novih somišljenikov. Tajniku Veltroniju je treba vsekakor priznati delavnost in medijsko odzivanje na sprotno politično dogajanje, vendar mu ni v zadostni meri uspelo predstaviti bistvenih novosti nove Demokratske stranke na italijanskem političnem prizorišču in njene potencialne perspektive. Širši javnosti je DS dajala vtis, da nima v svoji sredi znanih in vplivnih osebnosti, ki bi se politično vidno izpostavili z novimi pobudami. Večina njenih vidnejših prvakov se je omejevala na sprotno odzivanje na dogodke in stališča političnih predstavnikov iz vrst vladnega območja. Nekateri so sicer opozarjali, da se mora stranka sodobno prestrukturirati zlasti v organizacijskem pogledu na teritorialni ravni, in to posebno v severnih in osrednjih predelih države. To so poudarjali zlasti župani iz Benetk (Cacciari), Turina (Scomparino) in Bologne (Cofferati).

V opisanem stanju se je stranka znašla pred predčasnimi deželnimi volitvami na Sardiniji po odstopu predsednika iz vrst leve sredine. Še vedno ne poznamo resničnega ozadja tega odstopa, vendar so izidi volitev pokazali, da znaten del volivcev leve sredine razlogov niso razumeli ali z njimi niso soglašali. Tako je pekoči volilni poraz levosredinskih sil na Sardiniji prisilil vsedržavnega tajnika Veltronija, da je odstopil s svojega položaja in s tem dosledno sprejel politično odgovornost tako za to kot še druge podobne volilne neuspehe. Na izredni tiskovni konferenci 10. februarja je obrazložil razloge za svoj korak. Med drugim je dejal, da se je sicer trudil za poenostavitev organiziranega političnega delovanja v Italiji z namenom, da bi pripomogel k oblikovanju takšne demokracije, ki bi bila zmožna odločati. Poudaril je tudi, da se je zavzemal za programsko posodobitev stranke in za preseganje preživelih levičarskih kalupov in se, skratka, zavzemal za nov koncept stranke, ki naj bi bila odprta in dovzetna za spremembe v družbi. Vse pripadnike stranke je pozval k večji solidarnosti in enotnosti. Izrazil je upanje, da bo njegov naslednik imel več in da mu ne bo nihče metal polen pod noge.

Dario Franceschini

Glede novega tajnika je Veltroni predlagal, da bi krmilo stranke začasno sprejel podtajnik Dario Franceschini, in sicer do kongresa stranke, ki naj bi ga priredili meseca oktobra, kot je bilo že prej v načrtih.

Notranja kriza, v kateri se je znašla Demokratska stranka, objektivno otežkoča utrditev normalnih političnih razmer v okviru demokratične dialektike in političnega ravnovesja v državi. Upati je, da bo pri vseh vpletenih dejavnikih prevladala trezna presoja nastalih težav in da se bodo nadaljevali napori za uveljavitev vsestransko odprte reformistične stranke pred dvema letoma, ko jo je na primarnih volitvah podprlo tri in pol milijona državljanov.

Kot omenjeno, bodo volitve za obnovitev evropskega parlamenta 6. in 7. junija po proporčnem sistemu in ob upoštevanju volilnega praga. V tem smislu je italijanski parlament v minulem tednu sprejel dopolnilo k zadevnemu zakonu, ki za vstop v evropski parlament prvič uvaja vstopni prag v višini 4 odstotkov glasov in ohranja možnost dajanja osebne preference kandidatom. Razumljivo je, da manjše stranke protestirajo proti uvedbi volilnega praga, vendar je treba tudi povedati, da vstopni prag velja v vseh državah Evropske unije. Sam volilni zakon za volitve predstavnikov v evropski parlament pa najbolj prizadene tako manjše stranke kot stranke, ki zastopajo narodne in jezikovne manjšine. Sedanji zakon dejansko omogoča izvolitev samo predstavnika Južnotirolske ljudske stranke (SVP), in sicer v volilni povezavi s kako večjo vsedržavno stranko in ob pogoju, da njen kandidat prejme vsaj 50 tisoč preferenc. Od te možnosti pa dejansko ostajata izključeni francoska in slovenska jezikovna skupnost.

Kot napovedano, se je v soboto, 21. februarja, v Rimu, sestala vsedržavna skupščina DS, ki je z nad 90 odstotno večino izvolila za novega tajnika dosedanjega podpredsednika Daria Franceschinija. Stranko bo polnopravno vodil do jesenskega kongresa. Novi tajnik je star 51 let in je doma iz Ferrare. Za sabo ima večdesetletne politične izkušnje najprej v KD in nato v Marjetici. Napovedal je korenite reforme na čelu stranke brez kakršnihkoli pogojevanj.

Alojz Tul

Predlog deželnega svetnika FJK Igorja Gabrovca

Deželni odbor naj objavi poročila mešane komisije

Deželna vlada FJK naj poskrbi za objavo in delitev po vseh šolah zaključnega poročila mešane komisije italijanskih in slovenskih zgodovinarjev in kulturnikov, ki obravnava odnose med dvema narodoma v obdobju 1880-1956. "Furlanija Julijska krajina je bila prizorišče vojnih spopadov prejšnjega stoletja, zato bi morali še najprej v tej deželi začeti s premoščanjem deficita v poznavanju zgodovinskih dogodkov, ki očitno še vedno bremeni tudi šolski sistem", je poudaril deželni svetnik SSk Igor Gabrovec in s tem posredno odgovoril na izjave vsedržavnih politikov desne sredine, ki so se v minulih dneh pritoževali zaradi nepoznavanja zgodovine fojb in eksodusa Istranov. Mešana slovensko-italijanska komisija je bila ustanovljena na osnovi sklepa obeh vlad že leta 1993, svoje delo pa je sklenila in poročilo objavila leta 2000. Zanimivo je, da so se vse italijanske vlade, ki so se medtem zvrstile, skrbno otepale vsake oblike promocije zaključkov, medtem ko je Slovenija poročilo objavila v celoti. "Strokovno in soglasno sprejeti dokument je lahko odlična osnova za mlade dijake in študente, ki bodo lahko posamezna poglavja še poglobili in tako celovito spoznali zapletene odnose na tem območju, vključno z grozodejstvi fašistične diktature in posledicami Mussolinijeve imperialistične politike", je še dejal Gabrovec.

KB Center Gorica

Srečanje vodstev ZSKD in SKGZ z Brandolinom

Vodstvi Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Zveze slovenskih kulturnih društev, ki sta ju vodila predsednika Rudi Pavšič in Marino Marsič, sta se v goriškem KB Centru srečali z deželnim svetnikom Demokratske stranke Giorgiom Brandolinom.

Uvodoma sta predsednika Pavšič in Marsič izpostavila pomembno vlogo, ki jo je Brandolin odigral kot predsednik goriške pokrajine v obdobju, ki je sovpadalo s pomembnimi spremembami na Goriškem in širšem območju. Pomembna je bila tudi njegova aktivna vloga v korist naše skupnosti kot tudi v konkretnem povezovanju goriškega čezmejnega prostora.

Na srečanju, ki so se ga udeležili še Igor Komel, David Peterin, Vesna Tomšič in Mariza Pelesson, je bila izpostavljena tudi potreba, da se manjšini omogoča vloga povezovalca in stimulatorja večkulturne in večjezične goriške stvarnosti. V zvezi s tem so prav Kulturni dom, ZSKD in krovna organizacija odigrali pomembno vlogo in uresničili veliko pobud, ki so prispevale k brisanju napetosti iz preteklosti in ustvarile ozračje pravega medkulturnega dialoga.

Deželni svetnik Giorgio Brandolin se je pohvalno izrekel o teh pobudah in izrazil pripravljenost pomagati in posredovati tudi zdajšnji deželni vladi predloge in načrte, ki nastajajo v okviru slovenske narodnostne skupnosti.

Srečanje v KB Centru je bilo priložnost tudi za analizo zdajšnjega stanja znotraj naše skupnosti, odnosov med krovno organizacijo in strankami tudi ob pripravah na bližnje občinske volitve.

Na dnu...

Povejmo na glas

Stopnjevanje nesprejemljivih ukrepov

Dodatni varnostni ukrepi, ki jih je sprejela Berlusconijeva vlada, ne potrebujejo dokazovanja o nevzdržnosti že utirjene desnosredinske smeri, ampak odpirajo alarmno vprašanje, kdo bo to smer zaustavil. Ob dramatičnem poročanju o nedavnih posilstvih oziroma zgroženosti televizijskih dnevnikov in časopisja je bilo jasno, da mediji le pripravljajo teren za sedanje vladne ukrepe. Ukrepe, ki kajpada uvajajo strožje kazni, predvsem pa dajejo prosto in zakonito pot napovedanim "rondam", se pravi nekakšnim civilnim stražam in patruljam, ki naj bi sovzdrževale javni red in preprečevale izbruhe nasilja. Razume se, da je vključevanje civilistov v uradne skrbnike javnega miru velikanski preskok, saj gre za poostreni nadzor nad celotno družbo, pri čemer se ne ve, do kod tovrstna kontrola lahko seže, odvisno pač od nadaljnjih dogodkov črne kronike. Vendar najnovejši ukrepi niso presenečenje, ampak le nadaljevanje smeri, ki je v teku vse od Berlusconijeve aprilske volilne zmage. Ta smer se navdihuje pri Bushevi politiki trdega odgovora na "zle" sile bodisi na svetovnem bodisi domačem prizorišču in se v imenu varnosti poslužuje sile in kaznovanja. V tej zvezi se je dovolj spomniti tritisočih vojakov, ki jih je rimska vlada že poslala na pomoč večjim mestom, pri čemer ne velja pozabiti Berlusconijeve izjave, da bi moralo biti teh vojakov desetkrat več, se pravi trideset tisoč - namig, ki se še ni uresničil, zagotovo pa čaka na pravi trenutek. Strategija boja za varnost - in to je središčnega pomena - pa se odigrava na priseljencih in na njihovem kriminaliziranju, kadar je to le mogoče. In tu smo pri počutju italijanskega javnega mnenja, ki se očitno in žal vse bolj, čeprav na videz neopazno, do priseljencev opredeljuje z nenaklonjenim odnosom, se jih vse bolj boji in zato zaostrovalnih vladnih ukrepov v bistvu ne odklanja, temveč jih nasprotno vsak dan hitreje sprejema. Ob vsem tem v državi ni prave opozicije in je v takšnih razmerah tudi ne more biti, tako da je trenutna kriza Demokratske stranke verjetno prej posledica in ne razlog obračanja volilcev v desno - kadar javno mnenje zaostrovalne družbene ukrepe sprejema in se jim ne upira, ga je težko in nemara nemogoče prepričati v nasprotno stališče. Iz tega izhaja, da smo priče, kako se Italija nevarno zapira vase v krču vse večjega strahu in ogroženosti, kar lahko privede do začaranega kroga, ki bi se mu veljalo za vsako ceno izogniti, ko namreč strah porodi sunkovite in prekomerne varnostne poteze, ki razmere poslabšajo in to vodi v še večji strah in ta v še bolj razdiralno ukrepanje in tako brez konca naprej. V tej luči je nujno na vseh ravneh storiti vse, da bi javno mnenje splet sedanjih problematik globlje proučilo in prisililo vladajočo politiko, da sedanjo smer prelomno in enkrat za vselej spremeni, sicer se bomo znašli v državi, v kateri bomo osumljeni vsi ter noč in dan na vsakem koraku zasledovani.

Janez Povše

S 1. STRANI Pogovor / Igor Gabrovec

DS mora preseči notranja razhajanja...

Veltroni se je znašel v nelahki vlogi tranzicijskega voditelja, ki ni imel popolne podpore niti pri nekdanjih Levih demokratih niti pri pripadnikih nekdanje Marjetice. Zgovorno je vsem znano dolgoletno rivalstvo med Veltronijem in D'Alemo. Situacija je zato izredno zapletena: DS je nastala kot velika stranka, ki je lahko računala na okrog 33% konsenza, danes pa se vije okrog skromnega 25% ali celo še manj. Zaradi raznolikosti njene baze lahko DS primerjamo velikanu, ki ima izredno šibka kolena. Ko bi DS imela za seboj vsaj nekaj volilnih uspehov, bi lahko svojo strukturo nekoliko utrdila, zaradi vrste porazov pa je vsa krivda prešla na ramena voditelja oz. vodilne skupine. Vsaka napaka mu je bila zato usodna, česar se je tudi sam zavedal: čeprav ni nihče od njega zahteval odstopa, se je kar sam umaknil, kar lahko nedvomno imamo za gosposko gesto: to je v italijanski politiki vse prej kot običajna praksa.

Nov tajnik Dario Franceschini je prevzel težak položaj, saj DS že danes tvega, da na prihodnjih upravnih in evropskih volitvah utrpi še dodaten padec konsenza.

Kako so vaši kolegi v levi sredini spremljali agonijo DS v zadnjih tednih?

Vlada velika zaskrbljenost, kar dokazuje tudi urnost, s katero je bil sklican celodnevni sestanek svetniške skupine, ki bo v ponedeljek (ur. nota: prejšnji ponedeljek) v Gradišču. Čas je, da DS končno pridobi prepoznavno obličje in sintezo med različnimi stališči. Hudo bi bilo, ko bi glavno opozicijsko stranko pustili na majavih nogah: če bi se to res zgodilo, bi zašel v krizo sam sistem bipolarnega političnega soočanja. Polom Demokratske stranke bi paradoksalno lahko privedel tudi do zaustavitve nastajanja stranke Ljudstva svoboščin, ki ga tudi sestavljajo različne komponente. Forza Italia ima med vsemi morda največji interes, da bi stranka postala pravo enotno telo, drugi – nekdanji pripadniki Nacionalnega zavezništva in še prejšnji 'misovci' namreč – pa spričo premoči Berlusconija gotovo manjši. Sedanji volilni sistem obenem sili v politično bipolarnost.

Franceschini in Veltroni

Pred nedavnim ste na sestanku s tržaškim načelnikom posebne policijske enote Digos Luco Caroccijem spregovorili o mazaških neofašističnih napisih in stopnjevanju napetosti v našem mestu. Kako bi ocenili vajin razgovor?

Soočanje je bilo tvorno. Izrazil sem mu predvsem skrb naše manjšinske skupnosti. Nacifašistični simboli se namreč pojavljajo ne le na Krasu (kot smo bili žal navajeni), temveč tudi v mestu, med drugim tudi na stenah poslopij slovenskih organizacij. Carocci je skušal zmanjšati težo teh gest in jih izvzel iz neke načrtne strateške logike: ocenil jih je za vandalska dejanja bolj deklarativne narave, za katere je kriva ožja skupina pripadnikov skrajno desničarskih organizacij. Zagotovil je, da so policija in ostale sile javnega reda povečale nadzorstvo predvsem v nočnih urah nad vsemi t. i. senzibilnimi objekti. Dodal pa je, da ni lahko zasačiti mazače na delu.

Igor Gabrovec

Ali so se vam zdele besede načelnika enote Digos iskrene?

No, še kar. Prosil me je sicer, naj slovenski javnosti posredujem željo sil javnega reda po čim večjem sodelovanju: kdor koli zasluti, da se v bližini kakega slovenskega objekta kaj čudnega dogaja, je naprošen, naj to takoj sporoči pristojnim oblastem. Carocciju sem hkrati izpostavil dejstvo, da je manjšina zgrožena predvsem nad dejstvom, da so ta dejanja postala stalnica našega prostora: krivcev še nikoli niso zasačili, kje pa, da bi bil kdo za to nesramnost kaznovan.

Kaj pa področje šolstva: starše, učno in neučno osebje močno skrbi usoda slovenske šole zaradi t. i. poenotenja večstopenjskih ravnateljstev.

Neznanka izhaja iz dejstva, da je usoda celotnega italijanskega šolskega sistema ovita v meglo. Gelminijeva reforma je v aplikaciji dokaj kontradiktorna in jasno cilja le k zajezitvi javnega stroška, kar se odraža v brezobzirnih krčenjih. Slovenska šola lahko računa na določila, ki so priznana na podlagi prejšnjih zakonskih norm (vključno z zaščitnim zakonom) in po mednarodnih sporazumih; tudi deželna vlada je glede reorganizacije šolske mreže poudarila, da bo slovenska šola deležna določene specifike (podobno kot so posebne obravnave deležna npr. gorata območja). Stroge državne parametre bi morali nekako prikrojiti glede na potrebe naše manjšine in z ozirom na specifiko manjšine same v posameznih pokrajinah.

Izpostavil pa bi predvsem splošno nazadovanje italijanske šole: reforma bo klestila veliko število delovnih mest, ki so bila doslej na dometu predvsem mlajše generacije vzgojiteljev; v prihodnjih desetih ali celo petnajstih letih bo namreč zablokirano stalno zaposlovanje učnega osebja. Breme bo tako slonelo na profesorskem kadru, ki ima za seboj – res – dolgoletno izkušnjo poučevanja, a tudi veliko manj vedre in sveže moči. "Turn over" učnega kadra se bo tako dejansko zaustavil, kar bo gotovo neugodno vplivalo na dinamičnost in vsestransko svežino, ki jo mladim namenjena institucija nujno potrebuje. In sam Bog ve, kako naj se proti temu procesu učinkovito bojujemo...

POGOVOR Goriška pokrajinska odbornica Mara Černic

Briške lepote in dobrote privlačnejše tudi za turiste na kolesih

Na mednarodnem turističnem sejmu BIT v Milanu, ki velja za najpomembnejšega v Italiji in enega izmed štirih največjih na svetu, so prejšnji teden predstavili pobudo goriške pokrajinske uprave Collio 2009-2011, ki želi promovirati turizem, gospodarstvo in kulturo v Brdih. O projektu smo se pogovorili z goriško pokrajinsko odbornico Maro Černic.

Kaj nam lahko poveš o omenjenem načrtu?

Projekt se je rodil z delovnim naslovom "marketing Brd" že pod upravo prejšnjega predsednika pokrajinske uprave Giorgia Brandolina. Ideja je bila ta, da bi z infrastrukturnim posegom ovrednotili področje na desnem bregu Soče, in sicer področje od Gorice do Krmina. Načrt torej ne predvideva posebnih vsebin ali izključno marketinga, ampak izrecno infrastrukture, in sicer izgradnjo kolesarskih stez. V času Brandolinove uprave se je torej porodila ideja, ki jo je sedanja uprava pod vodstvom predsednika Enrica Gherghette sprejela, saj meni, da je načrt vreden velike pozornosti. Brda so namreč poseben predel naše pokrajine, prav tako kot Kras ali morje, in ga je potrebno valorizirati. Projekt je z dvema milijonoma evrov finančno podprla uprava dežele Furlanije Julijske krajine, približno enako vsoto pa je dala Trgovinska zbornica.

Je projekt samo italijanski ali čezmejni?

Ta projekt je samo italijanski. Sicer pa se s slovensko stranjo pogovarjamo. Naša kolesarska steza bo peljala tudi po Oslavju, Štmavru in po občini Števerjan, tako da bi se morala stikati s kolesarsko stezo, ki jo bodo gradili na slovenski strani v okolici Štmavra. Tam se bodo steze idealno nadaljevale in prepletale. Projekta pa sta ločena.

Predvidena je uresničitev 55 km kolesarskih stez. Te naj bi se začele pri "pašereli" v Podgori in bi šle vse do mosta na Idrijci (Judrio) v Krminu. V poštev torej pridejo občine Gorica, Koprivno, Krmin, Dolenje, Moš, Števerjan in Šlovrenc. Poleg deželne uprave in Trgovinske zbornice sodelujejo Krminska enoteka, Movimento turismo del vino, konzorcij Tutela vini Collio in turistični konzorcij Gorizia e l'Isontino.

Če upoštevamo tudi že obstoječe ceste, bodo imeli kolesarji na voljo precej daljše poti.

Da. Mi bomo poskrbeli za na novo urejenih 55 km. Na razpolago bodo tudi povezovalne trase med cestami, ki že obstajajo. Če bi sešteli vse skupaj, bi presegli 100 km. Kolesarske poti nameravamo zgraditi ne na glavnih prometnicah, ampak ob stranskih cestah, ki so bolj varne za kolesarje.

Pri projektu sodeluje nemški arhitekt Andreas Kipar, ki je znan po svojem delu na področju arhitekture pejsaža; v Nemčiji je izvedel načrt za znano obnovo naselja Thyssen-Krupp s parkom in zelenicami. Ima pisarni v Milanu in Düsseldorfu, v Italiji je zelo poznan in cenjen. On je pri našem projektu začrtal tri idealne poti: ena bo povezovala gričevnat del, druga bo tekla po nižini, tretja pa bo povezovala majhna središča. Krmin je nekako "prestolnica" tega projekta, ki je izrecno turističnega značaja. Z njim želimo pospešiti in podkrepiti turistično ponudbo Brd v duhu sodobnih gibanj "slow food" in "slow moving": torej uživanje v naravi, odkrivanje krajin in kotičkov, kakovostna enogastronomska ponudba itd.

Od Gorice do Krmina bo torej vodila ta osrednja os, iz katere bodo šle razne poti v obe smeri, proti vzhodu in zahodu. Na glavni poti bodo tudi panoramične točke, tako da se bodo ljudje lahko ustavili in pasli oči. Pri projektu so soudeležene javne uprave, toplo pa so vabljeni vsi zasebni vinogradniki, ki imajo gospodarsko dejavnost. Določeni deli stez bodo namreč tekli tudi po privatnih parcelah. Uresničiti kolesarske steze je kompleksno, saj je treba pomisliti tudi na njihovo vzdrževanje.

So se vinogradniki že odzvali?

Da. Med njimi je veliko Slovencev. Pripravljeni so sodelovati. Znano je, da so Brici zelo stvarni ljudje; zato močno pritiskajo na nas, da bi čim prej konkretizirali naše ideje. Projekt se res rojeva precej dolgo, saj o njem govorimo že tri leta. Doslej smo poskusno zgradili en kilometer steze blizu Subide. Upamo, da bodo dela čim prej stekla; za to čakamo tudi lepše in bolj naklonjeno vreme. Res pa je, da ni bilo enostavno, ker smo morali uskladiti občine, spremeniti je bilo treba regulacijske načrte itd. Pogodbe z občinami in zasebniki ter drugi birokratski postopki zahtevajo pač svoje.

Povedati moram tudi to, da bo ob stezah nekaj primerno urejenih postojank za avtodome ("kamperje"); ena bo pri Blankišu v Mošu. Tako bodo ljudje lahko prišli do omenjenih točk s tem rekreativnim vozilom, dalje pa s kolesi, ki jih imajo s sabo.

Obstajajo v Brdih t. i. "bed and breakfast"?

Nekaj jih je že, čeprav jih ni še dosti. Počasi se razvija tudi ta mentaliteta. Za infrastrukture torej poskrbi javna uprava, privatnik pa se jih lahko poslužuje in ob tem razvija svoje dejavnosti. To je naš cilj.

Smo v fazi, ko preverjamo najprimernejši material za steze. Če bi se odločili za najbolj "naravno" varianto, zemljo oz. bele ceste, bi bilo vzdrževanje zelo zahtevno in drago. Voda namreč izpodjeda tla itd. Mi želimo, da bi bile steze urejene in prehodne čez vse leto. Zato razmišljamo o barvnih asfaltiranih stezah, ki bi se ujemale z barvami okolja. Razmišljamo tudi o kakšnih novih materialih, recikliranih ali plastičnih, ki jih z uspehom preizkušajo.

Mara Černic

Kot sem že povedala, se bodo te steze povezovale s tistimi na slovenski strani, južno pa tudi z drugim delom kolesarskih poti od reke Idrijce dalje; ta del poti načrtuje občina Medea. Briške steze bi bile torej del večjega projekta, ki se uresničuje po kosih.

Marsikateri detajl moramo še premisliti in določiti. Za zdaj smo dokončno odobrili traso. Ob poteh bomo postavili table, ki bodo morale seveda biti večjezične, vsaj italijanske, slovenske in nemške.

"Boter" na predstavitvi pobude v Milanu je bil športni časnikar Bruno Pizzul...

Izbran je bil ne le zato, ker ga vsi poznajo, ampak tudi zato, ker je doma iz Krmina, dobro pozna naše kraje, se ujema s tem prostorom.

Ljudem želimo ponuditi nekaj, da bi se malo dlje zadržali, da bi ne prihajali samo k vinogradnikom po vino, ampak bi se tudi ustavili čez vikend. Hkrati nudimo krajanom priložnost več, kajti že so vidni prvi znake gospodarske krize tudi v vinorodnih Brdih. Prav je, da na kmetijah uvedejo raznovrstno ponudbo. Pripravljeni morajo biti ponuditi več različnih stvari, ne samo vino, ampak tudi tipične jedi, naravo, okolje, šport ipd. Obstajajo tudi nekateri kulturni projekti, vezani na nekatere kmetije, kot npr. Collio Puppet festival, za katerega je dala pobudo pokrajinska podpredsednica Roberta Demartin. Mi podpiramo vse, kar se lahko naredi, vsaj s pokroviteljstvom. Tudi števerjanski Likof je lepa promocijska pobuda, prav tako festival Jazz&Wine v Krminu. Primerno bi bilo tudi pripraviti koordiniran koledar dogodkov, vse skupaj spraviti v isti sistem, kar je pogosto zelo težko. Prav tako je zahtevno celotno ponudbo promovirati skozi en in isti kanal, da doseže čim več ljudi. BIT v Milanu, ki se ga vsako leto udeležuje na tisoče specializiranih mednarodnih operaterjev, je v tem smislu zelo dobra "izložba".

Kako najti pot do tujih turistov?

Naša uprava, kot rečeno, bo poskrbela za infrastrukturo. Mi ne delamo marketinga. Nekdo drug bo to "prodajal". Obstaja turistični konzorcij Gorizia e l'Isontino, katerega delničar je tudi pokrajina, ki naj bi imel tudi turistično-promocijsko vlogo. Naravno tržišče je seveda Slovenija in Avstrija. Že več let prihajajo v Brda kar številni turisti tudi iz Nemčije. Za to pa so veliko naredili zlasti podjetni posamezniki, ki so našli pot do njih. Brda so namreč zelo bogata. Na razmeroma majhnem področju je koncentrirano lepo število uveljavljenih posameznikov in vinogradnikov, ki so tudi zelo uspešni; nekateri na državni ravni, drugi pa tudi na evropski in celo svetovni.

DD

Pastirsko pismo za postni čas 2009

II. "Obredi so najboljša kateheza"

Dragi bratje in sestre v Kristusu!

Leto mladih v Cerkvi na Slovenskem poteka pod geslom, ki ga je sveti oče izbral za svetovni dan mladih: "Prejeli boste moč, ko bo prišel Sveti Duh nad vas, in boste moje priče"! (prim. Apd 1,8) S temi besedami se je Kristus pred Vnebohodom poslovil od učencev in jim izročil poslanstvo. Podobno tudi vsak človeški rod z vzgojo kliče in prenaša Božjo moč in izroča poslanstvo na prihodnji rod.

Na prvi pogled vseh mladih, ki zahajajo v cerkev, krščanska vera ne zanima. Z vstopom v srednjo šolo se odmaknejo od aktivne verske prakse in zdi se, da Boga več ne potrebujejo. To lahko razumemo tako, kot da je obračanje človeka k Bogu znamenje človeške šibkosti in je zato religija namenjena zgolj ranljivim družbenim skupinam ljudi, kot so otroci, starejši, bolni, nesrečni,... ne pa tudi mladim in zdravim. Po eni strani razumemo potrebo po samostojnosti in dokazovanju, po drugi strani pa je odmik od verske prakse posledica tako sodobne družbene klime, ki vzgaja ljudi, ki jih zadovoljijo površinske potrebe, kot tudi novoveške ideje, da se človek lahko v polnosti razvije le, če zaupa zgolj samemu sebi.

Nezanemarljiv pri tem je moralni vidik. Del mladih si v času srednješolskega in univerzitetnega izobraževanja izbere življenjski slog, ki vključuje (pretirano) pitje alkoholnih pijač, uporabo nedovoljenih drog, (prezgodnjo) spolnost v neurejenih razmerjih, lenobnost in nezdrav odnos do okolja. Ta dejanja kažejo na oddaljitev od verske prakse in lahko tudi od Boga. Greh preprečuje spoznanje Boga in daljnoročno lahko pripravlja prostor neveri. Evangelij govori o gobavcu, ki je bil izključen iz družbe in prepuščen samemu sebi. Vsi "notranje gobavi" potrebujemo srečanje z Jezusom, ki nas bo resnično ozdravil in očistil. Malo mladih, ki so bili vzgojeni v pravem krščanskem duhu, versko okolje dokončno zapusti na premišljen in samonikel način. Večina svoje otroke da krstiti ter poskrbi za osnovno versko vzgojo pri verouku.

Med nami so mladi, ki ostajajo zvesti Bogu in Cerkvi tudi v najtežjih letih odraščanja. Pogosto izhajajo iz družin s trdnim duhovnim temeljem. Med njimi so tudi taki, ki so od osnovnošolskih let dalje dejavni v župniji ali so povezani s katoliško mladinsko sredino, in tisti, ki so v srednješolskem obdobju prehodili pot spreobrnjenja in poglobitve, četudi v primarnem okolju niso imeli potrebne podpore in razumevanja.

Pri mladih srečujemo pristno vero, četudi ne manjka dvomov in vprašanj. Marsikdo med njimi je po svoji prepričanosti in zagnanosti v spodbudo in zgled odraslim kristjanom in je kakor kvas, ki bo kasneje prekvasil okolico, v kateri bo delal in živel.

V preteklih desetletjih sta bili v Cerkvi na Slovenskem navzoči dve obliki dela z mladimi: prva so bile mladinske veroučne skupine, ki so v sedemdesetih in osemdesetih delovale skoraj v vsaki župniji, druga so bila duhovna srečanja in duhovne vaje za mlade. (...) Na področju mladinske pastorale govorimo o spremenjenem odnosu do klasičnih metod dela in o novem položaju ter novih razmerah, v katerih se je zaradi številnih razlogov le-ta znašla.

Kljub temu da sodelavci v mladinski pastorali razpolagajo z majhnim številom poklicno zaposlenih in da jim zunanje okoliščine večkrat niso naklonjene, v svojo dejavnost redno pritegujejo veliko število mladih. Vsakoletnega srečanja v Stični se udeležuje dobrih sedem tisoč mladih. Število srednješolcev in študentov, ki vsako leto pripravljajo in vodijo oratorije v župnijah, je naraslo na dobrih pet tisoč. V Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov je vključenih več kot štiri tisoč članov. Vse to so otipljiva in obetavna znamenja upanja tako za prihodnost mladih kot tudi za Cerkev na Slovenskem, zato se ne bojmo mladih! Pogumno jim stopimo naproti in jim ponudimo druženje med seboj in s Kristusom! (...)

Mladi v Cerkvi so precej dejavni in se radi udeležujejo množičnih prireditev. Pozorni moramo biti na to, da bodo ohranili živ stik z osebnimi spremljevalci. Delo na osebni ravni pomeni pogovor v manjših skupinah, zanimanje redovnice, redovnika in duhovnika za mladostnikovo življenjsko zgodbo, duhovni pogovor in spoved.

Bogoslužje predstavlja dragocen zaklad mladinske pastorale. Tudi v Sloveniji se mu nekatere skupine posebej posvečajo in iz njega črpajo navdih in moč. Bogoslužje, ki ga sooblikujejo mladi, je globoko versko izkustvo. Dolgoročno zdržijo tiste oblike mladinske pastorale, ki so postopoma in na nevsiljiv način pripeljale do svete maše ali drugih oblik bogoslužja.

Bogoslužje mlade vzgaja v naročju Cerkve, po njem prejemajo Gospodov blagoslov in darove Sv. Duha. Darovi Svetega Duha so oprijemljivi in uporabni za vsakdanje življenje, za delo in molitev, za soglasje v družini in prijetno vzdušje med prijatelji in vrstniki. Apostol Pavel jih našteva devet, trikrat po tri: "Sad duha pa je: ljubezen, veselje, mir; potrpežljivost, blagost, dobrotljivost; zvestoba, krotkost, samoobvladovanje" (prim. Gal 3,22–23). Naštete kreposti so kakor sadike, ki jih je treba vzgajati in negovati.

Evangeljski odlomek, ki smo ga poslušali, razodeva ljubezen in moč Jezusa Kristusa, ki ozdravlja hrome in odpušča grehe. Važnejše od telesnega zdravja je notranje očiščenje. Hromi človek se verjetno ne bi srečal z Jezusom, če bi ne bil bolan. Potreboval je kar štiri nosače, ki so zaupali v Jezusa in so ga postavili predenj.

Dragi mladi, setev vaših staršev in vzgojiteljev naj v vas vedno bolj dozoreva in prinaša plodno in bogato žetev. Vzemite letošnji postni čas zares. Vaša skrb naj bo, kako doseči čim večjo notranjo svobodo in apostolsko gorečnost. S to željo in s tem iskrenim voščilom vas, dragi bratje in sestre, prisrčno pozdravljamo in vam podeljujemo pastirski blagoslov.

Slovenski škofje

Začel se je postni čas

Doba razmišljanja, molitve, odpovedi

V sredo, 25. februarja 2009, na pepelnično sredo, se je v katoliški Cerkvi začel postni čas, ki bo trajal štirideset dni. Postni čas se bo zaključil s praznovanjem velikonočnega tridnevja, ki se začne s krizmeno sv. mašo na veliki četrtek. Na pepelnično sredo se po cerkvah vsako leto opravlja obred pepeljenja. Duhovnik verniku na glavo simbolično posuje blagoslovljen pepel, s čimer se navzven pokaže notranja razpoložljivost vernika za spreobrnjenje oziroma poboljšanje življenja. Duhovniki in ostali bogoslužni sodelavci v postnem času nosijo bogoslužna oblačila v vijolični barvi.

Pepel je znamenje minljivosti, smrti, pa tudi človekove krhkosti, saj se tudi on po smrti spremeni v prah in pepel. Vernemu človeku je pepel tudi znamenje pokore in prenovitve. Kakor ogenj "prenovi" nekaj v pepel, tako naj bi se človek s pokoro prerodil v novega človeka. Pepel pomeni človekovo telesno minljivost. Ko mašnik na začetku postnega časa vernikom s pepelom na čelo začrta znamenje križa in izreče: "Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš", napoveduje konec zemeljskega življenja. Vse sčasoma postane pepel, tako veliko in pomembno, kot tudi majhno in nevredno. V svetopisemski govorici pepel pomeni minljivost in nevrednost. Človek se v stiski in ob smrti zave bivanjske omejenosti in si v trenutkih žalosti, prošnje in pokore na glavo posipa pepel. Postni čas je spokorni čas. Kristjani v tem času pri bogoslužju in v zasebnem življenju več premišljujemo o pomenu Kristusovega trpljenja in njegove smrti na križu. Naše notranje prizadevanje naj bi se na zunaj izražalo v poglobljeni molitvi, postu in dobrih delih. Tudi Kristus se je pred nastopom javnega delovanja štirideset dni postil v puščavi, o čemer pišejo trije evangelisti (prim. Mt 4,1–11, Mr 1,12–13 in Lk 4,1–13). Strogi post je na pepelnico in veliki petek, zdržek od mesa in mesnih jedi pa vsak petek v postnem času. Namen posta ni prvenstveno v odpovedi določeni hrani in pijači, ampak v spreobrnjenju srca in doseganju večje odprtosti za potrebe bližnjega ter v večji povezanosti z Bogom prek molitve. Papež Benedikt XVI. je za letošnji postni čas napisal tudi poslanico, ki je v slovenskem jeziku objavljena na spletni strani: http: //aktualno.rkc. si/.

Verski dialog

Bog je v duši tistega, ki ga iskreno išče!

Za sedanji čas lahko rečemo, da so nekako v modi verski dialogi. O njih lahko beremo in se seznanjamo skoraj vsak mesec. Obstajajo celo inštituti in ustanove, ki se s tem redno ukvarjajo. Velikokrat pride do "pogovorne ali celo pogledne blokade". So stvari, ki so pri eni religiji pomembne, medtem ko pri drugi nimajo tolike važnosti.

Še vedno se zapleta pri dialogu okoli problemov, ki zadevajo zakonske zveze. Pri pravoslavnih na primer se zakonska zveza tudi cerkveno lahko razveljavi, z mnogo večjo lahkoto, kot je to pri rimskokatolikih. Zato je pri mešanem zakonu med pravoslavnim in katoličanom nekaj običajnega, da pri pravoslanem v rubriki stan lahko piše – drugič poročen, tretjič poročen itd. Tu prihaja do neljubih zapletov, še zlasti, če se takšen zakon urejuje v rimskokatoliški Cerkvi. Zapleti so tudi pri verski vzgoji in še zlasti pri obisku zakramentov. Res pa je, da je vse odvisno od posameznikov, koliko ti resno jemljejo vero in versko prakso in kaj jim sploh vera pomeni. Ne smemo pa tudi mimo problema o verskem znanju, ki je pri takšnih primerih velikokrat zelo pomanjkljivo. So pa zopet nasprotni primeri, kjer je vsaj ena stran pri versko mešanem zakonu globoko verna in se verska praksa kot tudi verski pogled zelo težko uskladita... Ali se sploh ne dasta uskladiti...

Zelo preprost je dialog med raznimi verstvi o postu, ko ima post verski pomen. Tu ni velikih

razhajanj, razen ko so v ozadju medicinski razlogi ali celo nameni za osebno hujšanje iz estetskih razlogov.

Je pa vsak verski dialog tveganje, ki ga današnja družba potrebuje, ne glede ali so v njej verujoči ali ne. Tveganje postaja manjše, če vsaka stran, ki se spušča v dialog, uporablja najprej razum in v moči razuma tudi poglablja najprej SVOJO vero, da jo lahko druga stran lahko upošteva.

V zvezi z dialogom je treba ločiti dve ravni. Tako imamo. Eno je dialog med verstvi in drugo je dialog med verujočimi! Dialog med verstvi se običajno odvija med verskimi ali tudi filozofskimi institucijami, dialog med verujočimi pa se odvija v našem vsakdanjem življenju, to je dialog življenja, v katerem se prepleta življenje verujočih, ki pripadajo različnim veroizpovedim. Ta v preizkušnjah, spoznanjih, pa tudi v veselju. Takšno medversko sodelovanje je sodelovanje zaradi skupnega dobrega, ki je potrebno za življenje vseh, ki se nahajajo v takšnem versko mešanem okolju. Tako spoznamo, da je bistvo verskega dialoga iskanje medsebojnega razumevanja in sožitja med dvema verskima pogledoma na podlagi razuma, pri iskanju skupnih točk, ki so potrebne pri njunem soglasju ali tudi nesoglasju.

Pri dialogu ne sme prevladovati hlinjenje, zato ne gre za to, ali smo do drugače verujočih prijazni, všečni... Tu ne gre za pogajanja kot tudi ne za to, da bi ob dialogu ustvarili neko univerzalno religijo, v katero bi strpali nekaj tega in nekaj onega, ampak za iskren medverski pogovor, ki nas med seboj seznanja in plemeniti.

Vsako verstvo je imelo in bo tudi v prihodnje imelo svojo istovetnost, ki je njemu lastna, ob tem pa morajo imeti tisti, ki se v verski dialog spuščajo, spoznanje, da je Bog na delu v vseh, ne samo v nekaterih, kot se je že velikokrat dogajalo, in to predvsem v duši tistega, ki ga išče iskreno!

Ambrož Kodelja

Evangelij

Viljem Žerjal

1. POSTNA NEDELJA

1 Mz 9,8-15; Ps 25; 1 Pt 3,18-22; Mr 1,12-15

Evangelist Marko takoj v začetku svojega evangelija prikaže Jezusa kot moža, ki si je pri krstu naložil na svoje rame vse grehe sveta. Tedaj so se odprla nebesa in se je zaslišal glas Očeta iz nebes: "Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje! " (Mr 1,11).

Golob potrjuje, da je Jezus v objemu samega Boga, da je Bog. Toda še prej ga da v stiskalnico trpljenja. Biva namreč v puščavi sredi zverin oz. demonov. S svojim bivanjem v njej, ki je predstavljala domovanje demonov, se začne osvobajanje zaradi Boga, ki je postal bližnji, obdan z angeli, ki mu strežejo, puščava postane bivanje angelov in Boga. Jezus pomirja vse stvarstvo, ga združuje z Bogom in med seboj. To je delo Boga, ki ga je vodil v puščavo. Je delo Svetega Duha, ki je dejaven že pri Jezusovem spočetju in krstu. V puščavi biva štirideset dni.

Angeli, mogočni poslanci Boga, spremljajo Jezusa vse življenje, od spočetja do slavnega vstajenja in vnebohoda. Odpirajo ječe, osvobajajo apostole in vernike krepijo v veri.

To so znamenja, da je na delu sam Bog. Na delu je tudi satan. Navali na Jezusa kot pretkan skušnjavec. Vendar se Jezus ne da spoznati kot Božji Sin, čeprav ga kot takega spoznajo prej hudiči kot verni ljudje.

Evangelist Marko omenja aretacijo Janeza Krstnika, ki da povod, da se Jezus umakne iz Judeje v Galilejo, kjer bo več možnosti za oznanjevanje evangelija. Jezus je govoril: "Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo. Spreobrnite se in verujte evangeliju"! (Mr 1,14-15).

V skopih stavkih zajame Marko ves evangelij. Kaj je tako privlačnega, da možje, kot so Andrej, Simon (Peter) in drugi, ob prvem srečanju z Jezusom takoj pustijo vse in gredo za Jezusom? - Zakaj množice dajo življenje za Jezusa, za Boga, ki se ne da videti drugače kot le po veri? Apostoli, ki ga prej niso videli, ga ob prvem srečanju z njim vzljubijo.

Mož osvaja ljudi. Blizu je zlasti ubogim, bolnim, osamljenim, sirotam in vdovam.

V postnem času bomo skušali tudi sami se obrniti v to smer. Še posebno njim naj velja dobra beseda, prijateljski pozdrav, primerna vsota denarja. To bo otipljivo znamenje vere in ljubezni do Boga po ljubezni do sočloveka.

Ker smo vsi potrebni sprave, se oziramo k Jezusu, ki je začel veliko spravo z bivanjem v puščavi. Danes še posebej potrebujemo sprave med zakonci in po družinah, kjer doživljajo poplave, potope, brodolome. Sprava je nujno potrebna v našem narodu.

Puščave bi morali spremeniti v oaze miru, v potoke in v reke. Vse bi moralo pripravljati pot večnemu odrešenju.

Apostol Peter nas v prvem pismu spravi v zadrego, ko piše, da je Jezus šel oznanjat tudi duhovom, ki so bili v ječi, tistim, ki v dneh, ko je Noe gradil ladjo, niso bili pokorni, ko jih je Bog nadvse potrpežljivo čakal. A v ladji se jih je po vodi rešilo le malo, natančno osem duš. Ta voda pa je podoba krsta, ki zdaj odrešuje vas" (1 Pt 3,19-21).

Ne razumemo namreč, kaj evangelist razume z duhovi, kaj z ječo, koliko se jih je rešilo izven ladje in kako?

V teh stavkih lahko gledamo Cerkev, izven katere ni rešenja. Bog pa hoče rešenje vseh ljudi (1 Tim 2,1-7). Zato bo on sam našel način rešenja človeka, ki ga ljubi.

Saj večina človeštva ne pozna ne Cerkve ne Jezusa Kristusa. Imajo pa vest in so zato pripravljeni sprejeti Odrešenika. Bog jih morda tik pred smrtjo povabi, da se lahko odločijo zanj ali proti njemu. Odločiti se pa moremo samo v tem življenju, četudi nam Bog usmiljeno daruje to milost zadnji trenutek življenja.

Toda to so le ugibanja, kajti Bog je z nami vse življenje, ki ga hrani po trpljenju in zvestobi v malem.

Tudi telesni post je milost, je čas zorenja za večnost, za življenje.

SD SONČNICA Vilma in Dani Siter o temi: Je družina še vrednota?

"Odnos je nekaj živega in potrebuje vsakodnevno nego"!

Večer, ki ga je organizirala Skupnost družin Sočnica v torek, 17. februarja, v Domu Franc Močnik v Gorici z zakoncema Vilmo in Danijem Siterjem na temo družine, je bil čudovito pričevanje dveh prepričljivih in "nalezljivih" polnokrvnih kristjanov in kot tak prava injekcija življenjskega optimizma.

Tokratna gosta, ki sta bila prvič v Gorici in ju je v imenu prirediteljev pozdravila Marjanka Srebrnič, sta v Sloveniji zelo znana, v zamejstvu očitno manj. Samo tako si namreč lahko razlagamo veliko število navzočih rojakov iz bližnjih krajev Slovenije, obenem pa tako skromno prisotnost goriških Slovencev, ki so žal izgubili lepo priložnost.

Vilma je po izobrazbi doktor medicine, Dani pa učitelj angleškega jezika in knjižničar, ki je najprej delal kot komercialist, v prejšnjem desetletju pa je bil tudi dejaven v politiki (bil je tudi župan občine Krško). Poročena sta 30 let, imata štiri otroke in dva vnuka. Srečevanje s stisko ljudi in želja, da bi kaj naredila zanje, sta ju pred osmimi leti privedla do odločitve, da zapustita takratni službi in se posvetita delu z družinami in zakonci. Ustanovila sta društvo Družina in Življenje (več informacij na spletni strani: www. diz. si), ki ga še vedno vodita, z njim pa prirejata t. i. vikend seminarje, spodbujata rast mreže zakonskih skupin, srečanja in najrazličnejše družabne pobude za zakonce. Programa se je v teh letih udeležilo več kot 600 zakonskih parov. Ob tem redno predavata po vsej Sloveniji in usposabljata voditelje zakonskih skupin, ki jih po omenjenem programu deluje okrog 90.

Potem ko sta na kratko orisala svoji pestri in hkrati zelo različni življenjski zgodbi (Vilma je ena izmed štirih hčera verne družine, Dani pa se je rodil kot nezakonski sin 40-letne matere), sta tudi povedala, da je njuno življenje tesno povezano in prepleteno z vero. Vilma se je zavestno odločila za Kristusa, potem ko se je kot študentka udeležila seminarja o poglobitvi vere in prvič doživela, da je Sveto pismo pisano tudi zanjo; odtlej ga je razumela kot ljubezensko pismo njej. Njeno življenje se je spremenilo, ker je Božjo besedo vseskozi jemala "kot avtoriteto in prioriteto": odločila je, da jo bo jemala zares, da bo vanjo verjela in vsak dan našla čas za molitev. "To je spremenilo mene in družino". V Daniju pa je Božja beseda z močjo zaživela, ko je bil kot mladenič v JNA in je vsak dan prejemal zaročenkina pisma, v katera je ona prepisovala odlomke iz Biblije (Sv. pismo je bilo namreč edina knjiga, ki je v vojski ni smel imeti nihče). Tako je doživljal Božjo besedo "z dvojno dozo ljubezni". Sicer pa je glede vere ključno vprašanje, ali Boga jemljemo zares in mu dovolimo, da bi v našem življenju živel in delal.

Človek je ustvarjen za odnose, sta povedala zakonca, odnos pa je nekaj živega in potrebuje vsakodnevno nego: še posebej odnos med možem in ženo, ki je temelj vseh drugih odnosov v družini. Da tak odnos postane življenjska prioriteta, je potrebna trdna odločitev. Pomembno je ohranjati edinost: "Samo v trajni zvezi lahko gradiva svojo osebnost". Ko občutita odtujenost ("to je moderna in zahrbtna bolezen družin"), je pomembno, da hrabro posvečata odnosu več pozornosti. "Delo na poti edinosti je garaško". Razlike med zakoncema zahtevajo prilagajanje, ki je lahko tudi boleče, traja pa celo življenje, "ni dopusta"! "Poročena sva več kot 30 let, pa še vedno kakšna 'špica' ven udarja", je povedal Dani. Nadvse pomembno je, da "sonce ne zaide" nad jezo in zamero zakoncev, potrebno je prisluhniti drugemu in odpuščati. Sicer pa sodobna kultura spodbuja vse prej kot dobre medčloveške odnose: danes je normalno, če se dva ne poročita, če se ločita. "O tem mene nihče ne bo prepričal; to ni normalno", je povedal Dani, ki ni nikdar imel ob sebi očeta. Edinost med zakoncema uničujejo tudi "izvenzakonska razmerja", pa naj bo to ljubica, delo, kariera ali celo otroci. "Starši se ne rodimo, se izgrajujemo", to je eden najtežjih poklicev, za katerega pa se najmanj izobražujemo. V življenju otroka igramo različne vloge. Do otrokovega 5. leta so starši varuhi in avtoriteta ("otrok mora izkusiti meje, besedi 'ne' in 'moraš'"), od 6. do 11. leta učitelji ali heroji ("starši učimo, raste medsebojno zaupanje"), od 12. do 18. (ali 22.) leta trenerji ali mentorji ("starši spodbujamo, svetujemo, se pogovarjamo o posledicah otrokovih odločitev"), po 18. letu prijatelji ("cilj je postati otroku starejši in bolj izkušen prijatelj"). Cilj vzgoje je namreč omogočiti otroku, da zrase v zrelo, samostojno in odgovorno osebnost, "da bo znal živeti". Starši odraslih otrok pa morajo najprej pustiti otrokom oditi, lahko svetujejo, samo ko jih otroci za to prosijo; zanje se pa vedno lahko moli.

Zakonca Siter sta s kančkom radoživega humorja, pa tudi s srcem v roki zaupala navzočim marsikatero svojo veselo in tudi težko družinsko izkušnjo, celo preizkušnjo hude bolezni; jasno sta tudi povedala, da sta kot oče in mati naredila marsikatero napako. Tudi zato pripovedujeta svojo zgodbo, da bi komu drugemu morda pomagala pri vzgoji otrok.

Na koncu sta orisala delovanje društva Družina in Življenje, z velikim veseljem spregovorila o mreži danes že številnih slovenskih zakonskih skupin, ki so prave "življenjske učilnice". Seveda, "družina je vrednota", brez nje bi vse propadlo. "To moč moramo narodu spet povrniti. Za to se trudimo"! Življenje namreč "ni visoka filozofija, ampak včasih prav kruta realnost". V veliko oporo pa je Sveto pismo, knjiga, ki "jo je treba brati, ne pa prebrati".

DD

Pomembna obletnica

Šestnajst let Slovenske škofovske konference

Dne 19. februarja 2009 je minilo 16 let od ustanovitve samostojne Slovenske škofovske konference (SŠK).

Slovenski škofje so bili do ustanovitve samostojne Slovenske škofovske konference 19. februarja 1993 z drugimi škofi na področju nekdanje Jugoslavije povezani v Jugoslovansko škofovsko konferenco, znotraj katere je bila 20. junija 1983 ustanovljena Slovenska pokrajinska škofovska konferenca.

Slovenski škofje so na seji 25. julija 1992 pripravili osnutek statuta samostojne SŠK. Papež Janez Pavel II. je po pridobitvi pozitivnega mnenja Kongregacije za škofe in Urada za odnose z državami pri Državnem tajništvu Sv. sedeža 19. februarja 1993 v skladu z normami in določbami cerkvenega prava potrdil statut samostojne Slovenske škofovske konference, 20. februarja 1993 pa je Kongregacija za škofe izdala dekret o njeni ustanovitvi. S tem je Cerkev na Slovenskem dobila večjo pravno trdnost in samostojnost.

Škofovska konferenca je zbor škofov kakega naroda ali določenega ozemlja, ki v medsebojni edinosti in hierarhični povezanosti z rimskim papežem ter v skladu z Zakonikom cerkvenega prava (prim. kann. 447-459), statutom in drugimi pravnimi normami izvršuje nekatere naloge v blagor vernikov na ozemlju lastne škofovske konference. Po statutu so člani SŠK vsi krajevni in pomožni škofje, ki jim je v lastni škofiji zaupano posebno poslanstvo, medtem ko apostolski nuncij (odposlanec rimskega papeža) ni njen član.

Slovenski škofje z nuncijem in tajnikom

Dne 7. aprila 2006 je Sv. sedež v Cerkvi na Slovenskem ustanovil tri nove škofije (v Celju, Murski Soboti in v Novem mestu), mariborsko škofijo pa je povzdignil v nadškofijo. Leto 2006 so tako zaznamovala imenovanja in umestitve novih škofov ter razglasitev novih škofij oz. nove nadškofije. Slovenska škofovska konferenca šteje deset članov, ki so: msgr. Alojz Uran, ljubljanski nadškof metropolit ter predsednik SŠK, msgr. dr. Anton Stres, mariborski nadškof pomočnik ter podpredsednik SŠK, msgr. dr. Franc Kramberger, mariborski nadškof metropolit, msgr. Andrej Glavan, novomeški škof, msgr. Metod Pirih, koprski škof, msgr. dr. Marjan Turnšek, murskosoboški škof, msgr. dr. Jurij Bizjak, koprski pomožni škof, msgr. dr. Anton Jamnik, ljubljanski pomožni škof, msgr. dr. Jožef Smej, mariborski pomožni škof in msgr. dr. Peter Štumpf, mariborski pomožni škof.

Upokojeni škofje nimajo odločujočega glasu, lahko pa so povabljeni na plenarna zasedanja. Vsaka konferenca izvoli predsednika in njegovega namestnika (podpredsednika) ter generalnega tajnika.

Dne 3. septembra 1999 je bil prvotno potrjeni statut SŠK dopolnjen z dvema dodatnima členoma. Prvi predsednik SŠK je bil pokojni ljubljanski nadškof msgr. Alojzij Šuštar (1993-1997), drugi predsednik ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode, tretji od 7. decembra 2004 dalje mariborski nadškof msgr. Franc Kramberger, četrti pa od 16. marca 2007 dalje ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran. Statut med drugim ureja naravo in namene škofovske konference, plenarna zasedanja, določa stalni svet škofov, naloge tajništva ter druge službe in komisije, ki po presoji konference zagotavljajo bolj učinkovito delovanje.

Kratke

Praznovanje Lurške Matere Božje pri Ferlugih

Enajstega februarja so pri Ferlugih s slovesno mašo, ki jo je daroval openski župnik Franc Pohajač, obhajali praznik Lurške Matere Božje, zavetnice tamkajšnje cerkvice. Bogoslužje je obogatil združeni zbor od Ferlugov in od Banov, ki je zapel Marijine pesmi pod vodstvom ge. Marije Canziani. Maše so se udeležili tudi verniki z Opčin, ki se vsako leto v večjem številu udeležujejo praznovanje cerkvene in vaške zavetnice.

Mala cerkev pri Ferlugih je bila posvečena Lurški Materi Božji daljnega 11. februarja 1958 s slovesnim somaševanjem, ki sta ga darovala tržaški škof msgr. Santin in openski župnik Silvani. Cerkev so zgradili na kraju, kjer je prej stal senik, v katerem so se vaščani zbirali in imeli kulturne prireditve. Cerkev krasi velika zaoltarna slika, delo slikarja Toneta Kralja (z letnico 1957), na katerem sta milo naslikani mala Bernardka in Marija, tako, kot jo je mala pastirica prvič zagledala: oblečeno v belo, prepasano z modrim pasom in z zlato rožo ob nogah. Pod sliko pa je veliki kraški umetnik zapisal Marijin odgovor Bernardki ob njenem vprašanju, kdo je tista lepa gospa: "Jaz sem Brezmadežno spočetje".

Dan spomina tržaških in goriških skavtov v Breznici

Februarja se skavti po vsem svetu spominjajo svojega ustanovitelja, lorda Badena Powella; med njimi je seveda tudi Slovenska zamejska skavtska organizacija. Ravno zato so se skavti iz Goriške in Tržaške v nedeljo, 15. februarja, odpravili na izlet v Breznico na Gorenjsko. Tam so se srečali z vaščani in odkrivali bližnjo okolico.

Najmlajši, volčiči in volkuljice, so se sprehodili do bližnje Vrbe, kjer so obiskali dom največjega mojstra slovenske besede, Franceta Prešerna, nato pa so se pomerili v različnih igrah. Izvidniki in vodnice so se po strmih in gozdnih potkah povzpeli na hribček Sv. Lovrenca. Tam so se ob očarljivem razgledu preizkusili v najrazličnejših panogah. Začeli so s skavtskimi spretnostmi v stiku z naravo in nato prešli na pesniško področje... Navdihoval jih je namreč France Prešeren, ki se je rodil prav v tistih krajih. Roverji in popotnice pa so ubrali pot proti Rodinam, kjer so obiskali domačijo Janeza Jalna. Tam jim je prijazen upravitelj muzeja slikovito opisal avtorja Bobrov. Po obisku so razmišljali o ekoloških temah. Tema letošnjega dneva spomina je bil namreč skavtski zakon: "Skavt spoštuje naravo in vidi v njej Božje delo".

Preden so se odpravili proti domu, so se zbrali vsi udeleženci izleta in si v obliki skečev ter igric povedali, kaj so počenjali med dnevom. Vladalo je veselo vzdušje, saj so preživeli dan v naravi. Mraz jim ni prišel do živega, veselje je prineslo tudi sonce, ki je sijalo v tem čudovitem dnevu. S še eno skavtsko izkušnjo v nahrbtniku so se veseli in utrujeni zvečer vrnili domov. / SR in TZ

80. obletnica ustanovitve države Mesto Vatikan

V sredo, 11. februarja 2009, je minilo osemdeset let od podpisa t. i. Lateranskih paktov, ki so uredili razmere med tedanjo Kraljevino Italijo in Svetim sedežem. Tako se je rodila država Mesto Vatikan.

Zgodovinski dogodki, ki so Apeninski polotok zaznamovali v povezavi z Vatikanom, so prelomnico dosegli leta 1870, ko je Italija zavzela tedanjo Papeško državo in teritorij pod papeževo oblastjo ter jo omejila na današnji Vatikan. To je posledično povzročilo prelom odnosov med Cerkvijo in državo, ki je trajal vse do leta 1929, ko je Kraljevina Italija podpisala t. i. Lateranske sporazume s Cerkvijo, s čimer je bila ustanovljena država Mesto Vatikan z obsegom, ki ga ima še danes. S tem je bila Svetemu sedežu vrnjena teritorialna suverenost. Lateranski pakti ali sporazumi z dne 11. februarja 1929 so vsebinsko določili neodvisnost in suverenost Vatikanske države ter višino odškodnine, ki jo je Kraljevina Italija morala plačati vatikanski državi. Sporazum je določil, da sta država in Cerkev ločeni. Duhovniki so bili s tem izključeni iz aktivnega političnega življenja.

Mesto Vatikan so leta 1984 v okviru Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) vpisali v seznam svetovne kulturne dediščine. Ob okrogli obletnici so v Vatikanu pripravili številne prireditve in razstave. Med njimi najbolj izstopa razstava z naslovom 1929–2009: osemdeset let države Mesto Vatikan, ki bo na ogled do 10. maja 2009.

Kratke

Vrh KD Danica / Glasba, prijatelji in loterija na letošnji predpustni zabavi

Kdor se je v soboto, 14. februarja, potepal po Vrhu Sv. Mihaela in šel mimo Kulturnega centra Danica, se je lahko sam prepričal, da se je v notranjih prostorih društva pošteno zabavalo več kot 30 otrok z Vrha in okolice, zunaj pa so vrhovski fantje pridno izdelovali voz, ki ga bo mogoče občudovati na pustni torek, ko bodo prišle na svoj račun tradicionalne vrhovske maske in obiskale vse domačije. V dvorani so mali pustni navdušenci plesali, skakali, se zabavali z zavitki in balončki, nekateri so risali, barvali in se končno sprostili. Najstniki in nekateri starši pa so izkoristili priložnost za prijetno kramljanje s prijatelji, kar je večkrat med letom skoraj nemogoče, saj imamo vsi polno obveznosti. Animatorke Christine Abrami, Nicole Peric, Maja Černic in Lara Devetak smo za otroke pripravile bogat srečelov. Vsi so bili nagrajeni in nihče ni ostal razočaran. Na Vrhu je bilo vzdušje enkratno. To smo lahko razbrali z nasmejanih obrazov udeležencev, ki niso hoteli domov s starši. / Christine Abrami

Dr. Simon Spazzapan in dr. Alessanda Bearz gosta doberdobskih krvodajalcev

Rakasta obolenja so kot najhujša in najbolj zahrbtna bolezen našega časa deležna velike pozornosti ne samo v zdravniških vrstah, ampak tudi med navadnimi ljudmi. Gre hkrati za informativne in dobrodelne pobude, ki želijo širiti preventivo ter vzpodbuditi občutljivost ljudi za to temo. Te tematike se z enega in drugega zornega kota loteva tudi Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba, ki je v četrtek, 22. januarja, organiziralo na sedežu KD Jezero v Doberdobu zanimiv večer. Okrogle mize na temo Preprečevanje in zdravljenje raka na pljučih se je udeležilo lepo število domačinov, pa tudi ljudi iz bližnjih vasi in zaselkov.

Organizatorji so glavno besedo prepustili dvema strokovnjakoma s področja, ki mu je bil večer namenjen. V goste sta prišla zdravnika dr. Simon Spazzapan in dr. Alessandra Bearz. Spazzapan, slovenski rojak iz Gorice, je odgovorni zdravnik hospica Via di Natale, zaposlen pa je tudi v onkološkem centru Medica C. V svojem posegu se je zaustavil pri nastanku in razvoju rakavih bolezni, poudaril pa je tudi pomen raziskovanja na področju zdravljenja. Druga govornica večera, Alessandra Baerz, zdravnica na onkološkem oddelku Medica A, pa je svoje izvajanje bolj osredotočila na problematiko pljučnega raka. Naštela je njegove vzroke in posebej poudarila nevarna delovna mesta s problematiko azbesta. Predavanje, obogateno s slikovnim gradivom, je prisotnim ponudilo številne odgovore. Mnogi pa so ob sklepu obema gostoma zastavljali še nova vprašanja in tako pokazali veliko občutljivost za obravnavano tematiko.

Večer je uvedla tajnica doberdobske krvodajalske sekcije Maja Jarc. V imenu organizatorjev je spregovoril še predsednik sekcije Aldo Jarc in doberdobski župan Paolo Vizintin. / AČ

SD Sončnica: Marija Merljak o prehrani

Naslednje predavanje Sončnice bo **v torek, 3. marca**, ob 20.30. Gostja večera bo dipl. inž. Marija Merljak, univerzitetni diplomirani inženir živilske tehnologije in aktivna članica HPC (Health Professionals Council), svetovnega Sveta profesionalcev za zdravje v okviru GNLD International. Predstavila bo smernice o sodobni prehrani. Hrana za boljšo zmogljivost možganov, za boljšo koncentracijo, za dvig inteligance proti pozabljivosti lahko nasprotno obremenjuje in utruja možgane. Drugi poudarki predavanja: hrana proti stresu, hrana za boljše razpoloženje itd.

Goriški odbor SSO se je srečal z občinskim odbornikom Stefanom Ceretto

Gorica ima priložnosti, ki jih mora izkoristiti

Janez Povše, Stefano Ceretta, Walter Bandelj, Ivo Cotič

Odpraviti moramo meje, ki še obstajajo v glavah, in zasnovati strateške vizije, kajti Gorica ima velike možnosti, ki jih mora izkoristiti. To osrednjo misel je v sredo, 18. februarja, poudaril goriški občinski odbornik Stefano Ceretta na srečanju s tremi člani goriškega odbora Sveta slovenskih organizacij na njegovem sedežu. Odbornik, ki je med drugim zadolžen za zaščito krajevnih identitet, je na prijetnem in sproščenem srečanju sicer povedal, da so v občinskem odboru osebe, ki imajo slovensko narodno skupnost za bogastvo, pa tudi take, ki jo imajo za grožnjo. "Potrebujemo več dialoga, saj se poznamo premalo". Poiščimo prave oblike integracije in začnimo rasti kot mesto in širše območje, je pozval prisotne. Kot član Severne lige je povedal, da je vnet zagovornik ovrednotenja tukajšnjih ljudstev, jezikov in kultur; konec koncev v našem mestu živi več manjšin: slovenska, italijanska, avstrijska, furlanska... "Gorica ni nastala po prvi svetovni vojni, čeprav nekateri mislijo, da je". In še: kulturna različnost ne more biti ovira sožitju, ampak osnova, na kateri graditi prihodnost mesta. V zadnjih letih smo žal izgubili veliko priložnosti, ker upravni mehanizmi ne delujejo, ker ni primernih in odgovornih vodilnih kadrov, ki bi si postavili vprašanje, kaj hočemo jutri. "Politika ni več sposobna kazati smeri, ljudje pa tavajo v temi". Na številna konkretna vprašanja, ki jih je postavil Walter Bandelj kot predsednik goriškega SSO-ja (zakon 38/2001, vidna dvojezičnost, Trgovski dom, slovenske šole, šumniki na osebnih dokumentih itd.), je Ceretta kot iskren sogovornik odgovarjal pragmatično, ker pač pozna razmerja sil v občinskem odboru. Marsikaj so je zabeležil in zagotovil, da se bo po svojih močeh zavzel za še nerešena vprašanja. S posebnim navdušenjem je sprejel zlasti pobude za šolske in mladinske projekte med slovenskimi in italijanskimi otroki, da bi tako postavili boljše temelje za nadaljnjo rast in razvoj našega območja. Ivo Cotič je namreč podčrtal, da na šolah manjkajo primerna sredstva in tečaji, pa tudi pedagoška pripravljenost vzgajati k integraciji. Janez Povše se je odborniku zahvalil za občutljivost za naše probleme in poudaril, da smo in želimo še naprej biti del mesta.

DD

Debatni večer v Kulturnem domu v Gorici

Dve Gorici: Ena vizija?

V četrtek zvečer, 19. t. m., je bil v Kulturnem domu zanimiv in potreben debatni večer, ki ga je organiziral predsednik SKGZ za Goriško Livio Semolič s sodelavci. Na večeru, ki sta ga vodila odgovorna urednika dnevnikov Primorski dnevnik in Il Piccolo, Duško Udovič in Paolo Possamai, sta goriški župan Ettore Romoli in Mirko Brulc prikazala svoje videnje prihodnosti obeh Goric. Prisotnost velikega števila krajevnih, političnih, gospodarskih in kulturnih delavcev iz obeh Goric je pokazala, da je prihodnje sodelovanje obmejnih mest še kako občutena potreba, vprašanje pa je, kako priti do tesnejšega, predvsem pa bolj učinkovitega sodelovanja. Semolič je nakazal rešitev v tem, da bi obe mesti skupaj kandidirali za glavno mesto t. i. evroregije, o kateri se že dolga leta govori, a dejansko se še danes ne ve, ne kakšna bo in niti ne, kdaj bo do njenega osnovanja prišlo. Romoli je predlagal, da bi občinski sveti treh obmejnih občin, poleg Goric še občina Šempeter-Vrtojba, istočasno izglasovali neko namero po tesnejšem sodelovanju in zavzemanje za prestolnico evroregije, s čimer bi dali kandidaturi politični pečat, Brulc pa se je zavzemal za krajevna hitro izvedljiva in predvsem pa "otipljiva" sodelovanja; navedel je, recimo, primer stare goriške, opustele, bolnišnice, v kateri bi se lahko uredili t. i. evropski študentski dom za študente goriških in novogoriških univerz. Romoli je tudi opozoril na dejstvo, da ima osrednja Ljubljana preferenčni odnos do Kopra, Rim pa do Trsta, kar je razvidno iz prometnih povezav. Prav prometne povezave pa so tiste, ki so danes temeljnega pomena za obe mesti, sta se strinjala župana, kakor so si bili tudi vsi diskutanti edini v tem, da bi morali čim prej najti skupni jezik pri t. i. evropskih projektih, kajti, tako Aljoša Sosol, mesti morata biti čim prej vključeni v t. i. GECT projekte. Večer je pokazal predvsem na to, da bo do sodelovanja moralo priti, ne glede na politična in druga razhajanja.

Z leve: Paolo Possamai, Mirko Brulc, Livio Semolič, Ettore Romoli, Duško Udovič in Marko Marinčič (foto JMP)

JUP

GORIŠKI VRTILJAK Mali polžek

Dobra muca Copatarica

Malčkom iz vrtcev in prvošolčkom iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, abonentom Malega polžka, je Goriški vrtiljak, ki ga dvanajsto leto iskrivo poganja Kulturni center Lojze Bratuž ob pomoči SNG Nova Gorica, v torek, 27. januarja, podaril dve ponovitvi pravljice Muca Copatarica. Vsem otrokom dobro poznana zgodbica Ele Peroci o muci, ki nerednim in nemarnim otrokom odnaša copatke, je na odru nežno in prav otroško prisrčno oživela v dramatizirani različici Dese Muck, v izvedbi Prešernovega gledališča Kranj in režiji Katje Pegan. Predstava je doživela premierno uprizoritev v lanskem februarju in je bila ena izmed pobud, ki so obeležile petdeseti "rojstni dan" pravljice, ki je v redoljubne osebe vzgojila celo vrsto otrok. Igra v prizadevni, do pičice natančno izdelani režiji je domiselna, topla, hkrati duhovita, predvsem pa prepričljiva, saj se igralci Vesna Pernarčič Žunić (Špelca), Branko Jordan (Janezek), Matjaž Višnjar (Tine), Darja Reichman (Tonka) in še posebno Igor Štamulak kot najmlajši Bobek prikupno, razigrano in prepričljivo preobrazijo v druščino otrok, ki zaradi nerednosti izgubijo copatke in se odpravijo v temni gozd iskat muco Copatarico. Med gostim drevjem, ki ga scensko upodabljajo vrtljive premične kulise scenografa Damijana Cavazze, otroci srečajo plašnega zajčka, v duhovito hudomušni podobi Pavla Rakovca, potem pa se kot čarobna prikazen naenkrat na premični pedani pojavi muca ob šivalnem stroju in s policami polnimi copatk. Muco Copatarico je natančno, premišljeno in dostojanstveno, pa tudi materinsko nežno upodobila Desa Muck v puhastem kostumu Ane Matijevič. Mehka Muca, ki zna biti prav trda z malim Bobkom, da se gledalcem malček kar zasmili, svoje vzgojne besede poudarja s premikanjem dolgega repa, ki ga krasi modra pentljica. Svojo dobrosrčnost izkaže, ko obljubi vsakemu otroku par novih copatk za zimo. Besedilo dopolnjujejo songi Dese Muck na glasbo Mirka Vuksanovića, ki vselej zna v note prenesti pravo ozračje odrskega prikaza. Zaradi izvrstne igre vseh igralcev, ki jim je uspelo posredovati z iskreno naivnostjo otroški strah, pogum, presenečenje, trmoglavljenje, srečo in še marsikaj, so malčki uživali ob pravljični predstavi in z njimi tudi njihovi odrasli spremljevalci, ki so se za dobre pol ure vrnili v otroški svet.

Tisti, ki spremljamo predstave za otroke, pa smo se spraševali, zakaj ne bi tudi naše SSG spet postavilo na oder kako lepo klasično pravljico, ki bi s preprostostjo očarala otroke.

IK

Foto JMP

Dr. Peter Vencelj je že dolga leta prijatelj Slovencev, ki živimo izven meja države Slovenije. To je že večkrat dokazal, najprej kot minister slovenske vlade, nato kot državni sekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu, ne nazadnje pa tudi s stalnimi obiski pri nas in rednim spremljanjem dogajanja pri nas. Tako se nismo začudili, ko se je pred časom javil in nam napovedal obisk. S polnim avtobusom iz Kranja so prišli prijatelji dr. Venclja, seveda ne samo v Gorico, po kateri so se sprehodili po sledeh slovenske prisotnosti s knjigo Erike Jazbar v rokah, ampak tudi v Oglej. V Kulturnem centru Lojze Bratuž sta jih pričakala David Vizintin in Jurij Paljk, prvi je povedal, katere ustanove domujejo v kulturnem hramu in kako je prišlo do obnove centra, medtem ko je drugi predstavil stanje slovenske manjšine in tednik Novi glas.

Občni zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel

Glasbena šola z novim upravnim odborom novim izzivom naproti

Stanje Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel je danes zdravo, čeprav še zdaleč ne optimalno. Tako je v petek, 20. februarja, povedal dosedanji predsednik upravnega odbora goriške glasbene šole Saša Quinzi na občnem zboru, na katerem so člani nato izvolili nov odbor. Zaradi notranjih dinamik je občni upravni odbor sicer sklenil svoj mandat pred rokom, to pa bo novemu odboru omogočilo, da se še pred koncem šolskega leta bolje vpelje. V predsedniškem poročilu je Quinzi povedal, da je bil glavni cilj odbora sanacija finančnega stanja. Čeprav glasba riše nepogrešljiv profil kulturne identitete naše narodne skupnosti in SCGV Komel zaseda pomembno vlogo v kulturni ustvarjalnosti na Goriškem, je bila šola v zadnjih letih prisiljena krčiti vse možne izdatke, celo prodati klavir. Obiskali so župane bližnjih krajev v Sloveniji in prejeli prispevek občine Miren-Kostanjevica, kjer šola že vrsto let ima pouk. Zunanja pomoč je prišla tudi prek Briške gorske skupnosti po posredovanju pok. Mirka Špacapana. Zaradi različnih okoliščin se je spremenila slika zaposlenih na šoli, nekaj izboljšav je bilo tudi glede prostorov. Vsekakor "je odbor opravil svojo nalogo, čeprav je šola glede delokroga 'podhranjena'", je povedal Quinzi, ki se je tudi zahvalil požrtvovalnim docentom, ki v prvi vrsti nosijo zasluge za kakovostne storitve. Člani SCGV Komel so nato odobrili poročilo nadzornega odbora, ki ga je prebral Peter Klanjšček, in dali razrešnico staremu odboru. Predsednik SSO-ja Drago Štoka je v svojem pozdravnem nagovoru obljubil pomoč in zagotovil, da bo še naprej skrbel, "da šola Komel pride do prispevkov, ki jih zasluži za delo, ki ga tako lepo opravlja". Smo v času krize, in vendar je Italija pod pritiskom Slovenije in krovnih organizacij storila korak nazaj. Marilka Koršič je prinesla pozdrav treh goriških občinskih svetnikov iz vrst SSk; "komelovce" je pozvala, naj ob študiju glasbe poudarjajo tudi slovenstvo, saj je naša skupnost lahko poseben most med slovensko in italijansko stvarnostjo. Walter Bandelj je v imenu predsednice ZSKP Franke Padovan izrazil željo, da bi tudi v prihodnje plodno sodelovali, Marjeta Kranner pa se je za opravljeno delo zahvalila dosedanjemu odboru.

Saša Quinzi in Damijana Čevdek

Pod budnim vodstvom predsednice občnega zbora Vide Bitežnik so nato potekale volitve novega upravnega in nadzornega odbora. V prvega so bili izvoljeni: Zdenka Budin, Mara Černic, Damijana Čevdek, Stanko Ferfoglia, Martina Grahonja, Savo Klede, Marilka Koršič, Marjeta Kranner in Alessandra Schettino. Redni člani nadzornega odbora pa bodo odslej Vida Bitežnik, Miroslava Braini in Martin Srebrnič, nadomestna člana pa Nadja Fabris in Tiziana Zavadlav.

DD

V KC LOJZE BRATUŽ Koncertna sezona

Klavirski recital Ekaterine Richter

V četrtek, 19. februarja, je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž klavirski recital Ekaterine Richter, rojene v Moskvi leta 1982. Leta 2008 je na tekmovanju G. Pecar v Gorici prejela prvo nagrado za najboljšo interpretacijo klasične sonate.

Ekaterina Richter je po diplomi na moskovskem konservatoriju nadaljevala študij v Berlinu in Kölnu. Od leta 1998 dalje je prejela vrsto nagrad in priznanj na Poljskem, Slovaškem, v Ukrajini, Italiji in Nemčiji. Izpopolnjevala se je v Evropi, v ZDA in na Japonskem.

V prvem delu goriškega koncerta je izvajala Chopina (polonezo, balado in dve mazurki), v drugem pa eno redkih solističnih skladb P. I. Čajkovskega in sonato S. S. Prokofjeva. Program je bil sestavljen enotno in smiselno. Pokazal je veliko tehnično zmogljivost, jasno fraziranje in dognano poustvarjalno sposobnost mlade pianistke. Izbrano občinstvo jo je nagradilo s toplimi aplavzi.

Izdan razpis števerjanskega festivala

Slovensko katoliško prosvetno društvo F. B. Sedej iz Števerjana je izdalo razpis 39. Festivala domače glasbe Števerjan 2009, ki bo v Števerjanu **3., 4. in 5. julija 2009** med Borovci. Festival je tekmovalnega značaja, prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodnozabavno glasbo. Glasbeni sestavi so v letih pokazali veliko naklonjenost števerjanskemu festivalu in v glavnem glede števila prijavljenih ansamblov ni bilo nikoli večjih težav. Naj le povemo, da v zadnjem desetletju pogrešamo zamejske glasbene skupine. Razpis je vsem na razpolago na društveni spletni strani **www. sedej. org**.

Vabilo na ogled Škofjeloškega pasijona

Prosvetno društvo Štandrež organizira v soboto, 4. aprila 2009, ogled Škofjeloškega pasijona.

Pasijon je leta 1721 napisal kapucin pater Romuald-Lovrenc Marušič doma iz Štandreža. Je prvo slovensko gledališko besedilo. Predstavlja zgodbo človeštva od Adama in Eve do Kristusovega trpljenja.

Odvija se v obliki procesije. Prizori, v katerih sodeluje preko 600 igralcev in 80 konjenikov, se na prenosnih odrih, vozovih, konjih ter peš pomikajo po ulicah in trgih Škofje Loke. Gledalci prisostvujejo vedno na istem mestu.

V Škofji Loki so zadnjič uspešno uprizorili Pasijon leta 2000.

Prijave sprejemata Vanja Bastiani (Tel. 3479748704) in Milenka Zavadlav (Tel. 0481-21608) – ob urah kosila in večerje.

Odhod iz Štandreža je predviden ob 17. uri, vrnitev ob 24. uri.

Predstava se začne ob 20. uri.

Indikativna cena (avtobus in vstopnina na prireditveni prostor) je 25 evrov.

KCLB – ZSKP Iskrivi smeh na ustih vseh

Nušićeva komedija z zimzelenim sporočilom

Nikol Kerpan in Matej Klanjšček v prizoru iz Nušićeve komedije (foto DP)

Komični epilog letošnje, enajste izvedbe niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, ki ga prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, se je zapisal v petek, 13. februarja, ko je na odru, tudi tokrat zelo dobro zasedene, velike dvorane odigral svojo zadnjo uspešno predstavo dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež. Naši publiki, ki vestno spremlja ustvarjanje na ljubiteljskih odrskih deskah, zelo znani igralski obrazi štandreških komedijantov, pa tudi nekaterih komaj odkritih igralskih navdušencev, so postregli s komedijo velikega srbskega komediografa Branislava Nušića, Kaj bodo rekli ljudje...?, ki je pod dovršeno, jasno režijsko taktirko Jožeta Hrovata, člana Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, premierno zažarela v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu konec letošnjega januarja in jo sedaj čaka vrsta gostovanj v bližnjih in daljnih dvoranah pri nas in v Sloveniji. Občinstvu se je marsikdaj utrnil smeh, pa tudi bolj grenka misel ob prigodah družine, ki se vse preveč ozira na mnenje ljudi in dopusti, da »tujci« vdirajo v njen domači vsakdan in postavljajo pod kritični in večkrat krivični drobnogled vse njene odločitve in dejanja. Igralci so doživeto posredovali Nušićeve misli, njegovo komičnost in ostrine ter si ob končnem razpletu upravičeno zaslužili hvaležen, dolgotrajen aplavz publike, ki se je ob zadovoljstvu prirediteljev dobro odzvala na letošnje vabilo in se polnoštevilno udeležila vseh štirih predstav domačih ljubiteljskih odrov. Ti so tudi letos pokazali, da jim je gledališka dejavnost še zmeraj zelo pri srcu in da rade volje zanjo uporabijo dragoceni prosti čas. To garaško, a plemenito prostovoljno delo lahko poplačajo le gledalci z udeležbo na predstavah in s svojim iskrenim ploskanjem.

IK

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSKIH BOLEZNI V PORTOROŽU
- dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg
Pregledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141, torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214, sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

Obvestila

Prosvetno društvo Podgora prireja v petek, 27. februarja, ob 20. uri, v župnijski dvorani v Podgori, dan slovenske kulture. Nastopajo Otroški pevski zbor Podgora, Moška skupina Akord, Mešani pevski zbor Podgora, dramska skupina. Gost večera: Erika Jazbar.

Vpisovanje v otroške vrtce in v 1. razred osnovne šole poteka na ravnateljstvu v ul. Brolo, 21 od 2. do 28. februarja 2009, od ponedeljka do petka od 11. do 13.30, ob sobotah od 11. do 12.30, ob torkih in sredah tudi popoldne od 15. do 17. ure.

V ponedeljek, 2. marca, bo ob 18. uri v Feiglovi knjižnici na Verdijevem korzu v Gorici predzadnja letošnja Pravljična urica.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo na izlet v Vicenzo v nedeljo, 8. marca, odpeljal prvi avtobus ob 6. uri iz Doberdoba, nato s postanki na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah in Štandrežu. Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 6. uri s trga Medalje d'oro, nato s postanki pri pevmskem mostu-pri vagi, v Podgori pri telovadnici in v Štandrežu. Priporoča se točnost!

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk: župnije Gabrje 31,24, Vrh Sv. Mihaela 396,60, Peč 28,20, Rupa 37,88, skupno 493,92 evrov.

Za sovodenjsko cerkev: v spomin na brata Stankota Ivan Kovic in družina 100; v spomin na dragega Stankota Kovica Marija, Sandra in Patricija Batistič 50 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 27.02.2009 do 05.03.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 27. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 28. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 2. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 3. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 4. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zober - evropski bizon - Izbor melodij.

Četrtek, 5. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
ob praznovanju slovenske kulture
STATI IN OBSTATI
Program:
Mladinski cerkveni pevski zbor – vodi Alessandra Schettino
Štandreški dramski odsek – "Stari grehi"
Podelitev Linhartovih značk
Slavnostni govornik David Bandelj
Mešani pevski zbor Štandrež – vodi David Bandelj
Solistka Alessandra Schettino
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
Petek, 27. februarja 2009, ob 20. uri
Vabljeni
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

JADRO S.K.R.D. - DRUŠTVO
TRŽIČ DRUŠTVO - ASSOCIAZIONE
v sodelovanju z
Zvezo slovenskih kulturnih društev,
Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti
in Občino Tržič
vabijo na
VEČER SLOVENSKE KULTURE
v okviru 15. revije kraških pihalnih godb
v soboto, 28. februarja 2009, ob 20. uri
v Občinskem gledališču v Tržiču
Priložnostna misel: Nataša Paulin
Nastopajo: Kraška pihalna godba Sežana
Pihalni orkester Ricmanje
Pihalni orkester Kras Doberdob

SKPD F.B. SEDEJ iz Števerjana
prireja ob dnevu kulture
ogled dokumentarnega filma
Prijatelj, povabljen, sem trto sadil in predstave **Dvojna ljubezen**
nastopila bosta:
društvo gospodinj in dramska skupina Planina pri Ajdovščini
v veži bo razstava del iz klesanega kamna
Borisa Poljšaka in klekljanih izdelkov planinskih gospodinj
nedelja, 1. marca, ob 16.30
Sedejev dom - Števerjan
Vljudno vabljeni!
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Mladika, Trst 2008 - Evelina Umek

Po sledeh Fate Morgane. Marica Nadlišek Bartol

Razvejeno literarno ustvarjanje pisateljice Eveline Umek obsega dela, namenjena odraslim bralcem, pisanja za otroke (na knjižnih policah Galebove zbirke lahko najdemo kar dve knjižni publikaciji, in sicer Reševanje male jazbečarke in Oblak na vrvici) pa tudi mladinsko leposlovje, saj je pred kratkim izšel že tretji ponatis besedila Sprehod z baronom.

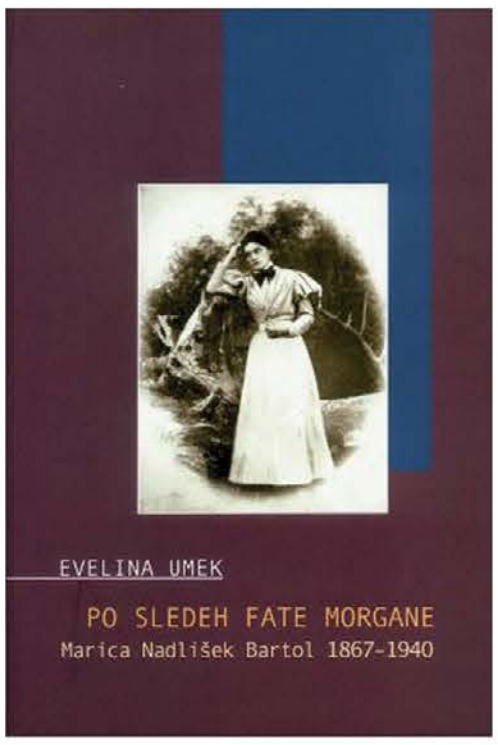

V njenih romanesknih delih obstajata dve temeljni tematski liniji. Prva je gotovo vezana na poglobljeno iskanje ženske intime, ujete v neizpolnjenem individualnem poslanstvu in tavajoče v nepotešenih notranjih razsežnostih, kar pride do izraza v prvi vrsti v pustih in običajnih odnosih z moškimi pa tudi v mlahavih razmerjih z otroki. To so ženske, ki si nenehno dopovedujejo in se hkrati marsičemu odpovedujejo, kar jih brezizhodno vodi v nenasitna bivanja, polna zamolčanosti in zatajitev. Tako se v romanu Hiša na Krasu glavna junakinja spopade z nepoznano preteklostjo pokojnega moža, ki jo naenkrat razočara in priklene trdo k tlom.

Druga vsebinska težnja, ki večkrat zaživi v delih Eveline Umek, je narodni motiv, prepreden s tržaško izkušnjo. V romanu Frizerka npr. avtorica pogumno načenja problematiko izkoreninjenosti in etničnega samouničenja. Glavna junakinja namreč med svojo eksistenco zanika slovenstvo, stlači svoj materni jezik v pozabo in ga v sebi čuti le kot motečo dediščino.

Tudi komaj natisnjeno prozno besedilo posveča pisateljica Evelina Umek tržaškim etničnim vozlom, vendar projicira svoje književno zanimanje v zgodovino. Pisalo namreč zapiči med življenjske sledi svetoivanske pisateljice Marice Nadlišek, ki je svojo ustvarjalno os začrtala v zadnjih letih 19. in v prvih letih 20. stoletja. Roman je pred kratkim izšel pri založbi Mladika iz Trsta z naslovom Po sledeh Fate Morgane in s podnaslovom Marica Nadlišek Bartol 1867-1940. Med vrstice je skušala avtorica v prvi vrsti zajeti zunanjo biografsko snov oz. dogodke iz življenja Marice Nadlišek, pri čemer je preko poudarjanja posameznih prigod in opisov krajev upodobila tudi utrip tržaškega mesta in okolice iz tistih davnih časov. Hkrati pa je te zunanje poslikave presegla in poniknila v intimne globine mlade tržaške ustvarjalke, zasledovala dinamiko njenih doživetij in posredovala bralcu njene notranje presoje, utrujajoče samote in izčrpavajoče groze.

Bralcu je najprej podtaknila zapis Marice Nadlišek o krhkosti in neulovljivosti sreče, ki se zaiskri v hipnih prebliskih, vendar človeka kmalu izigra in pahne v težka razpoloženja. Marica Nadlišek je namreč svoje rojstvo usodno povezovala z brezizhodno eksistencialno stisko, ki se je postopoma zarila v vsa notranja doživetja in pustila ostre zareze tudi na njenem obrazu. Njeno fizično podobo opiše pisateljica Evelina Umek na začetnih straneh romana, ko jo prikaže kot sedemdesetletno ostarelo žensko, z lasmi, zalepljenimi na lobanjo, prepredeno z žalostjo in z občutkom odvečnosti, ujeto v ljubljansko megleno brezsončnost ter hrepenečo po očiščujoči tržaški burji. Globoka žalost in občutek odvečnosti sta jo ukleščila v jekleni primež. Iz te stiske jo rešijo le spomini, preko katerih pridejo do izraza neobvladljiva mladostna vrvenja in intelektualna zorenja.

Že na naslednjih straneh zaživi Marica Nadlišek kot odločna mlada izobraženka, ki sogovorcem ponuja logične odgovore in z jasnostjo utemeljuje svoja prepričanja. Iz njenih izvirnih duhovnih vrelcev prednjači trdna volja po popolni aktivizaciji osebnosti. Z izjemno determiniranostjo izpolni različne samozahteve. V prvi vrsti postane učiteljica, katere temeljni cilj je opravljati vzvišeno poslanstvo izobraževanja in vzgoje narodno zavednih Slovencev. S skrajno odgovornostjo se nadalje loti urejevanja prvega ženskega časopisa v Trstu, s katerim bi rada ozaveščala ženski rod, vcepljala vanj ideal samozavestnih mater, ki bi zmogle svoje otroke vzgojiti v pokončne osebe s ponosno narodno držo. Tudi kot pisateljica je Nadliškova začrtala samosvojo literarno pot, ko je v okvirih Stritarjevega svetobolja v posameznih novelah prikazala svoja zaostrena gledanja, podrejena tradicionalni morali. Kljub vsem uspehom in potrditvam pa njena notranjost ni zmogla ostati povsem neodvisna, kajti mnogokrat so v njej zavladale neznosne tesnobe in postopoma izmaličile strast ter Nadliškovo pahnile v zatišja in zapostavljenosti.

Evelina Umek (foto DPD)

Neizprosna ji je bila gotovo osamljenost, saj je na svoji poti srečala premalo podobnih človeških duš, s katerimi bi lahko povsem zapolnila notranje poželenje po svobodi, njena razmerja s soljudmi so bila premalokrat v vsem vzajemna, zato se je njeno slo izčrpavalo, utrujalo, ždelo brez spodbude in izgorelo v dolgčasju. Sam Janko Kersnik, njen dolgoletni dopisovalec, mentor in srčni prijatelj ji je to apatičnost predočil, ko je zapisal, da izvira njena nesreča iz pomanjkanja navdušujočih priložnosti.

Ob občutku zapostavljenosti je Nadliškovo izčrpal tudi dvojni protislovni odnos do same sebe oz. do ženske nasploh. Po eni strani kot napredna ženska krepi notranjo samozavest in verjame v pravico do uresničevanja vseh notranjih hrepenenj, po drugi pa skuša v času svojega bivanja udejanjiti tradicionalno percepcijo ženske, ki s svojo nežno in tenkočutno držo zmore opraviti vlogo vseprisotne matere in zveste žene. Prva težnja jo gotovo postavlja v konflikt z družbenim tkivom, druga pa ji nalaga nevzdržljive napore gospodinjstva. Ravno v tem doživljanju se lik Marice Nadlišek približuje tegobam sodobnih žensk, ki se včasih spopadajo s težavami pri usklajevanju dvojnih nalog.

Romaneskna struktura dela sloni na zgodbenosti, ki z okvirno nastavitvijo presega časovno logiko. Dogajanje je večplastno, subjektivna doživetja namreč dopolnjujejo družbeno socialne ter zgodovinsko narodne razsežnosti. Zgodbeni temelj pa nedvomno tvori obrnjenost glavne junakinje v njeno intimo.

Z romansirano biografijo Marice Nadlišek je pisateljica Evelina Umek ovrednotila do še nedavnega prezrto predhodnico in ji nedvomno naklonila zasluženo priznanje.

Vilma Purič

Nova publikacija Vesne Mie Ipavec

Svilogojstvo na Goriškem

Pred kratkim so v prostorih Goriškega muzeja v Kromberku predstavili zanimivo publikacijo z naslovom Murve in "kavalirji" – Svilogojstvo na Goriškem. Avtorica te knjige je Vesna Mia Ipavec, ki deluje na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Novi Gorici. Raziskovanje svilogojstva na Goriškem je začela že leta 2003 ob magistrskem študiju na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Pobuda za njeno raziskovanje svilogojstva na Goriškem je nastala v Goriškem muzeju iz Nove Gorice v čezmejnem evropskem programu INTERREG.

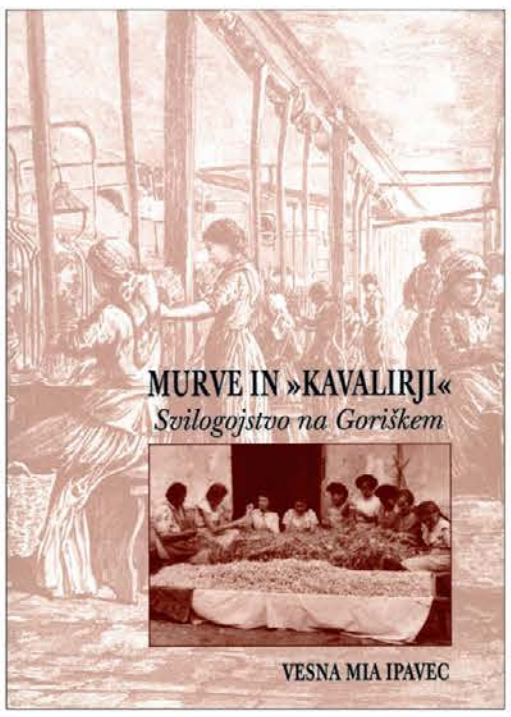

Na Goriškem se je svilogojstvo začelo razvijati v 16. stoletju. Najprej so sviloprejke gojili plemiči in meščani, v kasnejših stoletjih pa posamezni kmetje. V naše kraje je sviloprejka prišla iz sosednje Furlanije, kjer je bila zelo razširjena. Svilogojstvo je najprej pospeševala Beneška republika, kasneje pa Marija Terezija, ki je v okviru kmetijske reforme dala posaditi velike površine z murvami, ki predstavljajo edino hrano za sviloprejke. Tudi Italija je med obema vojnama dala veliko zagona tej dejavnosti, ki se je pri nas nadaljevala tudi po drugi svetovni vojni. Na Goriškem je bilo največ kmetij, ki so se ukvarjale s "kavalirji" v ravninskem prostoru med rekama Sočo in Vipavo, v naših krajih v Sovodnjah in Štandrežu.

Gojenje sviloprejk je bila donosna dejavnost in je za večino kmetij predstavljala prvi pomembnejši letni dohodek, s katerim so plačevali davke in druge večje družinske stroške. Sviloprejke so gojili od druge polovice maja do konca junija. Običajno so jim za ta čas namenili bivalne prostore, ki so jih družinski člani uporabljali za spalnice.

Sviloprejka je glede prostorov zelo občutljiva živalca. Kmetje so kupili jajčeca, iz katerih so zlezle gosenice. Te so postavili na lesene podstavke in jih vsaj dvakrat dnevno nakrmili z murvinimi listi. Ko so gosenice končale svoj svileni zapredek, so "galete" pobrali in jih prodali trgovcem, ki so organizirali posebne zbirne centre. Sledilo je odvijanje svile. Obrtniške odvijalnice svile so delovale v Gorici, Podgori, Krminu, Bračanu, Fari, Gradišču in Zagraju. Največja industrijska predilnica pa je bila v Stražicah ob Soči, ki je bila tudi najpomembnejša v celotni Avstriji. Začela je delovati leta 1853. Gojenje sviloprejke je tesno povezano z gojenjem murv, ki so bile zelo značilne za naše kraje. Še danes jih je precej ohranjenih.

DP

Trst / Gledališče Rossetti

Ameriški postmoderni ples Davida Parsonsa

V tržaškem gledališču Rossetti se nadaljujejo predstave letošnjega plesnega abonmaja. 29. in 30. januarja je bila na vrsti ena najboljših plesnih skupin ameriškega postmodernega plesa, in sicer Parsons dance company. To je plesna skupina znanega ameriškega plesalca in koreografa Davida Parsonsa, ki jo je ustanovil leta 1985 in od takrat doživlja uspeh po vsem svetu. Zasluga je gotovo Parsonsova; on doživlja in ustvarja ples s posebno poetiko, s prepričanjem, da smo najboljše orodje komunikacije mi sami, naše telo. To prepričanje rojeva ples, ki je poln dinamike in energije, ki posreduje pozitivnost, upanje, z odprto držo do vseh in vsega, ki nas obdaja. Parsonsove koreografije so polne teka, skokov, akcentov, hitrih in virtuoznih prehodov ter akrobatičnih gibov, ne manjkajo pa tudi lirični in nežni trenutki. Zvest tem principom je ameriški koreograf ustvaril več kot sedemdeset koreografij za svojo skupino; od teh so nekatere postale prava kultna dela za sodobno plesno sceno, saj jih izvajajo tudi druge velike plesne skupine kot npr. Netherlands Dance Theatre, Hubbard Street Dance, BatSheva Dance company of Israel, Paris Opera Ballet.

David Parsons je zrastel med Chicagom in Kansas Cityjem, kjer je začel svojo plesno pot. Plesal je vrsto let kot eden izmed solistov v ameriški plesni skupini Paula Taylorja, drugi pomembni skupini na mednarodnem nivoju. Kasneje je ustanovil svojo plesno skupino, a tudi kot samostojen koreograf ima projekte z velikimi imeni, ki so danes aktivni v plesnem svetu (American Ballet Theatre, New York City Ballet, Alvin Ailey Dance Theatre, Het Muziektheater Amsterdam). Čeprav je Parsons danes že starejši gospod, svojo skupino še vedno vodi sam in je stalno zaseden na mednarodnih turnejah. Ko se je l. 2002 skupina prvič predstavila tržaški publiki na odru gledališča Rossetti, se je ob presenečenju prisotnih na odru pojavil sam Parsons in zaplesal skupaj z drugimi.

V programu, ki ga je skupina tokrat predstavila v Trstu, so najlepše koreografije Parsonsovega repertoarja, začenši pri dinamičnem poklonu brazilskemu duhu v skupinski koreografiji "Nacimiento", kateri je sledilo zanimivo delo "Hand Dance", kjer pet plesalcev ustvarja razne koreografske slike samo z rokami; zanimiv efekt je v tem, da so vidne samo roke, vse ostalo je v temi, zdi se, kot da bi posebna bitja plavala po zraku. Koreografija "My Sweet Lord" je bila napisana za American Ballet; sledila ji je najbolj znana koreografija tega ameriškega umetnika, "Caught". To delo je res vredno ogleda tudi za tiste, ki se ne zanimajo za ples, ker očara in obenem pokaže dinamiko določenih gibov z nenavadnega zornega kota. Plesalec izvaja zahtevno tehnično plesno partituro popolnoma v temi, kar je že zelo težavno, ob tem pa ga občasno ožari močna svetloba, kot nekakšen žarek, flash fotografskega aparata, ki ujame samo trenutek giba. Tako se zgodi, da vidimo plesalca le v trenutku, ko se prižge tista luč, ki takoj ugasne. Luč se prižiga in ugaša vsako sekundo. Plesalec nalašč izvaja skoke na tak način, da izračuna točen trenutek: ko se prižge luč, je vedno v zraku, tako da se gledalcem zdi, da lebdi v zraku, ne da bi se nikoli dotikal tal. Ta slika je res krasna; zdi se, da plesalec ni več pod vplivom gravitacijske sile in lahko prosto lebdi po prostoru, kot če bi bil v vesolju. Glasba tega dela poudarja občutek presenečenja in svobode; to je delo znanega kitarista Roberta Fripa, ustanovitelja in člana banda King Crimson. Smisel te koreografije je tudi smisel celotnega Parsonsovega dela, ker združuje domišljijo, telesno gibčnost in virtuozizem s poetičnim sporočilom in presenetljivimi slikami, ki gledalca presenečajo. Leta se nikoli ne dolgočasi, ker se na odru vedno nekaj dogaja in se glasba ujema s koreografijo. Tu ni prostora za konceptualne, minimalistične ali skoraj gledališke koreografije, tu je na vrsti samo ples, ki pomeni gibanje telesa v ritmu, kar pa ne pomeni, da ni v njem duše. Tako Parsonsovi plesalci izvajajo do preciznosti skupne točke unisono, ker obvladajo ritem tiste koreografije in obenem delo izvajajo izrazno. Zadnje delo na programu je bilo prav take vrste, energično in ritmično. "In The End" na živahno glasbo Dave Matthews Banda je pozdravil publiko z rastočo razdivjanostjo mladih izvajalcev, ki so s svojo privlačnostjo in preciznostjo popolnoma osvojili publiko. Uspelo jim je ustvariti tisto magijo, kjer velja, da se ob pogledu zdi vse lahko izvedljivo, čeprav v resnici ni tako.

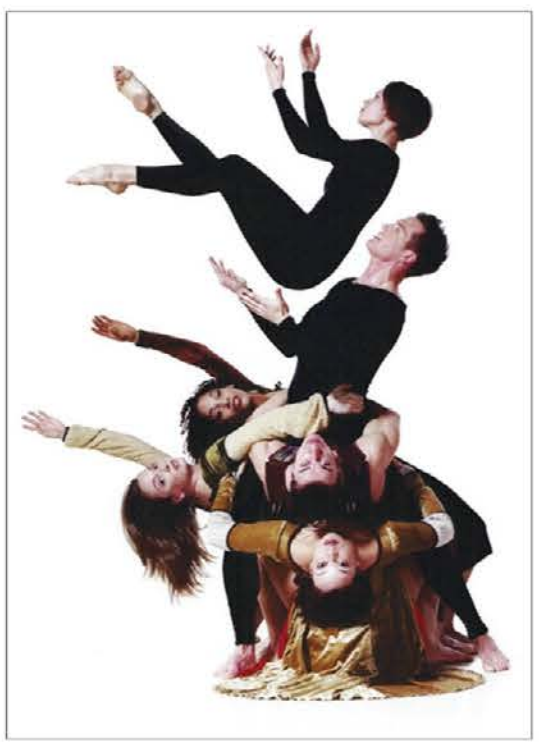

Raffaella Petronio

Kratke

Tečaj digitalne fotografije

Fotoklub Skupina 75 prireja Tečaj kreativne fotografije v digitalni tehniki. Tečaj, ki obsega štiri dveurna predavanja, bo vodil priznani digitalni umetnik Paul David Redfern. Začel se bo v petek, 6. marca, ob 20.30. Tečajniki se bodo seznanili s tehniko in pravilno uporabo aparata, s kompozicije slike, obdelavo z računalnikom in pripravo posnetkov za arhiviranje in predstavitev. Podrobno bo opisan t. i. "wokflow", od nastanka dobrega digitalnega RAW negativa s pravilno nastavljeno kamero do končne obdelave skozi osnovne instrumente Photoshopa. Predavanja bodo v Galeriji75, v novem operativnem sedežu in razstavnem prostoru Skupine 75 v Kulturnem domu na Bukovju v Števerjanu. S pomočjo digitalnega fotoaparata in videoprojektorja bodo lahko tečajniki sledili razlagi teoretskih principov in "real time" v praksi preverili učinke prikazanih postopkov v snemanju in obdelavi. Ob koncu tečaja bo še fotografski izlet, na katerem se bodo tečajniki lahko preizkusili na terenu ob nasvetih naših fotografov. Podrobnejši program si lahko ogledate na spletni strani www. skupina75. it, kjer so tudi informacije o lokaciji Galerije75. Število mest je omejeno, zato pohitite s prijavami. Za prijave in dodatna pojasnila pišite na info@skupina75. it ali kličite na 3471516964 (Marko) ali 3923995034 (Igor).

"Svet... svet... Svetlana - Ob 70. obletnici rojstva Svetlane Makarovič"

V počastitev kulturnega praznika je bilo v Narodni univerzitetni knjižnici v Ljubljani 5. februarja 2009 svečano odprtje razstave leta. Razstava bo odprta do 5. marca, od ponedeljka-petka od 9.00 do 20.00 in ob sobotah od 9.00-14.00. Vstop je prost.

Ne dogaja se prav pogosto, da bi v slovenskem prostoru počastili obletnico pomembne literarne ustvarjalke. Svetlana Makarovič je postala ena takih znamenitosti in hkrati ena od tistih ustvarjalk, ki najbolj uspešno podirajo stereotipe o podrejenosti "ženske" literature. Njene pesniške zbirke so postale znamenitost in redkost, njena mladinska dela, knjige, slikanice itn. pa izhajajo v novih in novih izdajah. Velja za eno najbolj priljubljenih avtoric mladinske književnosti na Slovenskem. Tudi literarna kritika jo je že dovolj zgodaj postavila v kanon slovenske literature, izbor njene poezije je pred leti izšel v zbirki Kondor, dobila je vrsto nagrad, med njimi tudi Prešernovo. Kljub temu pa je Svetlana Makarovič gotovo ena od najbolj samosvojih osebnosti v slovenski literaturi, vsestranska umetnica, ki na svoj način brezkompromisno sledi lastnim življenjskim načelom in se odkrito bori proti hipokriziji slovenske družbe in kulture. Njena družbeno angažirana usmeritev v življenje in svet je najlepše vidna v njeni odlični publicistiki.

Na razstavi je na ogled izbor knjig iz njenega obsežnega literarnega opusa ter gradivo iz njenega osebnega arhiva, ki ga je pred leti podarila Rokopisni zbirki NUK.

Uvod v katalog je napisal avtor razstave mag. Marijan Rupert, vodja Rokopisne zbirke NUK, tekste pa sta prispevali dr. Irena Novak Popov z oddelka za slovenistiko na Filozofski fakulteti in dr. Milena Blažić s Pedagoške fakultete.

Izšla je zanimiva knjiga Vojne fotografije, 1914-1918

Ob okrogli obletnici konca 1. svetovne vojne, ki je tako zelo zaznamovala slovenski narod v celoti in primorske Slovence še posebej, je lani v zbirki Slovenska vojaška zgodovina izšla v Ljubljani zelo zanimiva knjiga Vojne fotografije, 1914-1918, katere avtor je Marko Štepec. Zgodovinar in muzealec Marko Štepec je v svojem muzejskem delu precejšnjo pozornost namenil dokumentaciji in ureditvi muzejske zbirke fotografij iz obdobja omenjene vojne. Iz zelo obsežnega fotografskega materiala je pripravil izbor več kot 500 fotografij in najosnovnejše podatke. Pri posameznih fotografijah je na kratko opisal zgodovinsko dogajanje in pričevanje udeležencev. V uvodnem poglavju piše, da "izbor fotografij bralca popelje v obdobje vojne, ko so frontne črte delile evropske države in so generacije vojakov izgubljale vero v vrednote umirajočega sveta ter se v blatu in trpljenju strelskih rovov bojevale, umirale in ostrile svoj pogled na svet". V knjigi so številne fotografije iz muzejske zbirke objavljene prvič. Avtor pojasnjuje, da knjiga prinaša le fotografije, ki so last Muzeja novejše zgodovine Slovenije, zato marsikateri dogodek med vojno ni predstavljen. Ustvariti smo želeli, tako piše, nekakšen vodnik po fotografskih fondih prve svetovne vojne, ki jih hranijo v fototeki omenjenega muzeja. Iz bogate vsebine velja omeniti poglavje, ki prikazuje dogajanje na soški fronti. Temu poglavju in preboju pri Kobaridu je namenjena skoraj polovica knjige.

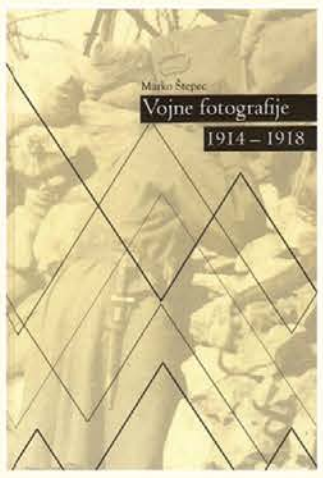

Celotno zgodovinsko dogajanje in javni spomin na takratne vojne dogodke sta bila med Slovenci v senci nastanka nove jugoslovanske države. Spomin na prvo svetovno vojno, zaključuje avtor, je pozneje povsem prekrila in odrinila skrbno negovana zgodovinska in spominska tradicija druge svetovne vojne. Toda od osemdesetih let naprej je zanimanje za obdobje prve svetovne vojne izjemno naraslo. Tako je v minulih nekaj letih izšla vrsta razprav, knjig in spominov, v katerih je predstavljeno dogajanje in življenje med to vojno. / (mab)

Ljubljana / Mladinska knjiga

Pet novosti domačih književnikov

Pri založbi Mladinska knjiga je te dni izšlo pet novosti domačih avtorjev: knjiga Pasje bombice avtorja Žarka Petana; Konci in kraji Ifigenije Simonović; Matjaž Briški je napisal tri drame pod skupnim imenom Križ; Josip Osti Jutranjice, večernice in Mare Cestnik knjigo Postaja. Žarko Petan je objavil jubilejne aforizme, Ifigenija Simonović razmišljanja o vsakdanjih pripetljajih, Josip Osti novo zbirko haikujev, Mare Cestnik novo zbirko kratke proze, Matjaž Briški pa prvenec, ki vsebuje tri njegove drame. Nova slovenska knjižna dela so predstavili minuli teden v Jazz klubu Gajo v Ljubljani.

Z leve: Nela Malečkar, Žarko Petan, Manca Košir, Ifigenija Zagoričnik, Mare Cestnik, Josip Osti in Matjaž Briški (foto JMP)

Knjiga Pasje bombice vsebuje 800 najboljših aforizmov pisatelja in režiserja Žarka Petana, torej deset za vsako leto življenja, kot je dejala na predstavitvi urednica Mladinske knjige Nela Malečkar; marca bo namreč Petan dopolnil 80 let. Aforizme je zbral Denis Poniž, jih tematsko in pomensko razvrstil v zaokrožene celote in jim tudi dodal spremno študijo. Razvrstitev ni kronološka, ker je presodil, da bo bralcu - tako tistemu, ki pozna Petanove izreke, kot tistemu, ki se bo prvič srečal z njimi - bolj zanimivo duhovno potovanje po njegovem svetu. Za moto knjigi je določil misel: "Moja mama je ustvarila en sam aforizem: mene". Pisatelj Petan pa je povedal, da na Slovenskem žal ni pravega zanimanja za aforizme.

Žarko Petan (foto JMP)

Pisateljica Ifigenija Simonović je leta 1993 iz Londona začela za Novo revijo pisati rubriko Sprotnosti, prvotni namen je bil - da ne bi pozabila slovenščine. V esejih piše o vsakdanjih pripetljajih, kulturnih dogodkih, kot so razstave, opisuje stike z ljudmi, potovanja in celo nekoliko bolj osebne stvari, denimo strahove in čustva. Nekaj od teh zapisov je sedaj zbrala v knjigi z naslovom Konci in kraji, nekakšnem paru knjigi Navzven-navznoter, v kateri je zajela predvsem odlomke o gledališču. To je tipična ženska pisava, svojstvena v svoji odkritosrčnosti, je ocenila avtorica spremne besede Manca Košir, ki je tudi rekla, da gre pri pojmu ženska pisava predvsem za dejstvo, ki se ga ženske ne bi smele sramovati. Ifigenija Simonović pa je spregovorila o dejstvu, da piše o kulturnih dogodkih in še posebej o gledališču vse težje, odkar živi v Ljubljani, ker so po navadi udeleženci preočutljivi na vsak kritičen zapis.

Bosanski pisatelj in pesnik Josip Osti z zbirko Jutranjice, večernice nadaljuje pesnjenje v obliki haikuja. To strogo obliko vzhodnega pesništva, ki je sicer "ne piše rad, ampak jo rad bere", je izbral zato, ker se mu je zdelo, da je v njegovi slovenski poeziji preveč jezika, preveč besed. Njegove tokratne pesmi v celoto povezuje predvsem ljubezen do sočloveka in narave, ena od tematik je tudi smrt oziroma minevanje, čeprav je po mnenju urednice s to formo poskrbel, da v pesmih ni preveč patetike. Sicer pa je Osti na predstavitvi tudi povedal, da je to njegova deveta knjiga v slovenskem jeziku, ki ga ima izjemno rad in je tudi zato o svoji ljubezni spregovoril.

Mare Cestnik z zbirko kratkih zgodb Postaje nadaljuje svojo avtorsko usmeritev, ki se tematsko nanaša na razmerje med moškim in žensko, tako ljubezen kot erotiko. Njegov osnovni namen ostaja: povedati dobro zgodbo v lepem jeziku, zbirka pa je, kot je dejal, presek od uporniškega seksusa, namenjenega rušenju krščanskih tabujev, in prehajanje v stremljenja zrelega moškega, ki začenja razmišljati o potomcih, umirjanju, svoji vlogi v svetu, dokler ne pride do postaje, tistega prostora, v katerem se srečujejo človeške usode.

Knjiga Križ je prvenec mladega Matjaža Briškega, ki že nekaj let deluje kot dramaturg po slovenskih gledališčih. Vsebuje tri njegove drame, za istoimensko je leta 2005 dobil Grumovo nagrado. Vse tri povezujeta teologija in filozofija, zanimajo ga predvsem sodobna filozofska vprašanja o dobrem in slabem, o človekovi odrešitvi in trpljenju. Vse so po njegovih besedah namenjene bogoiskanju, toda vsakršni dogmi se že na daleč izogibajo. Nobeden od tekstov sicer še ni bil uprizorjen, kot razlog za to je avtor navedel pogovor z nekim znanim direktorjem slovenskega gledališča, ki je bil sicer nad njegovo dramo navdušen, a je takoj pristavil, da pa je zanjo "v tem trenutku politični trenutek nepravi".

Slovenija

Izšel je zbornik, ki v novi luči predstavlja fojbe

V Sloveniji je na dan, ko v Italiji obeležujejo dan spomin na fojbe, izšel zbornik, ki poskuša pri predstavitvi dogodkov, povezanih s fojbami, preseči dosedanjo enostranskost zgodovinopisja na tem področju in njegove nacionalne okvire, so na predstavitvi povedali avtorji. Zbornik je plod sodelovanja zgodovinarjev, filozofov in psihoanalitikov.

Zbornik Fojbe. Primer psihopatološke recepcije zgodovine, ki je leta 2007 že izšel v Nemčiji, prinaša besedila strokovnjakov s področij zgodovine, filozofije in psihoanalize, ki delujejo v slovenskem in italijanskem prostoru. S tovrstno sestavo so po besedah ene od urednic, italijanske zgodovinarke Luise Accati, poskušali preseči nacionalistične okvire in občutke, ki preprečujejo "hladno preučevanje" dogodkov, ki je v resnici potrebno.

Kot v uvodni besedi pojasnjuje druga urednica, psihoanalitičarka Renate Cogoy, so se pod imenom fojbe v zgodovino zapisali dogodki proti koncu druge svetovne vojne, ki so se zgodili na severovzhodnem mejnem področju Italije, v Sloveniji in na Hrvaškem. Takrat je prišlo do pobojev tudi civilnega prebivalstva, katerih trupla so nato odstranili v skalnata kraška brezna, imenovana fojbe.

Eden izmed avtorjev, slovenski filozof in sociolog Igor Pribac, je pojasnil, da knjiga ne prinaša novih zgodovinopisnih spoznanj glede teh dogodkov, temveč je oblikovana v zvezi z usodo teh dejstev v Sloveniji, Italiji ter evropski javnosti. Avtorji knjige so si za najpomembnejši cilj postavili izvzeti zgodovino manipulaciji politike in okrepiti glasove, "ki v medsebojnem prepoznanju odgovornosti in vpletenosti vidijo pot in izhod, ki vodi k mirnemu sožitju", je dejala Accatijeva.

Z leve: dr. Marta Verginella, dr. Luisa Accati, dr. Igor Pribac

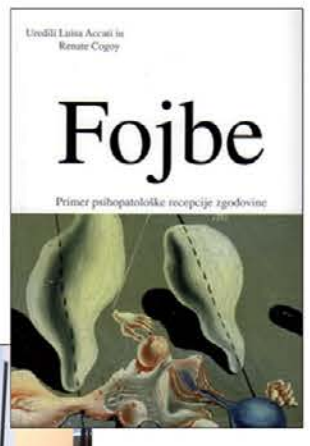

Ob tem je kot zgled odgovornega in resnicoljubnega odnosa do zgodovine, ki se loči od manipulativnega, izpostavila nedavno potezo nemške kanclerke Angele Merkel, ki je papeža Benedikta XVI. s pozivom, naj se izjasni glede zanikanja holokavsta s strani britanskega škofa, opozorila, naj ne podcenjuje pomembnosti in odgovornosti glede zavajanja v zvezi z zgodovino.

Še ena avtorica, zgodovinarka Marta Verginella, je pojasnila, da je knjiga nastala predvsem ob burnih odzivih na italijanski film Srce v breznu.

Članki v zborniku na film gledajo kot na poljudno predstavitev polpretekle zgodovine, ki s svojim poenostavljanjem in enostranskostjo opozarja na nevarne posledice instrumentalne politične rabe zgodovine.

Pri ustvarjanju zbornika, ki je izšel kot 150. knjiga zbirke Krt založbe Krtina, so poleg omenjenih sodelovali še psihoanalitik Pavel Fonda, filozof Giovanni Leghissa in zgodovinar Giacomo Todeschini. Verginella je dodala, da si prizadevajo, da bi knjiga izšla tudi v Italiji, pri čemer eno izmed težav predstavlja tudi interdisciplinarnost knjige.

Kratke

Zbiranje podpisov v podporo zahtevi za razpis zakonodajnega referenduma

Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu obvešča, da je Državni zbor Republike Slovenije sprejel pobudo Stranke slovenskega naroda (SSN) za vložitev zahteve za razpis zakonodajnega referenduma o Zakonu o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi.

20.2. 2009 je določen kot prvi dan petintridesetdnevnega roka za zbiranje podpisov volivk in volivcev v podporo zahtevi za razpis zakonodajnega referenduma in se izteče 26.3.2008.

Volivke in volivci lahko svojo podporo podajo tudi pri diplomatsko konzularnih predstavništvih. Konzularno predstavništvo bo zainteresiranim volivcem izročilo obrazec podpore, volivec bo obrazec izpolnil z osebnimi podatki in ga podpisal pred uslužbencem predstavništva (če bo volivec prinesel že podpisan obrazec, ga mora pred uslužbencem podpisati ponovno). Konzularno predstavništvo potrdi verodostojnost podpisa volivca. Izpolnjen in potrjen obrazec podpore se volivcu vrne, volivec sam poskrbi za dostavo zahtevka pobudniku SSN, Efenkova 10,2000 Maribor. Vsak volivec lahko glas podpore da le enkrat. / Božidar Humar, Konzul

SSk / Tržaški pokrajinski svet

Pred kratkim je zasedal tržaški Pokrajinski svet Slovenske skupnosti, ki je bil v celoti posvečen hudi gospodarski krizi in recesiji, s katero se dnevno sooča tudi naš prostor. Že na začetku sedanjega mandata je Svet odločil, da bodo njegove seje tematskega značaja, saj je poglobljena informacija posameznih strokovnjakov tudi za vse, ki so aktivni na političnem področju, prazaprav nuja. Tako je bil tokratni gost večera finančni izvedenec Adriano Kovačič, ki je prisotnim obrazložil izvor svetovne finančne krize in se poglobljeno zaustavil ob položaju tržaškega gospodarstva s posebnim ozirom na njegove najpomembnejše sektorje. Prisotni člani Pokrajinskega sveta so z velikim zanimanjem ne samo sledili izvajanju strokovnjaka, ampak zelo živahno in tvorno posegali v razpravo, kar je bilo dodaten dokaz za pravilno usmerjenost pokrajinskega vodstva. Podčrtati velja, da je bil to pravzaprav le prvi del dvodelne seje: nasledje srečanje, ki bo v kratkem sklicano, bo posvečeno socialni problematiki. Veliko naših ljudi se dnevno spopada z eksistenčnimi težavami, ki so vse večje in resnejše. Politika jim mora kot izraz dela za skupno dobro nujno stati tesno ob strani.

Slovenski napis v mestnem središču

Foto IG

V mestnem središču visi slovenski napis podjetja, ki je soudeleženo pri obnovitvenih delih tržaške bolnišnice.

ZCPZ v sodelovanju z ZSKD

prireja

TROMESEČNI VOKALNI TEČAJ

pod vodstvom Adija Daneva

ob sobotah od 7. marca dalje v Finžgarjevem domu na Občinah:

a) v jutrajnjih urah bodo potekala predavanja o vokalni tehniki s praktičnimi vajami za pevce naših zborov, za mlade pevovodje in za vse ljubitelje petja;

b) v popoldanskem času bodo srečanja namenjena opernemu, koncertnemu in komornemu repertoarju za solopevce.

Za informacije in vpise (do 27. februarja) pokličite na tel. štev. 328 4535725

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV-TRST
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
v sodelovanju s CPZ SV. ANTON NOVI

vabijo na koncert revije

PRIMORSKA POJE 2009

sobota, 28. februarja, ob 20.30
Marijin dom v Trstu (ul. Risorta, 3)

Nastopili bodo:
Moški nonet Vasovalci – Dole nad Idrijo
Mešani pevski zbor Alojz Kocjančič – Puče
Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade – Devin
Mešani pevski zbor Jazbine – Plešivo
Moški pevski zbor Pobje – Črni Vrh nad Idrijo
Mešani pevski zbor Obalca - Izola

OPČINE 42. kraški pust

Openci so ponovno slavili

Zmagoviti openski voz (foto Kroma)

V soboto, 21. februarja, je takoj po 14. uri pustni sprevod krenil od Piklce navzdol po Dunajski cesti. Vreme je bilo številnim pustarjem, maskam in še zlasti množičnemu občinstvu izredno naklonjeno.

Na 42. Kraškem pustu so že tretje leto zapored slavili domačini. Openci so namreč z vozom na temo Moderne mumije za večno mladost s tesnim izidom prekosili Prapročane, ki so svoj voz posvetili naravovarstveni motiviki (Človek, pazi! Narava se maščuje). Na isto tematiko je bil naglašen voz z naslovom Medeni mesec iz Križa (zasedli so tretje mesto), ki ga je spremljala množica razposajenih 'čebelic', tako kot je zmagoslavje domačega voza spremljala velika skupina faraonov in faraonk: slednji so se po razglasitvi zmagovalcev v Prosvetnem domu prepustili slavju, petju in plesu.

Openci so delili veselje s pustarji s Proseka in Kontovela, ki so v kategoriji skupin s kulturno tematiko Niente book?... si b'k prednjačili pred skupino iz Padrič in Gropade (No luna no party); na tretje mesto pa se je uvrstila skupina iz Boljunca z naslovom Po grdem pride lepo.

MARIJIN DOM PRI SV. IVANU Gledališki vrtiljak

Navdušujoč obisk duhovitih pujskov Pipija in Melkijada

V dobrem letu, kar je nastala gledališka predstava Pipi in Melkijad, sta televizijska pujska že 99-krat skočila z ekrana, kjer sta pravzaprav doma, in v nedeljo, 15. februarja, pristala na odrskih deskah Marijinega doma pri Sv. Ivanu. Organizatorji družinskega abonmaja Gledališki vrtiljak, ki mesečno prireja družinske gledališke dogodke v prostorih v ul. Brandesia, so namreč povabili v goste znana rožnata štirinožca, ki sta zaživela po zaslugi legendarnega Jurija Součka ter mladega, perspektivnega igralca Andreja Murenca, ki sta s svojim hudomušnim nastopom prikazala perspektivo pujsjega življenja skozi oči prašičev, ki je navsezadnje v marsičem podobno človeškemu življenju. Predstava, ki je namenjena otrokom, starejšim od treh let, je v smeh spravila tudi odraslo občinstvo Marijinega doma, saj je v njej vse polno situacijskega in verbalnega humorja, ki se mu je zlahka prepustila tudi starejša publika. Besedilo za gledališko verzijo simpatičnih in nenavadnih dogodivščin dveh bajskov je nastalo po motivih avtorjev Elke in Dietereja Loewe, priredila pa sta ga Matjaž Briški in sam Jurij Souček, ki pujsasta brata spremlja vse od začetka, saj je bodisi Pipiju bodisi Melkijadu posodil svoj glas že ob sinhronizaciji njunih televizijskih zgodb. V postavitvi Mini teatra iz Ljubljane in v režiji Roberta Waltla so si mali in veliki abonenti ter priložnostni obiskovalci Gledališkega vrtiljaka tako ogledali nove, izvirne pujsje prizore in se tako spomnili zabavnih, a hkrati poučnih izkušenj, ki so si jih najbrž že ogledali na malih zaslonih.

Tudi prihodnje in zadnje srečanje letošnje enajste sezone Gledališkega vrtiljaka se bo navezovalo na televizijsko uspešnico, vendar bo črpalo navdih iz klasične hollywoodske zakladnice. Pod izkušenim mentorstvom domače režiserke Lučke Susič se bodo namreč mladi člani Slovenskega odra preizkusili v vlogah Mary Poppins in njenih nevsakdanjih prijateljev. Težko pričakovani gledališki dogodek se bo zgodil v nedeljo, 15. marca. To pa še ni vse, saj bo uradnemu delu sezone še pred Veliko nočjo sledilo sklepno dejanje družinskega abonmaja oz. slavnostno nagrajevanje najbolj izvirnih ilustracij in najbolj zvestih malih ustvarjalcev, ki bodo tja do nagradne slovesnosti sodelovali na likovnem natečaju z naslovom Moj najljubši gledališki junak.

Foto Kroma

AL

DTTZG ŽIGE ZOISA Predavanje

Impresionizem: moderna umetnost

V četrtek, 5. februarja 2009, smo dijaki vseh petih razredov državnega trgovskega tehničnega zavoda Žiga Zois sledili predavanju o impresionizmu. To je bila kot neke vrste priprava na ogled razstave impresionistov v Ljubljani, saj smo prepričani, da je zelo koristno, da vsak dijak že vnaprej ve, kaj ga sploh čaka na šolskem izletu. O tem pomembnem obdobju nam je spregovoril Paolo Zobec, profesor, ki poučuje na geometrskem oddelku.

Da bi lažje razumeli pojem impresionizma, nam je predavatelj na kratko predstavil 4 ključne trenutke 19. stoletja: industrijsko revolucijo, francosko revolucijo, Napoleona ter Dunajski kongres. V literaturi je takrat cvetelo obdobje romantike, ko so želeli ovrednotiti značilnosti, ki jih je izpostavljalo razsvetljenstvo, in sicer čustvovanje, verski smisel, narodno zavest ter čut za zgodovino. Pomemben umetnik tistega časa je bil De la Croix. Njegov poglavitni cilj je bil ta, da bi v gledalcu izzval čustva.

Sejalec Ivana Groharja

Narava se v umetniku razkriva v dveh vizijah: v slikovitosti (pittoresco) in veličastnosti (sublime). Pri tem smo spoznali dva ustvarjalca, in sicer Johna Constable in Williama Turnerja. Prvi producira naravo na objektiven način, drugi pa kaže zanimanje za nove elemente, kot je npr. svetloba.

Babizovska šola predstavlja prehod iz romantike v realizem. Učenci te šole so radi zahajali v gozd in slikali krajino (Rousseau, Corot, Daubigny, Millet). V obdobju realizma (1850-90) je postalo delavstvo nov politični subjekt in so nastale nove iznajdbe in teorije. To je močno vplivalo na Courbeta. Courbet je svoje ideale in prepričanja razvil preko umetnosti in je v glavnem ponazarjal osebe. Po Courbetu se je zgledoval Boudin. Ta je ponazarjal barikade ter mrtve na barikadah.

Impresionisti so skupina slikarjev, ki zavračajo akademsko izobraževanje. Ti so skušali prenesti na platno trenutek, kot ga zazna oko. Pri tem je potrebna hitra poteza, možnost ločevanja barv, vtis nedokončanosti in vtis pred objektivnostjo.

Renoir je skušal s svojimi slikami dokazati, kako deluje luč na telesa ljudi. Chevreul definira vtis barvanja in kontrasta med barvami. Edouard Manet pa je znan zaradi svojih serij (Romanska katedrala) in je edini impresionist, ki še uporablja črno barvo.

Degas je dajal veliko pomembnost fotografskemu videzu. V glavnem je slikal notranjost gledališč in opere.

Predavanje se je zaključilo s kratko razlago o slovenskih impresionistih. Tu smo imeli Ažbetovo šolo, skozi katero je šel marsikateri slovenski umetnik. Večina slik prikazuje kmeta, slovensko pokrajino in delno meščanski sloj. Glavni slovenski umetniki so: Grohar (prikazoval je v glavnem kmečko življenje), Matija Jama (socialna tematika), Jakopič (na platno je narisal sončno energijo), Sternen, Kobilca, Subič in Ažbe.

Nekateri izmed njih so uspešno razstavljali svoja dela tudi na tujem.

Giorgia Christine Abrami,
4. A razred,
DTTZ Žiga Zois - Trst

DSI Misijonar Drago Ocvirk

Zaklad narave, ljudi in vere

Na Salomonskih otokih deluje misijonska postojanka slovenskih lazaristov, v kateri je dvakrat po tri mesece deloval tudi profesor na ljubljanski teološki fakulteti, lazarist Drago Ocvirk. V tiste kraje in ljudi se je misijonar Ocvirk dobesedno zaljubil na prvi pogled in sklenil, da po upokojitvi v svojem življenju odpre novo poglavje severovzhodno od Avstralije v župniji Dobrega Pastirja. Njegovo pripovedovanje o Salomonskih otokih je bilo v Društvu slovenskih izobražencev tako navdušeno, polno energije, želja in pričakovanj, da je pri marsikaterem vzbudil zanimanje za tako oddaljene kraje, morda pa tudi željo po obisku.

Foto Kroma

V iskanju zlata so Salomonovo otočje odkrili Španci leta 1556 in ker so ga tam res našli, so kraj poimenovali po slavnih Salomonovih rudnikih. Država Salomonski otoki, ki zavzema le del Salomonskega otočja, šteje skoraj tisoč otokov in 580 lisoč ljudi. Gre za zelo mlado državo, je potrdil Ocvirk, saj je srednja starost 19 let, letni porast prebivalstva pa sega skoraj do pol tretjega odstotka in kar 40 odstotkov ljudi je mlajših od 15 let. Glavno mesto Honiara šteje 56 tisoč prebivalcev in uradni jezik je angleščina, ki pa jo bo v kratkem zamenjal salomonski pidžin, jezik na melanezijski slovnični bazi z veliko večino besed angleškega izvora.

Narava, ljudje in cerkev so tri bogastva Salomonovih otokov, je podčrtal Ocvirk. Deželo prekriva tropski gozd in otoki so koralnega ali vulkanskega izvora. Salomonski otoki ne poznajo državne ali zasebne lastnine in zemlja je plemenska. Plemena, ki so melanezijskega izvora in so otočje naselila pred približno šest tisoč leti, delimo na dve veliki skupini: obmorska in tista, ki živijo v notranjosti otokov. Med njimi poteka redna blagovna izmenjava, saj so eni ribiči, drugi pa poljedelci. Hrana je dokaj enolična, je poudaril Ocvirk, na jedilniku so zelenjava in sadje, včasih prašičje, redko piščančje meso. Potrebna bi bila agrarna reforma, se je zavzel Ocvirk, saj plemenska lastnina zemlje onemogoča vsakršno domačo ali tujo investicijo. Salomonovi otoki spadajo med 50 najbolj revnih držav na svetu, neodvisnost pa so dosegli pred komaj tridesetimi leti. Po medplemenskih nemirih v letih 2000-2003 skrbijo za mir mednarodne čete.

Prvi misijonarji so bili na otokih Francozi, ki pa so slabo končali, lov na glave so namreč Angleži prepovedali komaj leta 1923. Potem so z angleškimi vojaki prišli anglikanci, nazadnje pa še Irci. Danes je 35 odstotkov prebivalstva anglikanske vere, sledijo katoličani z 19 odstotki in nato še razna krajevna animistična verovanja. Prva Slovenka je bila na otokih s. Metoda Fabčič leta 1932, ki je tam delovala dolga leta in je domačinom ostala v hvaležnem spominu po vodenju sirotišnice. Lazaristi pa imajo danes poleg župnije tudi bogoslovje, ki ga letos obiskuje približno 70 študentov. Ker se državna izobrazba konča pri nižji srednji stopnji, gre pri lazaristih za najvišjo šolsko ustanovo v državi.

Letos poleti se bo Ocvirk ponovno odpravil na Salomonske otoke. Tudi zaradi hrepenenja domačinov po znanju ga je misijonsko delo močno prevzelo. Pravzaprav gre za obojestransko dajanje in prejemanje, ki bogati ne samo versko čutenje, ampak tudi vsakdanje življenje.

Obvestila

Dom Jakoba Ukmarja, Prosvetno društvo Kolonkovec in KD Ivan Grbec prirejajo skupno Prešernovo proslavo v domu Jakoba Ukmarja v nedeljo, 1. marca, ob 16. uri. Proslava bo posvečena 120-letnici rojstva glasbenika Ivana Grbca. Slavnostni govornik Dušan Jakomin. Vabljeni!

Založba Mladika v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico iz Trsta vabi v petek, 6. marca, ob 18. uri, v razstavno dvorano NŠK v Narodnem domu (ul. Filzi 14 v Trstu) na predstavitev knjige L'altra anima di Trieste (Druga duša Trsta). Sodelujejo: urednica dela Marija Pirjevec, Boris Pahor, Igor Škamperle, Jože Pirjevec in Elvio Guagnini.

Skupina Charge vabi v soboto, 28. februarja 2009, ob 21.30, na koncert v Kavarno Gruden v Nabrežini.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: v spomin na Pavlo Stopar darujejo Zora 15, Draga Oberstnel 15 in NN 30 evrov.

Za cerkev na Pesku daruje Marija Capponi 20 evrov.

Škofovo priporočilo ob začetku postnega časa

Predragi!

Jezus nas uči, da obstojata dve razsežnosti ljubezni, ki se dviga do Boga in objame bližnjega. Postni čas, ki ga začenjamo, je lahko priviligiran čas, da zaživimo ljubezen v vsej polnosti.

Ljubimo Boga, ko ga iščemo. Z željo, da poslušamo njegovo besedo, da čutimo globoko radost ob njegovi prisotnosti, da se zavedamo, kako nas On varuje in opogumlja, da zaslutimo moč in nežnost njegove ljubezni.

Ali s pomočjo posta, ki nam ga predlagajo, lahko rastemo v tem našem hrepenenju? Prav gotovo, če to pomeni, da pozabimo nase in iščemo Boga, če pomeni ustaviti se škušnjavam odvečnih besed, ki zbegajo in slepijo, ter v tišini sprejmemo njegovo jasno in tolažilno besedo. Ljubezen do Njega nas bo spodbudila k takemu postu, ki nas reši pretirane skrbi za to, kar smo in kar bomo, ter nas odpre za zaupno predajo Njemu, ki je naš Oče.

Ali je post lahko izraz ljubezni do bližnjega? Gotovo! Če zmanjša naše potrebe in skrbi pri vzdrževanju in večanju naše gmotne blaginje in če ga spremlja prava ljubezen, ki ne zapira oči pred tolikimi oblikami revščine, s katerimi se spopada toliko družin, bratov in sester tudi v našem mestu. Z drugimi besedami, če se hočemo z našimi odpovedmi odpreti dejavni ljubezni.

Ko gremo naproti prazniku Vstajenja našega Gospoda, Vas spremljam z ljubeznijo in molitvijo. / Evgen, škof

KD BARKOVLJE Gost Boris Pahor

"Zdaj sem postal malo bolj Barkovljan"

"Zdi se mi, da sem kot pokvarjena plošča, ki ponavlja vedno eno in isto", tako pravi pisatelj Boris Pahor, izredno dejaven petindevetdesetletnik, ki med raznimi delovnimi potovanji nastopa v naših krajih na številnih srečanjih in predavanjih. Vedno in povsod nabito polne dvorane pa pričajo o tem, da se ljudje vseh generacij še niso naveličali njegovega neposrednega pripovedovanja o grozotah vojne in o pisateljskem delu. Čeprav je kandidiran za Nobelovo nagrado in - kot sam duhovito pripomni - je postal medijsko slaven kot Gina Lollobrigida, se z veseljem udeležuje društvenih prireditev in se neutrudno razdaja, da bi čim večje število ljudi in predvsem mladih spoznalo iz besed žive priče del skupne zgodovine, v katerem je velik nauk o pomenu življenja. Dolg aplavz je na Valentinovo sprejel njegov prihod v prostore društva Barkovlje, kjer je Vladimir Vodopivec vodil dveurni pogovor z njim s krajšimi pevskimi premori, za katere sta z izborom slovenskih samospevov poskrbela baritonist Damjan Locatelli in pianistka Tamara Ražem. Pogovor se je izčrpno dotaknil mnogih aktualnih, zgodovinskih in bolj osebnih tem; javno nesoglasje z izjavami predsednika republike Napolitana, revizionizem, vzvišeni odnos Ljubljane do nekdanjega zamejstva v še neuravnovešenem "slovenskem kulturnem prostoru", zelo dober osebni odnos z italijanskimi mediji, odgovornost družin in pedagogov pri vzgajanju otrok v zavesti lastnih korenin in evropskih temeljev, grozljiva izkušnja v koncentracijskih taboriščih, ljubezen do življenja in spoštovanje do sočloveka, tudi vsakdanje navade in natrpana agenda, založniki in neobhodno potrebno zanimanje prizadevnega posrednika tudi za primerno vrednotenje drugih, priznanih slovenskih avtorjev, kot je Rebula v italijanskem ambientu.

Foto Kroma

Pahor je večkrat poudaril, kako so vsa priznanja in pozornost do njegovega dela in življenjske zgodbe v čast ne samo njemu, ampak vsem Slovencem iz naše dežele. Zato upa, da bo dober uspeh spremljal tudi izid italijanskega prevoda knjige Parnik trobi nji, ki je posvečena prav tržaški stvarnosti in je pisateljeva izjava ljubezni do rodnega mesta.

Pahor je z zadovoljstvom sprejel častno članstvo društva Barkovlje ("Zdaj sem postal malo bolj Barkovljan") in tudi novo aktovko, s katero so mu odborniki voščili vso srečo ob letošnjem "potovanju" v Stockholm, do katerega ohranja Pahor trezno distanco: "Kandidatura je prav gotovo lepo priznanje, a je treba imeti druge 'šantole', da konkretno pride do visokega dosežka".

PAL

GLASBA Izid strokovne publikacije

Knjiga Belkanto Adija Daneva

Ob tem, da je priznani zborovodja in skladatelj Adi Danev pisal avtobiografsko-strokovni esej o svojih izkušnjah v svetu opere in vokalnosti, se je dalj časa govorilo in šušljalo v glasbenem ambientu; izid knjige so na poseben način pričakovali mnogi, ki so kdaj imeli srečo, da so prisluhnili zanimivim in obenem duhovitim pripovedim "Maestra" o bleščicah in sencah pevske kariere. Založba ZTT je izpolnila željo ljubiteljev zborovske glasbe in solopetja, ki so v soboto napolnili dvorano društva Igo Gruden v Nabrežini, da bi prvi kupili knjigo Belkanto ali sla po petju in prisluhnili besedam, ki sta jih ob predstavitvi na prikupen način izrekla poznavalec zborovske literature Janko Ban in avtor sam. Dolgoletni vodja opernega zbora v gledališču La Fenice v Benetkah, ki je sodeloval z domala vsemi opernimi zvezdniki zadnjih petdesetih let, je svojo pripoved razdelil v tri sklope: anekdote o lastni karieri, pregled skozi zgodovino petja in strokovno poglavje o vokalni tehniki. Slednje bo posebno dragoceno za vse, ki se zborovsko ali solistično ukvarjajo s petjem, saj poglobljena teorija izhaja iz dolgoletnega študija in izkušnje na terenu priznanega korepetitorja, ki je bil mentor slavnim pevcem, kot je bil Carlo Cossutta, in še danes trosi svoje znanje med profesionalne pevce mlajših generacij. Uvod h knjigi je prispevala prof. Tatjana Rojc. Izid publikacije je seveda pozdravilo tudi petje, saj so ob tej priložnosti zapeli skladbe iz opusa Adija Daneva kar trije zbori: domači zbor Igo Gruden, dekliški zbor Kraški slavček in Mladinski zbor Trst, izvajalci kantate Razpršeno cvetje, ki jo bralci dobijo na priloženem dvd-ju.

GLASBA Predstavitev CD o Prešernovi proslavi 2007

Glasba, govorjena beseda in... ustvarjalnost zamejske mladine

Ob Prešernovih proslavah, ki so jih zadnja leta prirejale manjšinske kulturne organizacije, so se kot običajno kresali najrazličnejša mnenja in ocene. Ne glede na pozitivne ali negativne kritike je treba vendarle priznati, da se je ob zadnjih dveh (oziroma treh) osrednjih proslavah družilo izredno število mladih zamejcev, ki so z amaterskim, sicer resnim in požrtvovalnim pristopom sooblikovali celoto.

Tako je bilo lani, ko je Prešernova proslava nastala v režiji Slovenske prosvete, in tudi pred dvema letoma, ko je Zveza slovenskih kulturnih društev želela poudariti potencial mladih ustvarjalcev slovenskih šol in društev.

Režiserka Vesna Tomsič je tedaj z ekipo sodelavcev uresničila širokopotezni projekt z naslovom "... kar se v prsih skriva... ", pri katerem je nastopilo preko šestdeset tržaških in goriških pevcev, glasbenikov, plesalcev, športnikov in ljubiteljskih igralcev. Baladi Povodni mož in Turjaška Rozamunda sta tvorili jedro scenarija, ki ga je uokvirjala glasbena kulisa avtorskih skladb in priredb. Avtorica dramskih adaptacij je ob Prešernovi poeziji zaobjela izraznost giba in zvoka. Njena zamisel je tolmačila znani pesmi o ženski prevzetnosti v ljubezenskem smislu, saj je prav ljubezen postala povezovalna nit prepletanja recitacije, plesa in petja. Vezno nit je z glasbeno govorico obarval Iztok Cergol, ki je poleg vodilne teme priredil tudi nekaj songov na Prešernova besedila, v sodelovanju z Igorjem Pericem pa je opremil dramatizaciji s primerno glasbeno podlago.

Zvočna kulisa proslave je pred nedavnim zaživela v lepo opremljeni zgoščenki, ki jo je izdala založba Neothesis, produciral pa jo je avtor tedanje glasbene podlage Iztok Cergol ob tesnem sodelovanju s tonskim mojstrom Vasjo Križmančičem, urednico na deželnem sedežu RAI Marijo Brecelj in režijskim asistentom Gregorjem Gečem.

V CD-ju zaživita glasba in govorjena beseda. Skupina glasbenikov je tako na novo posnela kuliso, ki so jo sestavljale priredbe Prešernovih verzov in izvirna glasba. Iztok Cergol, Vasja Križmančič, Martina Feri, Jari Jarc, Marco Mattietti, Igor Peric, Martin Rebecchi, Aljoša Starc, Štefan Švagelj, Nikolaj Bukavec in DPZ Kraški slavček so tako v sodelovanju z Deželnim sedežem RAI za Furlanijo Julijsko krajino in fotografinjo Mirno Viola izdelali nov glasbeni produkt zamejske mladine kot poklon slovenski kulturi.

Poleg leitmotiva in scenskih vložkov, ki so tako klasične kot bolj moderne narave, predstavlja zgoščenka nekaj zanimivih pesmi: Prešernovi Kam v uglasbitvi prof. Mirana Košute in Vrba v uglasbitvi Mira Tomassinija je režiserka uporabila kot prehodne elemente v večdelni predstavi; za gran finale pa so si sami izvajalci izbrali ameriško ljubezensko popevko iz '60 let Can't take my eyes off you.

Poseben pečat v priloženi knjižici pušča tudi uvodni Prešerno-rap prof. Mirana Košute in na novo posneta Zamejska nina nina, katere avtorja sta sam prof. Košuta in njegov dolgoletni sodelavec Boris Kobal. Pesem, ki je sicer nastala v začetku '80 let in kritično opisuje stanje slovenske manjšine v Italiji, je bila zopet posneta v interpretaciji vokalistke Martine Feri, s sporočilom, da se v tem času stanje ni bistveno spremenilo.

Zgoščenko bodo predstavili v četrtek, 26. februarja, ob 20.30, na sedežu Kulturnega društva Igo Gruden v Nabrežini.

Projekt so podprli ZSKD, Fincat s. p. a., KB 1909, podjetje za električne napeljave Rebecchi, ZB Doberdob in Sovodnje, restavracija Križman, Slovenska prosvetna matica iz Trsta, zlatarna Jazbec, zavarovalniška agencija Generali - Paolo Košuta in lesnina Bor. Dodatne info: www. karsevprsihskriva. net.

IG

Prejeli smo

Odprto pismo dijakinji Sari Kravanja (odziv na njeno Polemiko, ki to ni)

Draga Sara,
jaz bom kar tikala, če te moti, beri vi in pred svoje ime dodaj še gospodično, tudi ti mene lahko tikaš, da bo najin pogovor lažje stekel, ker bo brez - sicer lepih, a malce zamudnih - okraskov. Da druga drugo lahko spoštujeva tudi s tikanjem, je pa samo po sebi umevno.
Pišem tebi, (deloma iz udobnosti, da se izognem dvojini, ki tudi meni včasih kodra živce), ker si se na koncu svojega zapisa v goriškem Novem glasu z dne 12. februarja 2009 podpisala ti, čeprav si pisala tudi v imenu Ane Slavec. Kar bom rekla, naj pač velja tudi zanjo, lepo in pravično si moje besede podelita.
Vse bi si bila mislila, verjemi mi, a da me boš klicala na raport in od mene terjala (!) v strogo določenem roku celo (!!) javno opravičilo za besede, ki jih nisem niti izrekla na vajin račun, marveč jih... pisateljsko položila v usta le morebitnih zamejskih mladostnikov zgolj kot domnevo, kako bi lahko reagirali v določenih situacijah, tega pa ne. Pa kaj je pri nas - v Sloveniji ali samo v Sežani - prepovedano celo domnevati in je vsako ugibanje šteto malodane za nespodobno ali kaznivo dejanje, da tako kategorično zahtevaš od mene opravičilo? Iz tvojih vrstic skaka tudi v oči (glej konec z zakompleksanimi zamejci), da te v šoli bodisi niso naučili brati proznih besedil, saj ne ločiš najosnovnejših stvari: kaj je mišljeno zares in kaj je izrečeno retorično, kaj ironično, kot primera ali kako drugače, morda pa si ti tiste ure prešpricala. Pravzaprav, če dobro pretehtam tvoje besede, ko tebi koristi, znaš pravilno zaznati tudi ironijo in še kaj drugega, ko pa ti bolj ustreza dobesedno branje in tolmačenje, se pač rajši sklicuješ na dobesednost, morda samo zato, da me lažje... potolčeš in obdolžiš, da sem bila žaljiva?
Dovoli mi tudi kanček... posmeha na naš račun, pa brez zamere. Meni se zdi nadvse "hecno", da se dve Sežanki, pa čeprav v imenu treh, ne glede na to, da se vse tri osebno ne poznajo, pogovarjata z... goriške distance, namesto da bi si poiskali kje blizu - bodi v knjižnici ali v kakšnem bližnjem lokalčku, recimo v slaščičarni Bianco ob slastni tortici in kakšnem soku (častila bi jaz!) - dovolj miren kotiček za pomenek. Poiskala sem v tel. imeniku vse Slavce in Kravanje, ki jih premore kraška metropola, in ugotovila, da živimo največ deset minut na razen. Če bi naju in tvojo sošolko Ano za slabo urico vzelo pod streho uredništvo Kraškega obzornika tam na občini, kateremu sem najpoprej poslala svoj odmev na vajino kratko sintezo o zamejcih kot družbeno zaprti skupini, s klicajem na koncu, in tisti klicaj, slovnično vzeto, ogromno pove, če hočeš ali nočeš, bi pa bila sploh najboljša rešitev, saj ob budni navzočnosti glavne urednice in še kakšnega bolj robustnega člana uredništva ne bi imele niti priložnosti, da se... vehementne kot smo... spopademo ob pregorečem zagovarjanju svojih pogledov na predmet vajine raziskave. Čisto miroljubno bi najbrž lahko pokramljale in se dokopale verjetno do kakšnega skupnega zaključka ali spoznanja. Ne bi ti bilo niti treba, da me... jugaš, Sara, z nalašč narobe razumljenimi lovačami in mamilarkami, slednje so zletele celo iz tvojih ust, ne iz mojih!, spričo katerih pa sta se - kot berem - s sošolko Ano naravnost zgrozili, ko da bi hodili še v malo šolo, ne pa v 4. razred ekonomske gimnazije, to se pravi, da sta obe tik pred polnoletnostjo in maturo, in znata zelo verjetno, kot vsi sežanski sedemnajstletniki, povedati v žargonu mladih še kaj bolj sočnega in krepkega. Ponovim: ne me jugat. Prav gotovo veš, kaj pomeni ta na moč zgovorni glagol, ki ste ga prav vi mladi izumili in sem se ga s pridom naučila prav od vas. In celo na tihem že davno sklenila, da ne bom nikogar, razen otročičkov, zibala, uspavala in jim pravce pripovedovala niti jaz, niti najstnikom in mladostnikom, seveda pod pogojem, da me tudi oni ne jugajo. V tem specifičnem primeru ti. Torej: Ne me jugat, Sara. Tudi mladi starejšim radi solijo pamet! Včasih tako potratno, da sami potem ostanejo brez nje.
Naj dodam še kratko pojasnilo. Še preden sem poslala svoj članek Novemu glasu, s tematiko, le priznaj, ki njih živo zadeva, - in gre, verjemi mi, za precej splošno mišljenje, zabeljeno s predsodki in nepoznavanjem razmer, tudi tu na našem koncu – sem ga poslala Kraškemu obzorniku s prošnjo, naj ga objavijo, čeprav sem vedela vnaprej, da ga ne bodo, a jaz včasih, - zadnje čase sicer bolj malo ali nič, tudi rada izzivam in pošljem vseeno, da vidim, kako bodo domači uredniki, zlasti tisti osebno poznani ... (od) reagirali. Sem pa že davno odkrila, in ne samo jaz, da gre za glasilo, ki so mu še najbolj všeč neproblematični zapisi in zabeležke, po možnosti s hvalilno in slavilno noto, ki ji pogosto botrujeta samozadostnost in samozadovoljnost, z zgoščenim ali izčrpnim poročanjem o bolj ali manj razvejenih dejavnostih v občini, kjer vse, čisto vse teče gladko kot po olju in veselo hiti po ravnih tirih brez enega samega zavoja ali pomanjkljivega vijaka v nekoliko presvetlo prihodnost, pa čeprav tu in tam kaj močno zaškriplje in se zatika, a se bo že zgladilo, dajmo času čas, bodimo konstruktivni in ne kritikastrski, v sršenja ali osja gnezda pa sploh ne kaže vtikati nosu ali drezati s prsti, da jih kakšno ostro želo ne najde in strupeno piči. Pa tudi in zlasti zato, ker ... itak nič ne pomaga, in včasih le zato, ker so zraven tudi kakšni naši dobri znanci in prijatelji, teh pa sploh ne kaže izpostavljati. Če pa kdaj nastane kakšen večji problem, je še najboljše, da se le po vogalih – neuradno – o njem razpravlja in govoriči, šušlja in pleteniči pa opravlja in obrekuje, da ne veš več, kaj je resnica in kaj laž, kaj izmišljotina in kaj nepotrebno ali prepotrebno vznemirjanje duhov. A da ne bom tudi sama opletala "po sežansko" in sejala meglo, kjer bi morala kvečjemu posijati vsaj z žepno svetilko, naj povem, da beseda teče o nedavni – tako vsaj trdijo nekaterniki, ki se na reč menda spoznajo - pravno nedopustni aferi, ki je preko vsake mere dostojnosti prekoračila pooblastila tistih, ki so jo skoraj skrivši sklenili, okoli neke menda hudo sumljive in samovoljne donacije slik Kosovelovemu domu z razstavo, o kateri je arhitekt, odgovorni projektant objekta kulturnega doma napisal v knjigo vpisov in vtisov, kmalu po odprtju, da gre za ... "primer NASILJA nad interierom Kult. doma"! Pod njim pa se je podpisalo kar nekaj znanih in strokovno podkovanih ljudi in ne laikov s pripisi: "Dodajam – ne prvič"! "Se pridružujem"! "Menim enako". In med njimi je tudi vplivni član uredništva Kraškega obzornika, ki bi lahko, ne, ne samo lahko, pač pa bi prav moral vsaj na straneh glasila sprožiti postopek poizvedovanja o upravičenosti ali neutemeljenosti teh povečinoma zasebnih, da ne rečem zakotnih kritik in morda celo klevet, ki pa močno begajo ljudi, ker se počutijo opeharjene in izigrane. Kraški obzornik bi nam prav moral pojasniti, lahko na kratko in jedrnato, zakaj je tudi član njegovega uredništva proti (tako arbitrarno?) postavljeni stalni razstavi, koliko nas je stala doslej ta donacija, koliko nas še bo in koliko nam zares pripada in kdo je sploh donator: slikar ali Kosovelov dom? Skratka lepa priložnost za razčiščenje pojmov in postavljanje stvari na mesto, kamor sodijo, ne pa le za opravljanje in poniglavo šušljanje. Priznaj, - čeprav se tebe direktno ne tiče, Sara, se vse, kar zadeva Sežano, posredno ali neposredno tiče vseh, tudi tebe in mene in Aleksandra Peršoljo pa župana in vodstvo kulturnega doma pa šolske ravnatelje in snažilke in še in še... Za navrh gre za tematiko prav primerno za kakšno bolj studiozno raziskavo, ki naj ji Kraški obzornik žrtvuje ali posveti nekaj strani. Tudi ker je za nas bolj aktualna in zdaleč bolj zanimiva od... družbene zaprtosti zamejcev. Drugače kakšen obzornik sploh je? Le priznaj! Jaz ostajam še vedno mnenja, da moramo najprej pomesti pred svojim pragom, šele nato z metlami in vso pometarsko opremo k sosedom veselo na delo.

Foto JMP

In za konec, naj ti še osvežim spomin: Jaz sem glosirala le vajine vrstice o zamejcih, ki so izšle lani novembra v 7. številki Kraškega obzornika, in sem z navedbo www. sezana celo opozorila Slovence onkraj padle meje na vajino kratko sintezo raziskave. Iz tvojega pisma sodeč, pa bi morala obvezno prebrati vajino seminarsko nalogo v celoti, ki je baje požela, kot praviš, številne pozitivne odzive, in šele nato prijeti pero v roke in po potrebi napisati svoje mnenje. Ponovim: nisem glosirala naloge, ne poznam je, ko bi jo prebrala, morda bi bila celo med tistimi, ki so jo pozitivno ocenili. Jaz sem se razpisala samo o vajini sintezi o njej, ker se mi je zdela, milo rečeno, malce domišljava in žaljiva. Poslala sem svoj odmev tudi Kraškemu obzorniku in prejela od glavne urednice pisemce. Navedla bom tiste vrstice, ki zadevajo članček v obzorniku:
Spoštovana ga. Jolka Milič,
Iz Urada župana so mi posredovali vaš dopis v zvezi z objavo članka "Zamejci so družbeno zaprta skupina". Strinjam se z vsemi vašimi pripombami (predvsem z izbrano metodo raziskave in pristopom dveh deklet), bi Vam pa vseeno rada predstavila situacijo z mojega zornega kota... (konec navedka, podčrtala sem jaz).
Vse drugo, kar je glavna urednica zelo prijazno napisala, je zelo ilustrativno in celo perspektivno, a se tiče tekočih in bodočih načrtov obzornika, in deloma tudi nas štirih, o nekakšni lepi medsebojni možnosti ali priložnosti prijateljskega srečanja, kjer se bomo osebno spoznale in si odkrito povedale vse, kar mislimo, da je potrebno v pojasnilo.
Vendar, ko bi bila jaz glavna urednica ali samo članica uredništva neke revije, bi sama napisala ali vaju prosila, da napišeta na račun vajinega hudo dvoumnega člančiča, prej v škodo kot v korist zamejcev, še nekaj pojasnjevalnih besed, da ga ne bi še kdo razumel tako, kot sem ga jaz. Preformulirala bi ga, nič lažjega, da bi vse nejasno in megleno postalo razumljivo.
Pa še čisto zadnje vprašanje, da zvem kaj malega o svoji bližnji usodi: In kakšne sankcije me čakajo, ker se vama nisem javno opravičila in sem vaju prikrajšala za zadoščenje, celo rok sem zamudila, tega pa le po nesreči, ker se mi je pokvaril računalnik in je odpovedal monitor! Me bosta zatožili sodišču? Varuhinji človekovih pravic? Predlagali mojim cehovskim društvom, da mi odvzamejo članstvo ali izrečejo ukor? In konec koncev mi tudi prepovejo pisati? Mi preti izključitev iz človeškega občestva? Morda mi odslej ne bo več dovoljen vstop v sežansko mladinsko društvo Podlaga?
Jaz vama spravljivo predlagam, da mi prej držita kratek tečaj... ustvarjalnega pisanja. Sara, ti si prav po mojem okusu: za svoja leta znaš še kar spretno sukati pero in si tudi polemična, taki - ne krotki - so mi zlasti všeč, po tej plati sva si precej podobni. Sestanemo se lahko pri meni ali kjer vama najbolj ustreza in me tam naučita... pravilno pisati, tako namreč, kakor bi vama bilo najbolj všeč. Iz mojega članka, ki vama ni bil niti malo pogodu, bosta lahko zmetali ven vse nevšečno in mi narekovali stavke, ki se bodo vama zdeli najbolj primerni. Jaz pa vaju bom v zameno naučila misliti skrajno logično – v tem sem mojster! - in predvide (va) ti - ob vsakem napisanem stavku posebej - reakcije kar številnih možnih bralcev, jim brez potrebe ne izpostavljati svojih šibkih delov in Ahilovih pet, ker tudi oni verjetno imajo ostre puščice in so dobri strelci, ki vaju utegnejo zlahka zadeti. Verjemi mi, Sara, mi bosta še hvaležni, jaz pa vama. Vse tri bomo od srečanja imele samo korist in tudi edinstveno priložnost, da skupno utrjujemo samozavest, ki nam, na splošno vzeto, krvavo manjka, in se dodobra otresemo samoljubja, ta pa je človeku samo v napoto.
Ljub pozdrav

Jolka (Milič)
Sežana, 16. februarja 2009
(natipkala šele 21. februarja)

Dan slovenske kulture v Kanalski dolini

Jezik in glasba nas povezujeta

Slovensko kulturno središče Planika in Glasbena matica - Šola Tomaža Holmarja v Kanalski dolini bosta v petek, 27. februarja 2009, obeležila ob 19. uri v kulturnem centru na Trbižu dan slovenske kulture s prireditvijo z naslovom Jezik in glasba nas povezujeta. Letos bodo v ospredju mladi, in to v duhu skupnega slovenskega čezmejnega prostora. Otroci, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika, ki jih prireja SKS Planika, se bodo predstavili z lepljenko poezij, v svojo sredo pa bodo letos povabili še druge mlade, in sicer učence OŠ Josipa Vandota iz Kranjske Gore, iz sosednje Koroške pa bodo na Trbiž prišli dijaki Zvezne gimnazije za Slovence, ki je letos izbrala kot partnersko organizacijo prav Slovensko kulturno središče Planika, ter mladi člani gledališke skupine iz Vogrč v Podjuni, ki se bodo v Kanalski dolini predstavili z otroškim musicalom Prijatelj. Glasbeno bosta večer zaokrožila še klavirska nastopa dveh gojenk Glasbene matice šole Tomaža Holmarja v Kanalski dolini. Prireditev bo prikaz doslej opravljenega dela obeh slovenskih ustanov v Kanalski dolini, hkrati pa dokaz, da prizadevanja po povezovanju in sodelovanju s sosednjimi slovenskimi stvarnostmi niso samo besede, ampak da jih je mogoče tudi dejansko uresničiti, in sicer prav s sodelovanjem mladih. Vljudno vabljeni!

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Jovanotti in italo-iranski dijak

Jovanotti je italijanski pevec, ki me je presunil z dvema pesmima: prvo je napisal svojemu otroku, drugo, najlepšo, življenjski sopotnici, danes ženi. Razen teh dveh pesmi nisem skorajda nikoli poslušala njegovega prepletanja različnih glasbenih izročil in ubesedenja nekega večnega iskanja. Danes mu je uspelo zopet me presenetiti, tokrat z veliko manjšo dozo romantičnosti, in vendar z enako predanostjo nečemu, v kar verjame. Namesto da bi šel na obisk v kako veliko bolj kotirano televizijsko oddajo, se je udeležil dveurnega zborovanja v telovadnici liceja v milanski periferiji in se z dijaki pogovarjal o zanje najbolj obskurnem in najbolj oddaljenem pojmu: politiki. Ko je množico osemstotih dijakov vprašal, kdo se bo udeležil volitev, je dvignilo roke kakih dvajset oseb. In potem je butnil v mikrofon: "Evo, če bi ta telovadnica bila država, potem ste Vi ravnokar dopustili, da teh dvajset oseb odloča za vse nas". Pa smo pri ključu vsega: optimizem srednje generacije proti pesimizmu mlajše.

"Pa če so vsi politiki v Italiji itak že dedje"!
"Ej, idejo imam. Koliko si star"?
"Devetnajst".
"Zakaj pa ne bi kar ti direktno ustvarjal politike"?
Tiskana kronika dogodka poroča dalje. Nekaj dvignjenih rok, veliko skepse nad sedanjim stanjem, nekaj vehementnosti v poudarjanju mladostnika, kako se sposobneži drže čim dlje od politike: "S takimi politiki, kot jih imamo danes, naj bi se spustil v ta svet tudi sam? Nisem tako budalo".
In potem zopet stavek tega štirideset-in-več-letnega pevca, ki me preseneti, ker kaže, kako mu je uspelo ohraniti v sebi sposobnost za dešifriranje vsega kaosa, ki ga ima v sebi dvajsetletna oseba: "Ta fant je izrekel svoje misli z navdušenjem. Tudi jeza ima lahko svojo vrednost, če jo preobraziš v nekaj, kar izzove resnično spremembo. Na tak način postane pozitivna". Katedru, postavljenem na sredo telovadnice, se približa črnolasi dijak, didaskalija slike mi razlaga, da mu je ime Dariush Mardani, italo-irančan, ki je sprožil srečanje s pisnim povabilom znanemu pevcu. A ne samo: z drugimi dijaki mu je uspelo narediti ravno to, o čemer se je prej govorilo, in kar je najtežje, pri katerikoli starosti: svoj nemir in jezo metabolizirati in preleviti v nekaj pozitivnega, kar lahko izzove dejanski korak naprej. Z drugimi dijaki je pod okriljem glasbenega TV kanala MTV postavil na noge gibanje "Tocca a noi" (Na nas je), v katerem se že prepoznava tristotisoč dijakov in ki si trenutno prizadeva za nabirko potrebnih podpisov za zakonski predlog, ki bi drugače obravnaval šolo in univerzo.
Tudi tokrat, kot že vsakič v tem nesrečnem šolskem letu, ko mlada odvetnica brez izkušenj v zapletenem in zahtevnem svetu italijanskega šolskega sistema odloča o njegovi usodi, v srcu bodrim vse te dijake, vse te študente, ki se ne vdajo. Pa čeprav je že skoraj vse napisano.
Včasih bežno opazujem te petnajst- do –dvajsetletnike: ko hodim v službo, stoje na vogalu z obvezno cigareto v roki, dekleta veliko zrelejša kot sošolci, včasih opazujem njihove dinamike gibanja: iskanje skupine, pa outsider-ji in njihovo iskanje razlikovanja od mase. Danes bi jim ponovno, kot pred meseci, želela priznati to, kar je moji generaciji manjkalo: zavzetosti in vztrajnosti za izražanje svojega neodobravanja nove šolske reforme. Pa ne le to: kljub "pomanjkanju idealov", ki je verjetno največji očitek (upravičen ali ne), katerega je deležna današnja generacija petnajst- do –dvajsetletnikov, je tej generaciji uspelo nakazati (vsaj to), kako pozitivno udejanjiti svoj upravičeni protest. Mladostniško upravičeni notranji nemir se je razbohotil v iskanju načinov, kako izraziti svoje želje in zahteve. In, če se ob tem zamislimo, nas Jovanottijeva ugotovitev opozarja na to, kar je v katerikoli starosti dejansko najtežje: jezo in notranji nemir preleviti v nekaj pozitivnega, kar lahko izzove določen korak naprej, torej spremembo.

Slovensko-hrvaška diplomatska šahovnica

Referendum o vstopu Hrvaške v zvezo Nato ni priporočljiv

Državni zbor menda še nikoli v osemnajstletni zgodovini samostojne Slovenije ni sprejel tako odločnega sklepa o mejnih oz. ozemeljskih vprašanjih s Hrvaško. V njem so zapisali, "da Republika Slovenija zaradi zaščite slovenskih interesov ob pristopanju Hrvaške k severnoatlantski pogodbi opozarja, da zavrača poskuse kršitve ozemeljske celovitosti Slovenije ter spreminjanje stanja na kopnem in na morju na dan 25. junija 1991. Tedaj so slovenski organi izvajali pristojnosti, med drugim tudi v zaselkih na levem bregu Dragonje, na ozemljih na levem bregu Mure pri Hotizi, Slovenija pa je izvajala jurisdikcijo tudi nad celotnim Piranskim zalivom".

Borut Pahor

Ivo Sanader

Premier Borut Pahor je v zanosu nekajkrat poudaril, da citirani sklep pomeni doslej najbolj odločno in jasno stališče Slovenije glede reševanja spornega mejnega in ozemeljskih vprašanj. Marjan Podobnik je predsednika vlade pohvalil in dejal, da je sploh najboljši slovenski premier doslej. Zato je tudi umaknil zahtevo društva 25. junij 1991, naj parlament razpiše referendum o sprejemu Hrvaške v zvezo Nato. Tako na politično prizorišče je vstopila malo znana stranka, Stranka slovenskega naroda, ki je od parlamenta zahtevala naj Hrvaški postavi ultimat in določi rok, do kdaj se mora s Slovenijo sporazumeti o vseh mejnih in drugih spornih zadevah. Stranka je začela tudi zbirati podpise za razpis referenduma, le-teh je potrebno 40.000.

Dogajanje v zvezi s Hrvaško je povzročilo burne odmeve in reakcijo strank. Zoper referendum so se izrekli premier, vse parlamentarne stranke, razen Slovenske nacionalne stranke Zmaga Jelinčiča-Plemenitega, pa tudi državni poglavar dr. Danilo Türk. On je opozoril, da referendum ne bi bil koristen in potreben, temveč bi samo zaostril že tako pregrete odnose s Hrvaško. Zaradi poslabšanega vzdušja med državama bi se reševanje mejnega in drugih držav zelo oddaljilo, morda bi postalo celo nemogoče. Predsednik države dr. Danilo Türk pa je odločno zavrnil trditev hrvaškega predsendika Stipa Mesića, da Slovenija sosednjo državo izsiljuje in se ne obnaša v evropskem duhu.

Politična napetost, ki jo je povzročil sklep državnega zbora o nacionalnih interesih Slovenije pri določanju meje s Hrvaško, se je v začetku tega tedna začela umirjati. V torek sta se na Mokricah, blizu meje med državama, sestala slovenski in hrvaški premier, Borut Pahor in Ivo Sanader, ki sta ju spremljala zunanja ministra obeh držav, Samuel Žbogar in Gordan Jandrokovič. Upajo, da bo Stranka slovenskega naroda prekinila zbiranje podpisov za razpis referenduma o vstopu Hrvaške v zvezo Nato, čeprav je precejšnje število Slovencev ogorčenih zaradi hrvaškega prilaščanja našega ozemlja in žalitev, ki jih zoper Slovenijo in njeno vodstvo pogosto izrekata predsednik Hrvaške Stipe Mesić in premier sosednje države Ivo Sanader.

V senci razpravljanja o razmerjih med Slovenijo in Hrvaško so ostali ukrepi vlade za blažitev finančne in gospodarske krize. Sprejetih je bilo 30 ukrepov, s katerimi naj bi privarčevali več kot 100 milijonov evrov. Ministrstvo za finance pripravlja spremembe v državnem proračunu za letošnje leto, s katerimi bodo zmanjšali izdatke na nekaterih področjih, povečali pa sredstva za nove naložbe, ki naj bi omogočile nov zagon proizvodnje. Minister za finance Franc Križanič je optimističen in celo že govori o gospodarskem preobratu. V opozicijski Slovenski demokratski stranki pa opozarjajo, da so ukrepi zoper krizo, ki jih sprejema vlada, prepočasni in premalo učinkoviti. Zaradi tega naj bi v Sloveniji vsak dan izgubilo zaposlitev okoli 300 delavcev. Tudi bančni sistem še vedno ne deluje. Glavna težava slednjega je odvisnost od tujih medbančnih trgov. Ti so v krču in slovenske poslovne banke od njih ne morejo dobiti svežih finančnih sredstev.

Prvi primer odškodnine t. i. izbrisanemu prebivalcu

Okrožno sodišče na Ptuju je Aleksandru Todoroviću, najbolj znanemu predstavniku tako imenovanih izbrisanih prebivalcev Slovenije, prisodilo 17.000 evrov odškodnine. Prejel jo je zato, ker leta 1999 domnevno ni dobil dovoljenja za delo, s katerim bi se lahko preživljal. Nekdanji notranji minister Dragutin Mate je slovensko javnost opozoril, da jo je sedanja vlada zavajala, ko je napovedala, da odškodnin t. i. izbrisanim ne bo izplačevala. Pravi, da je primer s Ptuja jasen dokaz, da se bodo odškodnine lahko priznavale tudi drugim izbrisanim.

Tednik Mag, ki ga je ustanovil časnikar in publicist Danilo Slivnik, a ga je pred dobrim letom "sovražno" prevzela sedanja vladajoča opcija v Sloveniji, od 1. marca ne bo več izhajal. Njegova naklada je menda občutno padla. Mag bo v prihodnje izhajal ob ponedeljkih kot priloga dnevnega časnika Delo.

Marijan Drobež

AIDS - Bolezen našega časa

Cepiva gotovo ne bo še v naslednjih desetih, petnajstih letih

Dr. Mario Poljak, redni profesor za področje mikrobiologije in imunologije na Medicinski fakulteti v Ljubljani, velja za najboljšega poznavalca virusa HIV, ki je predhodnik neozdravljive bolezni aids. Je tudi izvedenec Svetovne zdravstvene organizacije. V daljšem pogovoru za Dnevnikov objektiv, sobotno prilogo časnika Dnevnik, je podrobno, natančno in celovito predstavil prizadevanja in stanje raziskav zoper omenjeno bolezen, ki se še zmeraj širi in pomeni veliko nevarnost za človeštvo.

Ugledni zdravnik in izvedenec je opozoril, "da se virus HIV počasi že privaja človeku". V zadnjih letih je namreč postalo jasno, da se lahko že okužena oseba dodatno okuži z novo različico virusa. To je predvsem težava pri posameznikih, ki so že okuženi in iščejo spolne stike med drugimi HIV pozitivnimi, kar se pogosto dogaja. In to je zelo neugodno za to osebo. Na novo se lahko okuži z različico virusa, ki je odporna proti vsem zdravilom. Dokazano je tudi, da je pri ljudeh, ki so okuženi z več različicami HIV, čas od okužbe do razvoja bolezni, čemur pravimo aids, krajši, kakor pri ljudeh, ki so okuženi samo z eno različico. Najslabše spoznanje dosedanjih raziskav o virusu HIV, to je virusu imunske pomanjkljivosti, je, "da ozdravitev z obstoječimi zdravili ni mogoča. Testiranje o morebitni okužbi je v prvi vrsti v korist morebitnemu nosilcu virusa. Če ne bo vedel, da je okužen, in bo poiskal zdravstveno pomoč prepozno, ga bo zelo težko zdraviti in bo kmalu umrl. Testiranje torej rešuje življenje. Najnovejše študije so pokazale, da s sedanjim načinom zdravljenja pričakovana življenjska doba bolnikov, če pridejo dovolj zgodaj, ne bo krajša, kot je pričakovana življenjska doba ljudi, ki niso okuženi z HIV. To je bistveno drugače kot pred petnajstimi leti.

Dr. Mario Poljak opozarja, da so bila cepiva zoper virus HIV, ki so jih doslej razvijali, ne samo neučinkovita, ampak tudi škodljiva. Zato se je svetovna srenja izvedencev dogovorila, da bodo prekinili obstoječa preizkušanja cepiv in nadaljnje raziskave opravljali v laboratorijih. Odločno poudarja, "da bi v tem trenutku vsak pošten znanstvenik na vprašanje, kdaj bo cepivo pripravljeno, moral odgovoriti, da v naslednjih desetih, petnajstih letih zagotovo ne".

Slovenski izvedenec in ekspert Svetovne zdravstvene organizacije je v obravnavanem pogovoru za sobotno prilogo ljubljanskega časnika Dnevnik povedal, "da je v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami relativno malo ljudi okuženih z virusom HIV. To velja tudi za skupine z višjim tveganjem za okužbo. Zaskrbljuje pa postopno naraščanje števila okužb. Lani smo v Sloveniji odkrili 50 okuženih, v prejšnjih letih pa je bilo manj takih primerov, 35 okužb na leto. Skrbi tudi populacija novoodkritih bolnikov, saj je med njimi več kot 90 odstotkov moških, ta delež pa je absolutno najvišji v Evropi. Skrbi nadalje delež moških, ki imajo spolne odnose z moškimi, saj jih je med novoodkritimi okuženimi več kot 80 odstotkov, kar je spet absolutno najvišji delež med državami članicami EU. Zadovoljni pa smo, da ni dokazov, da bi virus HIV prišel med intravenske uživalce drog. Ženske prispevajo več okužb kot moški. Naj ob tem navedem, da je v lanskem letu zaradi aidsa umrlo pet bolnikov. Na pregled so prišli tako pozno, da zdravniki zanje niso mogli ničesar narediti. To se v Sloveniji ne bi smelo več zgoditi".

M.

Kratke

Iz časnika Most, glasila občine Kanal ob Soči

Most, časopis oz. glasilo občine Kanal ob Soči, prednjači zaradi pestre, raznolike in aktualne vsebine. Njegova naklada znaša 2.500 izvodov, prebivalci občine ga prejemajo brezplačno, odgovorni urednik tega časnika pa je Valter Pregelj, sicer časnikar Radia Slovenija. V novi številki Mosta je objavljeno aktualno razmišljanje urednika Valterja Preglja o sedanji finančni in gospodarski krizi in njunem vplivu na ravnanja ljudi, "ki se drenjajo pred blagajnami trgovin". Zapisal je, da so ob koncu lanskega leta "vozički ječali v mrzličnih pričakovanjih. Na vsakem koraku je bila mamljiva ponudba, bleščava, lišp. Oči hlastajo z iztegnjenimi rokami. Akcija tu, akcija tam. Cene padajo, denarnice se tanjšajo. Bil je nori december, so zamahnili družbeni kronisti. Nor je ta svet, so odgovorili dušebrižniki. Karavana umet (el) nega žongliranja s človeškimi potrebami pa gradi naprej. Ko je kriza, še bolj agresivno". V novi številki časnika, ki obsega 24 strani, prispevki pa so ponazorjeni z izvirnimi barvnimi fotografijami, sta objavljena novoletno voščilo župana občine Kanal ob Soči, Andreja Maffija in prispevek o delovanju občinske uprave, ki jo vodi Nives Prijatelj. Ona pojasnjuje priprave za gradnjo doma starejših občanov v Kanalu ob Soči in sporoča, "da v Kalu nad Kanalom uspešno deluje nova enota otroškega vrtca. V Ligu je kulturna dvorana dobila novo streho in upajo, da se bodo ostala nujno potrebna dela nadaljevala letos. Dokončno naj bi zaživela tudi športno-kulturna dvorana v Levpi. Na Kambreškem bodo nadaljevali s prenovo prostorov v zgradbi krajevne skupnosti, določili pa bodo tudi namembnost kulturne dvorane v Srednjem". Ena stran časnika z naslovom Se (s) poznamo je namenjena liku Samuela Žbogarja, novega slovenskega zunanjega ministra. Ta je doma iz Deskel, kjer tudi živita njegova starša, Jože in Alma Žbogar. Pravita, "da si nikoli nista mislila, da bo njun sin naredil takšno kariero, čeprav je bil že v otroštvu zelo samostojen. Ko je imel osem let, je že varoval sestrico. Samuel jo je nahranil in jo peljal spat. Z njim ni bilo nikoli nobenih težav. Vedno je sam poskrbel za vse. Šel je v svojo sobo in se učil. Nikoli ga nisva k temu priganjala".

Valter Pregelj

Spomine na Samuela Žbogarja sta v pogovoru za časnik Most povzela tudi Silva Matevžič, njegova učiteljica angleškega jezika, ter Henrik Valentinčič, njegov sošolec in prijatelj iz otroštva v Desklah.

V Sloveniji šest novih priložnostnih poštnih znamk

Pošta Slovenije je izdala šest novih priložnostnih poštnih znamk, ki upodabljajo izvirne in zanimive motive. V seriji Ljudske noše je prikazana praznična noša iz Poljanske doline, ob Kolpi v Beli krajini iz prve polovice 19. stoletja. Voščilna znamka je tako kot že nekaj let doslej namenjena ljubezni. V seriji Znamenite osebnosti so izšle tri znamke. Prva zaznamuje 150-letnico rojstva Alojza Knafelca, ki

je iznašel markacijo, s katero označujemo planinske poti. Druga znamka iz omenjene serije zaznamuje 300. obletnico rojstva Jožefa Mraka, idrijskega kartografa, politehnika in slikarja, najbolj znanega kot graditelja znamenitih pregrad-klavž na reki Idrijci, posebnih jezov za zbiranje vode in občasno plavljenje lesa po manjših rekah. S tretjo znamko pa je slovenska pošta zaznamovala 200-letnico rojstva Francoza Louisa Brailla, ki je s svojim izumom omogočil slepim ljudem, da lahko berejo in pišejo. Znamka iz serije Folklora-maske pa tokrat prikazuje značilno pustovanje v Kostanjevici na Krki (na Dolenjskem), imenovano šelma. To pustovanje je tudi prepoznavni znak pustnih norčij v omenjenem kraju, buče, v kateri gori sveča.

Na Univerzi Nova Gorica je okoli 800 študentov

V Novi Gorici se je na tamkajšnjo univerzo v tekočem akademskem letu vpisalo okoli 800 študentov iz vse Slovenije, pa tudi nekaj iz Italije in drugih tujih držav. Na informativnem dnevu so se bodoči slušatelji lahko podrobno seznanili s študijskimi programi, ki jih Univerza stalno posodablja in širi. Univerza v Novi Gorici zagotavlja izobraževanje na mnogih področjih. Gre za študijske programe o okolju, gospodarskem inženiringu, slovenistiki, kulturni zgodovini, migracijah in medkulturnih odnosih, inženirski fiziki, vinogradništvu in vinarstvu, eksperimentalni fiziki ter digitalni umetnosti in praksi. Program o digitalnih umetnostih in praksi bo novogoriška univerza izvajala v Ljubljani, zanj pa je predvidenih 25 vpisnih mest. Univerza v Novi Gorici je sicer najmanjša v Sloveniji, zagotavlja pa visoko raven študija in znanstvenoraziskovalnega dela. Žal pa ta visokošolski zavod še nima prostorov za svoj sedež in za prebivanje študentov. Univerza razvija tudi svoj center v Ajdovščini.

Kriza ne prizanaša niti novogoriški mesni industriji

400 zaposlenih na čakanju Se Mipu obeta stečaj?

Po podatkih novogoriške službe zavoda za zaposlovanje se je število brezposelnih oseb na območju novogoriške občine v januarju 2009 v primerjavi z istim mesecem lanskega leta povečalo za 14 odstotkov. Zgodbe o odpuščanjih in stiskah so postale v času gospodarske in finančne krize del vsakdanjika. V zadnjih dneh je med najbolj aktualnimi zgodba še ne dolgo tega enega od paradnih konjev goriškega gospodarstva, družbe Mip (Mesna industrija Primorske). Zaradi likvidnostnih

težav, ki se vlečejo že dalj časa, zaposleni (v skupini Mip je v Sloveniji zaposlenih 750 ljudi) niso pravočasno prejeli regresa, pa tudi januarska plača jim ni bila izplačana v celoti oziroma so jo prejeli z zamudo. Tudi na izplačilni dan v februarju, 18. t. m., zaposleni po pričakovanjih niso prejeli plač, saj so se razmere med tem še zaostrile "Nič ne moremo narediti, ker se je SID banka usedla na vse naše prilive. Vse je v njihovih rokah", je v zvezi s tem pojasnil Vojteh Volk, koordinator skupine Mip. O tem, da je začela SID banka sredi februarja unovčevati zavarovanja za kredite družbam skupine Mip, pa je Volk povedal: "SID banka ni potegnila poteze, ki bi pomagala reševati problem Mipa, ampak nasprotno. Menim, da gre v tem primeru za teror nad gospodarstvom. Ukrepi vlade bi morali iti v smer, da bi se pomagalo podjetjem, ki imajo perspektivo, blagovne znamke, sodobno tehnološko opremo, naročila – in Mip to ima. Ne pravimo, da menedžment ni delal napak. Toda menedžment se lahko zamenja, ni pa treba na tak način kaznovati delavcev in uničiti podjetja". Volk je izrazil še prepričanje, da so popolnoma "zabetonirani". Skupina Mip ima po njegovih besedah v Sloveniji 71 milijonov kreditov, skupno pa preko 90 milijonov. Leta 2007 je imela 96 milijonov evrov konsolidiranega prometa. Za leto 2008, ki je bilo poslovno precej slabše, uradnih podatkov o poslovanju še ni. Proizvodnja se je v večjem delu ustavila. Mipu grozi, da mu bodo izključili tudi elektriko (družba Elektro Primorska je to enkrat za krajši čas že storila) in vodo. Več kot 400 delavcev je trenutno na dopustu ali na čakanju. V SID banki so svojo odločitev sprejeli na podlagi skoraj enoletnih pogovorov in številnih neuspešnih poskusov, da bi skupaj z drugimi bankami upnicami pomagali Mipu rešiti finančne težave. Dodali so še, da se vrednost zastavljenega premoženja znižuje, zato je morala banka ukrepati kot dober gospodar. Še sredi januarja so v vodstvu Mipa zavračali možnost, da bi novogoriško mesnopredelovalno podjetje končalo v stečaju. Takrat so računali na pozitivno politiko bank in upnikov ter na dokapitalizacijo. Po odločitvi banke SID, da začne unovčevati kredite družbam iz skupine Mip, je minuli teden uprava skupine Panvita – ta je bila resen kandidat za dokapitalizacijo Mipa - potrdila, da ne bo lastniško vstopila v Mip. Konzorcij bank upnic Mipa je namreč uradno zavrnil Panvitino ponudbo, ta pa je sporočila, da je ne namerava spremeniti oziroma dopolniti. Redke delavce, ki še hodijo v službo, je minuli teden namesto plače na oglasni deski pričakalo sporočilo, da bodo v petek, 20. februarja, izvedeli, ali plača bo ali ne. "O tem, kaj se z Mipom dogaja, izvemo iz medijev. Nihče nam nič ne pove. Dokler prejemamo plače, pa čeprav z zamiki, bomo hodili delat, kaj naj drugega", je povedal delavec Drago Krpelj iz Nove Gorice, eden redkih, ki je bil pripravljen spregovoriti o težavah. "Delam v obratu, kjer pripravljamo meso za maloprodajo. Trenutno naredimo toliko, kolikor je surovine. Dva do tri dni na teden delamo, sicer smo pa doma, na čakanju", je še dodal. Da so razmere v Mipu vse prej kot rožnate, je potrdil tudi sekretar Sindikata kmetijske in živilske industrije Slovenije, Jovo Labanac. "Vemo, da bo seja nadzornega sveta Mipa 20. februarja in najbrž se bo zgodil črni scenarij, da bo šel Mip s svojima družbama farme Podgrad in Mesne industrije Pomurka v stečaj", je povedal in dodal, da se že pripravljajo na stečajni postopek, saj bodo skušali članom sindikata, pa tudi ostalim delavcem pomagati. "Naj povem, da smo lokalno skupnost že pozvali, naj se Mipu ne ukine voda, da ne bi prišlo do kakšne nesreče, zastrupitve ali podobnega zapleta, ker gre vendarle za hrano, kar je občutljivo. Isto velja tudi za elektriko. Pobudo smo naslovili tudi na razna ministrstva, da bi v čim večji meri zaščitili ljudi. Ker dvomimo, da bo iz stečajne mase kaj ostalo za poplačilo ljudi, se z občinami na območjih, kjer delujejo družbe skupine Mip, pogovarjamo tudi o možnostih za koriščenje rezervnih skladov za pomoč ljudem, ki najverjetneje ne bodo dobili plač", je zaključil. No, do črnega scenarija v Mipu 20. februarja še ni prišlo, saj so iz družbe po seji nadzornega sveta sporočili, da so po umiku Panvite na voljo druge opcije in da so nadaljnje rešitve usmerjene v analizo teh opcij, ki zagotavljajo nadaljnji obstoj celotne skupine Mip. Kar zadeva plače zaposlenih, pa so izrazili prepričanje, da bi s planiranimi prilivi sredstva zanje lahko zagotovili še pred koncem meseca.

Nace Novak

Predstavili so projekt za oživitev tržaškega centra

PIT "Vie dei Torrenti" - Stare ceste, nove poti

V glavnem majhna in srednja podjetja z določeno tradicijo, velika spremenljivost tipologij dejavnosti, poslabšanje gospodarskega položaja glede na leto 2007, pomanjkanje ustreznih infrastruktur ter izražena potreba za vzpostavitev danih skupnih akcij t. i. "teritorialnega marketinga" so bili glavni izsledki ankete, ki so jo raziskovalci tržaške univerze izvedli med trgovskimi in drugimi gospodarskimi operaterji mestnega predela med ulico Battisti, Drevoredom 20. septembra, Staro Mitnico, ulicama Carducci in Ghega do trga Liberta'.

Pred kratkim je v dvorani Tessitori, v deželni palači na Oberdankovem trgu, CAT "Servizi al Commercio", s posebnim posvetom predstavil glavne dosežke projekta, ki nosi sugestivno ime "Vie dei Torrenti", po podzemskih potokih, ki tečejo skozi omenjene ulice in trge, od tistega znamenitega pri Akvedotu do ostalih.

Kot so povedali profesorji Loredana Panariti, Mario Passon in Adriana Monte, ki so izvedli lansko in letošnjo raziskavo v okviru projekta, je ta zajela 155 podjetij na skupno 550 dejavnosti s sedežem na tem območju. Mimo pričakovanih podatkov o dimenziji podjetij (pretežno posameznih ali malih), številu zaposlenih (80% z manj kot 4 uslužbenci), starosti lastnikov (71% nad 40 let), omejenih investicijah, izobraževanju, reklami in znižanju prometa (kar 45% podjetij) gre izpostaviti nekatere zanimive kakovostne rezultate, ki se nanašajo na prihodnje načrte in pričakovanja omenjenih operaterjev.

Čeprav se doslej niso dosti združevali, bi se jih precej udeležilo skupnih pobud za promocijo predela, od posebne kartice za popuste do ustvaritve enotne podobe in koledarja prireditev. Arhitektka Fabiana Pieri je orisala možne lažje urbanistične rešitve, ki bi jih lahko izvedli s pomočjo javnih financiranj, od pedonalizacije nekaterih ulic do kolesarskih prog, posaditve dreves, postavitve enotnih okrasov in informativnih napisov. Pri tem si je pomagala s tridimenzionalno animacijo. Odgovorna za podobo Rosy Russo pa je predstavila spletno stran www. viedeitorrenti. it, ki vsebuje podatke o zainteresiranih ulicah, obratih, tudi zgodovinskih (v 4 jezikih, tudi slovenščini), ter druge komunikacijske vsebine projekta in lep logos (na sliki). Predstavnica deželne agencije Turismo FVG Caterina Gasparini je opisala "FVG Card", posebno kartico za obiskovalce naše dežele, ki ponuja vrsto popustov in ugodnosti za obisk konvencioniranih muzejev, turističnih objektov, gledališč, parkov, obrtnih in drugih obratov, hotelov. Precej teh je tudi na Tržaškem; v kartico bi se dalo vključiti še obrate iz omenjenega predela.

Kot sta povedala, uvodoma centralna direktorica za proizvodne dejavnosti Dežele FJK Antonella Manca (projekt je financirala Dežela) in ob koncu podpredsednik tržaške pokrajine Walter Godina, naj bi navedeni projekt nudil nekakšen kažipot in izziv za krajevne operaterje, da bi združili sile in se vključili v skupne marketinške in urbanistične posege. Isto je menil tudi predsednik CAT Giuseppe Giovarruscio: projekt je lahko v oporo še posebno trgovskemu sektorju, ki je pod močnim udarom krize, ter operaterjem iz mesta, da bi pridobili energijo in perspektive za poztiven podjetniški pristop. CAT "Servizi al commercio", ki povezuje 4 tržaška trgovska združenja (med temi tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje), bo o vsebini projekta sensibiliziralo vse zainteresirane podjetnike, katerim je na razpolago na novem operativnem sedežu v ulici S. Nicolo 33, tel. 0403721923.

Davorin Devetak

SOL V KAVI

Kras 2020

V soboto smo z družino bili na obisku pri prijateljih, ki predvidevajo selitev na Kras. Že nekaj let pripravljajo parcelo. Izkopali so kal, da se poleti lahko osvežijo, predvsem pa, da zagotovijo preživetje celi vrsti dvoživk in žuželk, ki so potrebne za dobro delujoč ekosistem. Preprosti čebelnjaki so lično pobarvani in stojijo na gornji strani zemljišča. S kamni, ki so jih dobili pri izkopavanju vodnjaka, so naredili podporni zid in obdali cisterne z vodo, tako da jih sploh ni videti. Na velikem travniku se tu pa tam pojavi ločeno manjše polje, obdano z živo ograjo iz borovnic ali malin in posejano, recimo, s piro. Malo nižje je otroška hišica. "Otroci so jo sami zgradili". Nižje je hiška z orodjem in globoko v zemlji klet za shranjevanje pridelka ter zimski vrt. "To luknjo v zemlji sem zakril s steklom, da rastline dobijo svetlobo, globoko pod zemljo pa so zaščitene pred zmrzaljo".

Nedaleč od hiške stoji stranišče "na štrbunk", narejeno iz desk in pobarvano s pisanimi rožicami: "To pa so dekleta pobarvala". Medtem ko se pogovarjamo, prihajajo drugi povabljeni na ta dan v naravi. Ogenj v drugi luknji že tli, dekleti (žena in hči) lupita krompir za mineštro, otroci so še malo zmedeni. Ne poznajo ne kraja ne ljudi. Začnemo ščipati dračje na manjše kose in žagati večje veje za ogenj. Dobro se potrudimo in pihamo, kot se le da, tako da v nekaj minutah naredimo pravi pravcati ogenj in se čez čas krompir že kuha. Medtem pa poteka živahen pogovor.

Prideta še dve dekleti, ena s šestletnim sinom, in se takoj spravita na delo spodaj na polju, kjer seno že prekriva polje, kjer bo krompir. Polagamo kamne, da naredimo okvir za razne poljščine. "Danes bomo sem posejali grah". Z grabljami nežno naredimo vrste, posejemo grah, zakrijemo z zemljo, na debelo pokrijemo z listjem in vržemo na vrh veje, da grah sam spleza nanje. "Seveda, kaj se boš mučil z napenjanjem vrvic in kdove še čem? Grah sam spleza in ne splesni. Vedno tako delamo. Krompir pa posejemo kar na zemljo in spet na debelo pokrijemo s senom. Pride prav lep, debel. Samo seno mora že nekaj časa ležati, da je mokro".

Vmes so se otroci že sprostili. Tanje sploh ni treba iskati, ker že vemo, da je nekje visoko na enem izmed dreves. Julija ima samo štiri leta, tako da si izbere grm, na katerega spleza približno meter visoko in si pri tem opraska nos, toda to ni nič. Čez nekaj časa se z Leošem že skrivata v goščavi pred nekim "volkom". Sploh nam ni treba skrbeti zanje.

Ko se s krompirjem skuha še repa, je mineštra narejena in se začne peči kruh pod žerjavico. Ne vem, če mi je kdaj preprost krompir s kislo repo tako teknil. Otroci tudi jejo mineštro, kot če bi bila največja delikatesa na svetu. Da o povsem črnem kruhu ne govorimo. Odlomimo jim kos, odidejo z njim in se že čez nekaj minut vrnejo še ponj. Vse to zveni kot idila meščanov, ki pač enkrat na leto gredo na podeželje in so ga sposobni uživati, ker ne živijo na njem vsak dan. Pa ni res. Smo skupina ljudi, ki bi radi živeli povsem v skladu z naravo, saj vemo, da se da. Mnogi so to že uresničili. Zapleta se, seveda, pri državi. Parcela ni zazidljiva. Na njej stoji hiška, v kateri se da prespati, vendar jo pred rušenjem rešuje le to, da je uradno registrirana kot nekaj drugega. Čeprav je izboljšal naravno okolje, povečal biotsko raznovrstnost, ne uporablja kemičnih snovi niti ne gnoji. Ne privozi tujih materialov, opeke, cementa, bitumna ipd. Hiško bi zgradil iz lokalnega lesa in kamna, zakonodajalec mu tega ne dovoli, ker si česa takega sploh ne more zamisliti. In vendar je prihodnost v tem. Bo Slovenija ena izmed najbolj naprednih držav v svetu ali nas bo prehitela Moldova?

Peter Szabo

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. februarja, ob 14. uri.

Lepota tišine na Poti miru

Grebenska pot spominov

Včasih se zgodi, da se nam nenadoma zahoče prelestnih razgledov in gorskega zraka, pa smo preleni, da bi ure in ure lazili navkreber. Ali pa je enostavno vreme nenaklonjeno daljšim gorskim turam, pa naj si bo zaradi mraza, snega, blata ali nestanovitnosti. To je enkratna priložnost za izlet na Kolovrat nad Kobaridom.

Prednost izleta je grebenska pot, ki je vseskozi izpostavljena soncu in torej primerna za mrzle zimske dni, enkratno je tudi izhodišče, saj bomo avto lahko parkirali na spoštljivi nadmorski višini 1044 m, pri

mladinskem domu Kavka. Tja se bomo zlahka pripeljali tako, da bomo pri Idrskem zavili proti Livku in se po petih kilometrih, v samem centru vasi, odpravili na levo proti Kuku in Livškim ravnam.

Že ko izstopimo iz avtomobila, se pred nami odpre očarljiv razgled proti Benečiji, glede na naše fizično počutje pa lahko takoj odločimo, ali se bomo povzpeli najprej na vrh 1243 m visokega Kuka ali bomo pot takoj nadaljevali po neprometnem asfaltu po Poteh miru do planinske koče na Solarjih.

Značilnost Kuka je edinstven odprt razgled, ki nas mimo skalnatih previsov Kanina pelje do enkratnega trikotnika z ravno ploščo, ki se spušča proti Soški dolini: naš prelepi in zlahka prepoznavni Krn. Nekje tam daleč je Triglav, nekoliko nižja, a zato nič manj ponosna, pa se pred nami razprostirata še Polovnik in Krasji vrh. Pa Soča tam daleč spodaj v dolini, modra kot v Gregorčičevih verzih, taka, kot bi se je zares nikoli ne dotaknila nobena nevihta.

Razgled je res enkraten, počutimo se kot visokogorska ptica, ki krade lepote modrini in soncu. Sredi zapuščenih pašnikov, kjer poleti srečamo obilo gloga, šipka, črnega bezga in češmina, pozimi pa debela snežna odeja skriva spečo naravo in nas vabi na neskončne pravljične planjave, se kar ne moremo naužiti miru in tišine. Skoraj verjeti ne moremo, da smo točno na nekdanji mejni črti med Avstro-Ogrsko in Italijo in da so se tudi odvijali kruti, krvavi boji.

Na Pot miru (Sentiero della pace) bomo zlahka prišli, če se bomo držali najprej asfaltne ceste, potem, na križišču, pa desne, južne smeri. Z večjezičnimi tablami, obnovljenimi rovi in pogledi na italijanske položaje nas bo tiho popeljala skozi tisti čas, ko so tu namesto kavk in ujed švigale topniške granate in dolgemu trpljenju ter umiranju sredi strelskih jarkov ni bilo videti konca. Že prvi dan vojne so italijanski vojaki zasedli mejni greben Kolovrata, ki je bil zanje nadvse zanimiv zaradi tiste razglednosti, ki dandanes privablja na goro planince. Področje so takoj začeli utrjevati, tu so nastali njihovi izvidniški in topniški položaji. To je bila nadvse pomembna obrambna črta, ki so jo imenovali "linea d'armata". Naj samo omenimo, da so leta 1917 položaje zasedli Avstrijci, Erwin Rommel pa je s svojo enoto od tod napredoval na Matajur. Od vsega tega je na grebenih Kolovrata ostal le muzej na prostem, ki ga pozimi večinoma pokriva sneg. No, mene to ni motilo, saj je človeška zgodovina prepogostokrat tako boleča, da imam raje tišino snežno belih planjav.

Do koče na Solarjih je približno uro hoda, za sprehod lahko izberemo lažjo, delno asfaltirano pot, ali grebensko stezo, ki je bolj razgledna in primerna za planinsko obutev. Če bomo pogled za trenutek odmaknili od soških lepot in se zazrli proti morju in Furlaniji, bomo lahko pod sabo opazili nekatere zaselke slovenske Benečije, Dreko, Laze in nekje daleč Topolovo, nekak "beneški Grožnjan".

Cilj našega izleta je planinska postojanka na Solarjih, ki je ob nedeljah in praznikih največkrat odprta. Koča je v lasti italijanskega planinskega društva Cai in je zgrajena na zavetnem sedlu, izpod katerega izvira Idrija (Judrio). V koči je vedno na razpolago kaj dobrega za pod zob. Mene je še bolj kot vroči zeliščni čaj pogrela domača slovenska beseda, s katero me je veselo nagovoril mlad upravnik. Pa čeprav sem pričakovala, da bom tu slišala pretežno italijansko govorico. Prijeten občutek, da se je v zadnjih letih v Beneški Sloveniji veliko spremenilo in da domačini radi in s ponosom pokažejo, da tudi tu živijo Slovenci.

Planinski dom na Solarjih je po padcu meje zlahka dosegljiv tudi iz Slovenije, in odkar stara karavla razpada, je postal privlačno izhodišče za ogled številnih bližnjih vasi. Steze in turistične poti nas od tod vodijo proti Lazam in Bregu, iz Topolovega pa vodi stara, lepo obnovljena cesta nazaj na Livek. Vasi so strmo zaraščene v bregove vzpetin, njihova največja zanimivost pa so lepo obnovljene domačije, ki pričajo o bogati krajevni kulturni dediščini.

Suzi Pertot

Kaj počenja homo sapiens?

Reprodukcija mladosti

Sodobni človek 21. stoletja, ki živi na Zahodu, v razvitem liberalnodemokratičnem svetu, je človek razuma, t. i. homo sapiens sapiens. Še danes se razsvetljenske ostaline vztrajno ohranjajo v našem načinu razmišljanja, neskončna vera v razum, ki sekularizirano družbo osvobaja mitoloških, pravljičnih, "domorodskih" pripovedk, nam končno odpira Realni svet, svet brez iluzij in fantazem, ki ga lahko z razumom zgrabimo, prepoznamo in izkoriščamo. V tem "duhu časa" ni nič presenetljivega, če se lahko v najrazličnejših debatah (okoljevarstvo, planiranje, financiranje, kultura) legitimiramo le s pozitivističnimi Dejstvi, številkami in izmerljivimi rezultati, saj so ti edini pravi način, da dobimo odgovore na vsa vprašanja. Osebno sem seveda do tovrstne računovodske težnje zelo skeptičen, ker v prepričanju lastne neiluzoričnosti in v iskanju ene in dokončne rešitve konstruira, potvarja in deformira kompleksnost realnosti. Kako lahko pojav, ki je neverjetno kompleksen, zahteva poglede z več zornih kotov in mogoče ne da enoznačnega odgovora (taki so vsi pojavi na tej Zemlji, da se razumemo) zvedem na dvomestno številko in pika?

Drugi vidik sodobnega človekovega razumotvorja je brez dvoma ustvarjanje enostavnih, organiziranih in posplošitvenih binarnih opozicij. Kaj to pomeni? Raznovrstnost in mnogoterost vsakdanjega življenja si moramo poenostaviti, saj bi drugače v kaotičnosti sveta ne zdržali. Pomagamo si tako, da vse pojave, medčloveške odnose ali katerokoli drugo stvar kategoriziramo v dve prevladujoči skupini, ki sta si diametralno nasprotni: moški-ženske, naravoslovje-humanizem, mi-drugi, Slovenec-Italijan, revež-bogataš itd. Vso bogatijo svetovnega mozaika raznolikosti, vse poante, malenkostne odklone, zanimive deformacije, polnopomenske neravnine zvedemo in izpraznimo tako v miselno pomagalo dveh možnosti, ki delujeta po principu "ali-ali". Vmesne možnosti so onemogočene, mavričnost človeka in medčloveškega življenjskega prostora, njegovih aktivnosti in misli, njegovega dela in skrbi, želja in potreb je delinkventno izničena. Delovanje in razmišljanje po binarnih opozicijah je po mojem simbol današnjega časa, današnje človekove dekadentnosti in krize izgubljenega individuuma, ki raje pristaja na iluzijo, na podredljivo in konformno, t. j. lažje življenje, kot da bi želel spoznati lastno ničvredno življenjsko pozicijo ter seveda "nastradati". Družbena situacija je torej taka, da velikopotezno razpihuje zavest o svobodi, edinstveni posameznosti, krizi ali karkoli že, kdor temu verjame, sledi standardom in je "ta pravi", kdor pa se ne prodaja, naj gre prodajat McDonaldove sendviče.

Na to točko bi rad navezal tokratno razmišljanje, ki se nanaša na pojav reprodukcije oz. t. i. status quo. Ob tem se namreč najbolje pokaže nujnost človekove pokorščine ustvarjenemu javnemu mnenju. Zdi se mi, da se množična psihologija razteguje na vsakdan kot "normalno" vsakdanje stanje sugestibilnosti in posnemanja tistega, kar vidimo okoli sebe. Vse, kar moremo (in znamo) narediti, je poslušanje tega, kar se "pravi okoli", in papigovsko ponavljanje le-tega. Vsakršno osebno zavzemanje za samoinventivnost je tako in tako le še potenciranje ohranjanja stanja, kakršno je. Status quo je namreč prav to, da brez premisleka rečemo "ja", čeprav sploh ne razumemo vprašanja, kje pa še, da bi razvili originalen odgovor. Situacija torej ostaja ista in nespremenjena, spektakel, ki smo mu priča, je le inscenirano premikanje lutk, ki pa se ne tiče dinamičnega in vseobsegajočega ekonomskega sistema. A se zavedate, da smo v "izrednem kriznem stanju" že ne vem koliko časa, kriznost pa sploh ni več krizna? Krizno stanje je postalo vsakdanje, normalno, tako rekoč naravno, "kaj pa čmo", saj mi živimo naprej, imamo videoigrice, hrano in premične-govoreče slike (TV). Status quo krize je dosegel take razsežnosti, da se ob vsakem, sicer redkem, pozitivnem namigu, ob vsaki dobri novici začudimo in si rečemo: "kako čudno", kaj sploh še obstajajo dobre novice? "Dvomim", odgovorim jaz, in naslednja tragedija nas ponovno vrne v normalnost krize. "Kaj čmo... "

V tej zgodbi reproduciranja, vsega, kar ne gre, igramo mladi, kot vedno, pomembno vlogo. Da bom ostal v kontekstu reprodukcije, naj omenim binarno opozicijo: eni reproducirajo, kar je, drugi se prepustijo mladostniški vzhičenosti in verjamejo, da lahko delujejo in razmišljajo po svoji glavi. Sam verjamem, da so med tema predstavama še vmesne možnosti, predvsem pa to, da mladostniška vzhičenost ni pravi izraz za motivacijo, saj opravičuje vse tiste odrasle, ki se ne premaknejo. Vsakdo, ki ima kaj povedati, lahko to naredi, tako če je mladostniško, starostniško, srednježivljenjsko ali kakorkoli že vzhičen. Pa tudi, če vzhičen ravno ni...

Jernej Šček

Stadion 1. maj

Naj ostane zbirališče Slovencev v tržaškem mestnem središču!

Pred kratkim je Primorski dnevnik v torkovi športni prilogi objavil zanimiv pogovor s trenerko in profesorico športne vzgoje Silvo Meulio o Stadionu 1. maja. Športni center Slovencev v tržaškem mestnem središču je danes še posebej aktualna tema, o kateri pa se žal bolj malo govori in ve. Na 1. maju, ki je zgodovinsko zbirališče slovenske mestne mladine, danes, kot znano, domujejo Športno združenje Bor s sekcijami plavanja, ritmične gimnastike, namiznega tenisa (na rekreativni ravni) in formalno atletike ter nogometa (v bistvu neaktivna odseka), avtonomni društvi s samostojnimi financami in statutom Košarkarski klub Bor ter Odbojkarsko društvo Bor, Kulturno društvo Slavko Škamperle in Športna šola Trst (otroška telovadba in povezava z mestnimi osnovnimi šolami). Vsakodnevni gostje objekta so dijakinje in dijaki dveh višjih srednjih šol za ure telesne vzgoje, nogometni klub Esperia, ki ima tu svoj sedež, pa še koristniki tržne ponudbe Borove strukture (fitnes, mali nogomet, zdravstvene storitve, razni tečaji, rekreacija). Skratka, od ponedeljka do nedelje zahaja v športno središče na Vrdelski cesti 7 na stotine ljudi,

Foto IG

če se število že ne približuje tisočim.

Pred poldrugim desetletjem so v glavnem društveni odborniki, zanesenjaki in sploh taki, ki sta jim Stadion in slovenstvo v mestu pri srcu, izvedli impozantno nabiralno akcijo (Rešimo Stadion 1. maj preko najrazličnejših pobud), s katero so zbrali sredstva za prepotrebna obnovitvena dela. Najbolj temeljito so tedaj posodobili obe telovadnici (sloviti balon je zamenjala solidna struktura za veliko dvorano, ki na primer danes zadostuje predpisom za nastopanje v državnem košarkarskem tretjeligaškem prvenstvu, kar ne velja za nobeno drugo našo telovadnico na Tržaškem), opravili pa so še celo vrsto drugih najnujnejših posegov. Minilo pa je že novih petnajst let in iz dneva v dan bi hiša potrebovala novih in novih investicij v dodatna dela. Problem pa je v tem, da v veliki občini, kot je tržaška, tudi tak ogromen objekt (dve nogometni igrišči, dve telovadnici, dva večja prostora za fitnes, osem slačilnic, sejna dvorana, dve pisarni, dve ambulanti, skladišče, društveni bar s fojerjem, primernim za razstave) kljub nadvse visokim stroškom prejema zelo skromne finančne prispevke. Tudi iz manjšinskega sklada pa je sredstev, namenjenih 1. maju, bore malo, pa čeprav je na dlani, da je tak center življenjskega pomena za slovensko narodno skupnost v Trstu. V mestu namreč niti zdaleč nimamo drugih prostorov, kjer bi se lahko srečevala naša mladina. Seveda, tu so šole, knjižnica, sobica v Narodnem domu, razni sedeži društev (npr. Barkovlje, Lonjer), Glasbena matica, cerkve in Marijini domovi (Rojan, Sveti Ivan), kar pa je vse skupaj nič (ali bolje zelo malo) v primerjavi s to krasno, funkcionalno zgradbo, lučaj od strogega mestnega jedra in obdano z zelenjem (pa še čisto blizu naših šol!). Naj ta sestavek izzveni hkrati tudi kot apel institucijam, manjšinskim in širšim oblastem, da bi se kazalo o Stadionu 1. maja vsaj pogovoriti, ga kdaj omeniti in mogoče v zvezi z njim tudi kaj ukrepati. Petdeset let smo mogoče jemali to središče kot nekaj, kar je samo po sebi umevno – naše, nedotakljivo. V določenem trenutku pa se je treba zavedati, da danes ni več tako. Prof. Silva Meulia je v omenjenem intervjuju izpod peresa urednika športnih strani na Primorskem dnevniku, Saška Korena, ugotavljala, da je pri nekaterih dejavnostih na Stadionu "buongiorno" že zamenjal naš "dober dan". Pri Boru se jasno ne zapirajo večinskemu narodu, navsezadnje so mešani zakoni v mestu prej pravilo kot izjema, Italijani pa so večkrat izjemna obogatitev (tekmovalci, starši, trenerji, odborniki) za klubsko delovanje. Ko prestopijo prag 1. maja pa dobro vedo, kje so, kaj ta kraj pomeni in s kom imajo tu opravka. Pred težavami z upravljanjem takega mastodonta si sicer ne smemo zatiskati oči, vendar z malo večjim zanimanjem vseh skupaj za stvar imamo menda vse možnosti, da obdržimo svetoivanski športni center, razvijamo dejavnosti znotraj njega in zagotovimo, da bo ta objekt ostal zbirališče Slovencev v mestu Trst, mladih in starejših. Tudi ko snujemo projekte o združevanju sil na raznih področjih, pa ne smemo pozabiti na mesto, saj na Tržaškem Slovenci ne živijo le na Krasu.

HC

HOKEJ IN LINE
Moška A1 liga: Polet Kwins - Arezzo 2:3
NAMIZNI TENIS
Moška B2 liga: Kras - Azzurra 3:5
NOGOMET
Promocijska liga: Santamaria - Juventina 0:1, Kras - Lignano 1:0, Trieste Calcio - Vesna 2:2
1. amaterska liga: Primorec - Sistiana 1:0, Turriaco - Sovodnje 0:1
2. amaterska liga: Villa - Breg 0:1, Primorje - Castions 3:1, Porpetto - Zarja/Gaja 0:0
3. amaterska liga: Mossa - Mladost 1:1
KOŠARKA
Moška C liga: Jadran - Spilimbergo 62:72, Codroipo - Bor 86:60
Moška D liga: Fogliano - Breg 54:70, Kontovel - Monfalcone 58:56, Intermuggia - Dom 84:51
Ženska B liga: Pordenone - Polet 76:54
ODBOJKA
Moška C liga: Natisonia - Val 3:2, Buia - Sloga Tabor 3:1, Olympia - Il Pozzo 1:3, Soča - San Vito 1:3
Ženska C liga: Sloga - Martignacco 0:3
Moška D liga: Aquileia - Sloga 3:0
Ženska D liga: Bor/Breg - Rizzi 3:1

Po ogledu predstave Zaljubljeni v smrt

Javno pismo

Sorodniki in njihovi potomci ne bomo, kljub temu da čas celi rane, pozabili ne Danice Tomažič ne njenega brata Pina, očeta Pepija, ne Daničinega moža Stanka Vuka ali strica Ferda Bidovca, obsojenega na smrt v prvem tržaškem procesu in usmrčenega v Bazovici... Živimo s spomini in ranami, ki so se zacelile, brazgotine pa so ostale, kakor tudi naše ogorčenje nad zločini italijanskih fašistov, ki še danes odmevajo, a jih hočejo nekateri spregledati. Ko so izšla pisma Stanka in Danice, se je spletel nekak slovenski mit o mladoporočencih iz ulice Rossetti, ki je spodbudil Fulvia Tomizzo, da je napisal roman z istim naslovom. V tem romanu nas je zbodel njegov osupljivi namig na incestno razmerje med bratom Pinom in sestro Danico, za katerega ni nobenih dokazov in o katerem se ni nikoli govorilo. Edini realni namig je morda mogoče najti v enem od Stankovih pisem, kjer pravi, da "nečesa" Pinu ne bo nikoli odpustil... Ali pa gre res za "incest"? Morda pa le za duhovno in ideološko boljševistično polaščanje in "posilstvo" sestre? Kasneje sta o stanku in Danici pisala še Boris Pahor in Tone Partljič. Vendar sta svoje manj provokativno pisanje obdelala literarno, junaki imajo literarna imena itd. Tudi njuno pisanje je za nas hočeš nočeš boleče, četudi v tem bolečem namigu na srečo nista našla takega pomena, da bi ga vključila v svoje delo.

V nedavni uprizoritvi v "domačem" SSG Trst Zaljubljeni v smrt pa so avtorji (režiser Samo Strelec, avtorica Tamara Matevc) znova dregnili v za nas zmerom bolečo temo. Junakom niso nadeli literarnih imen, ampak nastopajo pred nami "naša" Danica, Pino, Stanko, mama... Ne le mi, tudi marsikdo drug zaradi tega doživlja dogajanje na odru kot "resnično". S pravo lakoto se gledališki ustvarjalci vržejo na domnevni incest (ki je zanje dejstvo), ga uprizarjajo v seksualno provokativnih prizorih, tako da je videti, kot da si Danico mož in brat "erotično" podajata... Ne le mi sorodniki, ki smo svoje ljudi poznali, ljubili in izgubili, tudi drugi so nas začudeno spraševali, ali ne bomo tožili SSG in avtorjev.

Ker vemo, da umetniške stvaritve ne sodijo na sodišče in da tudi javnost potem prizadete tožitelje navadno cinično smeši, tega ne bomo storili. S tem pismom pa opozarjamo, da bi morali tudi umetniki poznati moralne in kulturne meje in dimenzije, da ne bi odpirali in še dodatno poglabljali naše bolečine, ampak iskali umetniško resnico, ne pa nedokazane namige spreminjali v glavno mrhovinarsko temo... Čudno, da jih bolj ne zanimajo nacionalne in druge eksistenčne dimenzije nasilja in smrti naših ljubih... Ne obsodijo tako radikalno fašizma, kot radikalno "umetniško svobodo" brskajo po intimnosti naših dragih, na način, da žalijo njihov spomin in tudi čustva njihovih še živih sorodnikov in potomcev. Za to jim ne moremo reči hvala, ampak, oprostite, prizadeli ste nas, umazali naše ljube pokojnike in pristali na vsesplošni nizki okus, ki nas obdaja... S tem so se utopili v vsesplošnem senzacionalizmu, brskanju po umazanih intimnostih, za katere ni dokaza, a očitno pride prav vsak namig...

To obsojamo. Ne želimo, da bi njihovi potomci kdaj gledali na primer prizore o njihovih seksualnih intimnostih in deviacijah, za katere sicer ni dokazov, a so, žal, tako privlačne... Če bi sami na tak način izgubili svoje ljube, bi gotovo čutili in razmišljali globlje in drugače. Tako pa so krivični, površni, v naših očeh žaljivi. Seveda upamo, da ne bodo nikoli doživeli usode naših dragih, ki jih z resničnimi imeni tako zelo človeško žalijo... In s tem tudi nas.

V imenu sorodnikov družin Tomažič, Vuk, Colja, Bidovec in njihovih prijateljev in prizadete gledališke publike podpisana

sestrična Pinka in Danice,
Majda Colja Kompan,
v Ljubljani, 17.2.2009

Tridnevno pustno praznovanje

Zabava in norčavo razpoloženje v Sovodnjah

Pustovanje, ki ga prireja slovensko društvo Karnival, je iz leta v leto uspešnejše. Razposajeni ples pod ogrevanim šotorom se je pričel v petek, 20. februarja, ko je mnoge maske, ki so preplavile prireditveni prostor, v svoj plesni vrtinec pritegnila rock skupina New York. V soboto, 21. februarja, je sovodenjske pustarje, med katerimi je bilo veliko mladih iz bližnjih krajev Slovenije, navdušila, kot že vrsto let doslej, znana slovenska skupina Kingston. Mladi in manj mladi udeleženci pustne zabave so plesali in se veselili dolgo v noč. V nedeljo, 22. februarja, zgodaj popoldne, je dvanajsti pustni sprevod ob lepem sončnem vremenu privabil na sovodenjske ulice tisočglavo množico gledalcev, ki so si radovedno napasli oči na sodelujočih skupinah in vozovih iz Goriške, Tržaške in Slovenije. Med temi so bili tudi čudoviti kurenti, pomenljiva slovenska narodna maska, iz društva Veseli korant s Ptuja, ki so pritegnili pozornost s svojim nenehnim pozvanjanjem, okoli pasu pripetih kravjih zvoncev, pa tudi s pisanimi trakovi, "rogovi" in ježevkami. Lepe, domiselne in z ironijo popoprane so bile tudi skupine mask iz naših logov. Med temi si je prvo mesto prislužila skupina Prosek-Kontovel, ki si je nadela naslov *Niente book?... si b'k*, med vozovi pa zelo dolg in slikovit voz iz Praprota z naslovom *Človek pazi! Narava se maščuje*, ki je prikazoval jeznega Neptuna sredi onesnaženih morskih valov. Nekatere teme pustnih vozov in skupin so bile povezane z aktualnimi problematikami, druge pa z ekološkim vprašanjem. Zmagovita skupina je pozivala občinstvo k branju svetovno znanih knjižnih uspešnic. Na šolsko tematiko je bila uravnana tudi pisana skupina šolarjev iz Štmavra "Šola fora bola", ki se je uvrstila na tretje mesto. Množična in zelo učinkovita je bila skupina Združenja staršev iz Romjana, ki je navdih dobila pri pravljici Alica v čudežni deželi. V nedeljo se je veselo pustno vzdušje nadaljevalo do jutranjih ur ob zvokih priljubljene domače skupine The Maff, ki je navdušila občinstvo in privabila na plesišče veliko druščino različnih mask.

Ptujski kurenti, v ozadju zmagoviti voz iz Praprota (foto SK)

Štmavrski "šolarji"

Informacije:
Pasijonska pisarna
Mestni trg 34, Škofja Loka
T: +386 (0)4 51 12 460
E: info@pasijon.si
W: http://pasijon.skofjaloka.si

Prodajna mesta vstopnic:
Pasijonska pisarna, Mestni trg 34, 4220 Škofja Loka, LTO - Blegoš, bencinski servisi Petrol, trgovine Big bang, turistične poslovalnice Alpetour in Kompas in vsa ostala prodajna mesta prodajne mreže Eventim.

Edinstven dramski prikaz

Škofjeloški pasijon: mistično doživetje

Ko v postnem in velikonočnem času na ulice in trge starega mestnega jedra Škofje Loke pade tema in so trgi polni ljudi, ki na vseh štirih prizoriščih napeto pričakujejo odmev korakov ter peket konjskih kopit, se zasliši koralna glasba in starodavno lepotico razsvetli svetloba neštetih plamenov sveč. Pričakovanje narašča, predstava se začenja... Pred gledalci se po dolgih devetih letih spet pomikajo prizori in slike najstarejše slovenske drame napisane po svetopisemskih zgodbah s poudarkom na Kristusovem trpljenju, drame, ki je bila daljnega leta 1721 napisana v slovenskem jeziku. Vsi nastopajoči nosijo za to priložnost izdelane barvite pasijonske kostume, ki nam prikazujejo način življenja v tedanjem času ter s svojo oblikovno zasnovo in barvami v treh glavnih skupinah simbolno podpirajo vsebino dramske uprizoritve. Najbolj zastopani so kostumi v obliki meniških in spokorniških kut. Zelo pomembno sporočilo nosijo barve kut: rdeča, črna, bela in rjava, ki so tudi uradne barve Škofjeloškega pasijona. Ostali baročni kostumi nakazujejo razlike med sloji takratnega prebivalstva od cerkvene in posvetne oblasti, preko meščanstva do revnejšega kmečkega prebivalstva. Zanimivi so eksotični in domišljijski kostumi, ki so večinoma vezani na različne biblijske osebe in na ljudske upodobitve duhovnega sveta. Poseben čar predstavi daje maska. Igralci prihajajo peš ali kot jezdeci. Konji, ki jih je v predstavi 80 in so različnih pasem, so izjemna paša za oči.

Biser kulturno – zgodovinske dediščine – živa dediščina

V času, ko je po Slovenskem morila kuga in so se ljudje po pomoč ozrli v Nebo, je v Škofjeloškem kapucinskem samostanu pater Romuald Marušič, doma iz Štandreža na Primorskem, napisal Škofjeloški pasijon in ga uprizoril s pomočjo meščanov. Škofjeloški pasijon uvrščajo med t. i. procesijske igre, ki so se razvile iz srednjeveških liturgičnih sprevodov in so bile v visokem srednjem veku znane skoraj po vsej Evropi, vendar so bile le-te skoraj brez besedila. Dramsko delo je napisano v tedanji govorni slovenščini z elementi narečja in predstavlja edino ohranjeno režijsko knjigo v Evropi iz 18. stoletja. Neprecenljivo dediščino Škofjeloški pasijon predstavlja tudi zaradi kulturno-zgodovinske vrednosti, ki jo ima v slovenskem in evropskem prostoru.

Kadarkoli je bil uprizorjen, ga je bilo moč videti v prvotnem času – postno velikonočnem času, v prvotni obliki procesijske uprizoritve in v prvotnem okolju – mestnem jedru Škofje Loke.

Dragoceni rokopis danes hrani knjižnica Kapucinskega samostana v Škofji Loki. Zaradi vsega tega je Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije Škofjeloški pasijon vpisalo v register Žive dediščine.

Duh 18. stoletja

Duh časa nastanka v prvi vrsti ohranja rekonstrukcije izvirnika, ki upošteva vsa strokovna izhodišča in druge pomembne sestavine ljudske igre in spremljevalno ponudbo – kulinariko, uporabne in dekorativne predmete, spremljevalne koncerte...

Ob zvokih koralne glasbe se Škofja Loka ob uprizoritvah pasijona odene v pasijonske barve, na stojnicah se ponujajo dišeče in slastne baročne jedi teh krajev.

Ljudsko ljubiteljsko gledališče

Izjemen turistično – kulturni dogodek, ki temelji na folklorno – znanstveno – rekonstrukcijskem konceptu, je največja gledališka predstava v Sloveniji. Uprizoritve v letih 1999 in 2000 je režiral Marjan Kokalj, uprizoritev leta 2009 pa pripravlja režiser Borut Gartner. Igralci prihajajo iz Škofje Loke in okolice ter Poljanske in Selške doline. Vsi nastopajoči v predstavi Škofjeloškega pasijona sodelujejo po principu ljudskega ljubiteljskega gledališča. Vseh 640 igralcev, od tega 80 konjenikov in približno 600 ostalih sodelujočih, sodeluje prostovoljno. Vsi ti nesebično vlagajo svoj prosti čas, talent in prizadevanja v postavitev Škofjeloškega pasijona v sodobno življenje. Ta energija prostovoljstva je v današnjem času nadgradnja pasijonskega sporočila o bistvu vsega našega življenja.

Uprizoritve škofjeloškega pasijona si bo mogoče ogledati v naslednjih terminih pomladi leta 2009: tiha sobota, 28. 3. 2009 (ob 20.00 uri), tiha nedelja, 29. 3. 2009 (ob 16.00 uri), cvetni petek, 3. 4. 2009 (ob 18.00 uri), cvetna sobota, 4. 4. 2009 (ob 20.00 uri), cvetna nedelja, 5. 4. 2009 (ob 16.00 uri), velikonočni ponedeljek, 13. 4. 2009 (ob 16.00 uri), bela sobota, 18. 4. 2009 (ob 20.00 uri), bela nedelja, 19. 4. 2009 (ob 16.00 uri).

Naslednje uprizoritve bo v Škofji Loki mogoče spet videti v postno – velikonočnem času v letih 2015 in 2021. Nazadnje je bil uprizorjen v letih 1999 in 2000; predstave si je ogledalo 53.000 ljudi.

Prodajna mesta vstopnic: pasijonska pisarna na Mestnem trgu 34 v Škofji Loki, LTO Blegoš, na vseh bencinskih servisih Petrol, v trgovinah Big Bang, v turističnih agencijah Alpetour in Kompas ter
na ostalih prodajnih mestih prodajne mreže Eventim. Več informacij lahko dobite na info@pasijon. si pasijon. skofjaloka. si 04/ 51 12 460